

ტომი II

•

თარგმანი და კომენტარები
ლევან ბერძენიშვილისა

გამომცემლობა
«ლოგოს პრესი»

რედაქტორი და გამომცემელი
ლაშა ბერაია

© გამომცემლობა «ლოგოს პრესი», 2004

© ლევან ბერძენიშვილი, თარგმანი, 2004

ISBN 99928-924-4-7

გამომცემლობა «ლოგოს პრესი»
ილია ჭავჭავაძის გამზირი 15ა, 0179 თბილისი
ტელ. 915101, www.logospress.com.ge

ღრუბლები

მოქმედი პირნი

სტრეფსიადე.

ფიდიპიდე, მისი ძე.

ქსანთია, მსახური.

სოკრატე.

სოკრატეს მოსწავლეები.

სიმართლე.

ტყუილი.

პასია. } სტრეფსიადეს მევალები.

ამინია.

ოცდაოთხი ქალისაგან – ღრუბლებისაგან შემდგარი გუნდი.

სცენაზე ორი სახლია: სტრეფსიადესი და სოკრატესი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაი, ვაი!

ზევსო, მეუფეო, რა ღამე დამდგარა
დაუსრულებელი! აღარ გათენდება?
რამდენი ხანია, მამალმა იყივლა,

5 მსახურნი ხვრინავენ – უწინ სხვა დრო იყო!

წყეულიმც იყავი, ომო, შენს გამოა,
მსახურთა ცემაც რომ აღარ შემიძლია.

(მიუთითებს შვილზე, რომელსაც იქვე სძინავს)

ამ კეთილ ყმაწვილკაცს არც გაუღვიძია,
სძინავს და აფუჭებს ჰაერს არხეინად,

10 თანაც ხუთ საბანში არის გახვეული.

ასეა? მაშ, ჩვენაც დავწვეთ და ვიძინოთ.

(დაძინებას ცდილობს, მაგრამ ვერ ახერხებს)

ვაი, მე უბედურს რაღა დამაძინებს –

ხარჯები, ვალები, საჯინიბოები?

ამ ბრიყვის ბრალია. თმები მოუშვია,

15 ცხენით დაჯირითობს, ეტლსაც დააქროლებს.

ძილშიც კი აბოდებს ცხენებს; ვიღუპები, –

მთვარეს რომ მეოცე დღე მოჰყავს თავისი.

ვახში სულ იზრდება!

(მსახურს)

აანთე ლამპარი,

წიგნი მომიტანე, რათა წავიკითხო,

20 რამდენი მმართველს, და ვახშიც შევაჯამო.

(მსახურს მოაქვს ლამპარი და წიგნი.)

მაშ, ვნახოთ, რა მმართველს. ოცი მნა პასიას,

ცხენი რომ ვიყიდე, მახსოვს, ჯიშიანი.

რად არ დავითხარე თვალი მე უჯიშომ!

ფ ი დ ი პ ი დ ე *(ბოდავს)*

25 ფილონ, ნუ ეშმაკობ, სწორად დაიჭირე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ამ უბედურებამ კაცი მთლად დამღუპა,

ამ ჩემს შვილს ძილშიაც ცხენები აბოდებს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე (ძილში)

ეს რა გზით გაგექცა ეტლი საომარი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა გზითაც მამაშენს ოჯახი დაექცა.

³⁰ ეს იყო პასია, შემდეგი ვინ მოდის?

აჰა, ამინია – ეტლი და ბორბლები.

ფ ი დ ი პ ი დ ე (ძილში)

ცხენი გაატარე, სახლთან მოიყვანე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენ, ჩემო ძვირფასო, მამაც გაატარე;

ახლა ამ საქმესაც წავაგებ – ყველაფერს

³⁵ ვახშად წაიღებენ.

ფ ი დ ი პ ი დ ე (იღვიძებს)

ეი, მამა, რა ხდება,

ნეტავ რას ბუზღუნებ და რა გაწრიალებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა და – დემარქოსი გამოძვრა, დამკბინა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მაცალე, სულელო, ცოტა წავუძინო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰო, შენ დაიძინე. ვალი კი, იცოდე,

⁴⁰ სულ შენ დაგემხობა მაგ თავზე, იცოდე.

ოხ!

ნეტავ დაიღუპოს ავი მაჰანკალი,

მე რომ გამირიგა მაშინ დედაშენი!

სოფელში ვიყავი, უტკბესად ვცხოვრობდი,

ტალახში და, სადაც მინდოდა, ვწვებოდი,

⁴⁵ ზეთისხილს, თაფლს, ნახირს რა გამომიღევდა.

თუმც თვითონ სოფლელი ვიყავ, ქალაქელი

მოვიყვანე, მერმე მეგაკლეს დისწული,

ზვიადი და კარგი ცხოვრების მოყვარე,

იგი მოვიყვანე, გვერდით მივუწევი

⁵⁰ მთხლით, გოდრით და მატყლით მთლად აქოთებული;

მას სურდა მირონის, ზაფრანის,
ამბორის, ხარჯების, განცხრომის სურნელი.
თუმც, არ ზარმაცობდა – ქსოვდა დღენიადაგ.
მაშინ მოსასხამი ვუჩვენე და პირში
55 ვუთხარი, ამაოდ ქსოვ-მეთქი, დიაცო.

მ ს ა ხ უ რ ი

ზეთი აღარ არის ლამპარში, ბატონო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ლოთი ლამპარი გიყიდა ჩემთვის!
მოდის, აგატირო.

მ ს ა ხ უ რ ი

რად უნდა მატურო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იმად, რომ ფითილი სქელი გაქვს ჩადგმული.
(თავისთვის)

60 და მერმე, როგორც კი ეს ძე შეგვეძინა,
მე და ჩემს მეუღლეს ძვირფასს სახელისთვის
მოგვიხდა ჩხუბები და დავიდარაბა;
რადგან მას უნდოდა სახელში «ჰიპოსი» –
ქსანთიპე, ქერიპე ანდა კალიპიდე,

65 მე მსურდა სახელი პაპის – ფიდონიდე.
მერმე კი მოვრიგდით, ერთად შევურჩიეთ
სახელი, დავარქვით ასე: ფიდიპიდე.
ცოლი აიყვანდა და ეფერებოდა:

«შენ რომ გაიზრდები, ეტლით გაქანდები,
70 როგორც ბიძაშენი მეგაკლე – ქსიტისით».
მე ვუბნებოდი: «როცა გაიზრდები,
თხებს მთებში გარეკავ, როგორც მამაშენი».
მაგრამ მან ჩემს სიტყვებს როდი დაუჯერა,
ცხენებს გადააგო სულ ჩემი ქონება.

75 მთელი ეს ღამე რომ ვფიქრობდი, ერთი გზა
მოვძებნე ნაღდი და სწორედ შეუმცდარი.
თუკი დავარწმუნებ ამას, გადავრჩები.
ახლა კი როგორმე უნდა გავალვიძო.

როგორ გავალვიძო ნაზად? ფიდიპიდე,
80 ეი, ფიდიპიდეუკა!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რაო, მამაჩემო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაკოცე და ხელი მომეცი მარჯვენა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

აჰა. და რა მოხდა?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მიტხარი, გიყვარვარ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვფიცავ პოსეიდონს, ცხენოსან მეუფეს!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, არ მიხსენო, შვილო, ცხენოსანი!

⁸⁵ სწორედ ეგ ღმერთია ჩემი დამღუპველი.

თუ მართლა გიყვარვარ გულით, ეს მიტხარი,
შვილო, დამიჯერებ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რას თუ დაგიჯერებ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენი ჩვეულება უნდა შეიცვალო
და უნდა წახვიდე, შვილო, სასწავლებლად.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

⁹⁰ რაო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

დამიჯერებ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვფიცავ დიონისეს,
მართლა დაგიჯერებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

აქეთ მოიხედე.

თუ ხედავ ამ ჭიშკარს და ამ სახლს პატარას?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვხედავ და რა მოხდა, მამა, ამიხსენი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს ბრძენთა სულების საფიქრალეთია,
⁹⁵ აქ ცხოვრობს ის ხალხი, რომელიც ამტკიცებს,
ცა არის ღუმელი და ჩვენ ნახშირიო.
თუ ფულს გადაუხდი, უმაღლესი გასწავლიან
იმგვარად ლაპარაკს, რომ გაიმარჯვებდი
ყოველგვარ საქმეში, მტყუანიც რომ იყო.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

¹⁰⁰ ვინ არის ეს ხალხი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე ზუსტად არ ვიცი.
ნატიფი ხალხია, ბრძენი და კეთილი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ახ, ის სამაგლები, ვიცი, თაღლითები,
გაფითრებულები, მუდამ უხამურნი,
საბრალო სოკრატე, ან ის ქერეფონტი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹⁰⁵ მოიცა, გაჩუმდი, სიბრიყვეს ნუ რომავ.
თუ მამისეული ქონება გადარდებს,
უნდა დაანებო თავი ცხენოსნობას.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

არა, დიონისეს ვფიცავ, ლეოგორას
ხოხბებიც რომ მომცე, მაგ საქმეს არ ვიზამ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹¹⁰ წადი, გევედრები, ძვირფასო არსებავ,
წადი და ისწავლე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რა უნდა ვისწავლო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ამბობენ, სიტყვა აქვთ მათ თურმე ორგვარი,
ერთი მართალი და მეორე ტყუილი,

ჰოდა, ამ ტყუილით თურმე გაიმარჯვებ
115 სუყველა საქმეში, მტყუანიც რომ იყო.
და თუკი იმ ტყუილ სიტყვასაც ისწავლი,
რაც ახლა ვალი მაქვს შენი მოხვეჭილი,
იქიდან ობოლსაც არვის გადავუხდი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ო, ვერ დაგიჯერებ, ვერ დავენახები
120 ფერმკრთალ-გალეული ჩემს ამფსონ ცხენოსნებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ, ვფიცავ დემეტრეს, ვერაფერს მიიღებთ
ვერც შენ, ვერც იორლა და ველარც სამფორა.
სახლიდან გაგაგდებ, ყორნებს წაუღიხარ.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მაგრამ ბიძაჩემი მეგაკლე უცხენოდ
125 მე აღარ დამტოვებს. გტოვებ და მივდივარ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, ველარ გავუძლებ მე ასეთ დაცემას!
ვილოცებ ღმერთებზე და თვითონ ვისწავლი
რაიმეს იმ ხალხთან მათს საფიქრალეთში.
ოღონდ მე, მოხუცი, გამოლენჩებული
130 როგორღა ვისწავლი სიტყვის სინატიფეს?
(*მიდის მეზობელ სახლთან*)
კი, უნდა მივიდე. ზოზინი რას მარგებს,
ვერ დავაკაკუნებ? ბიჭო, ეი, ბიჭიკო!
(*აკაკუნებს*)

გამოდის მ ო ს წ ა ვ ლ ე.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ყორნებს წაუღიხარ! ვინა ხარ, მითხარი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე ვარ სტრეფსიადე, ფიდონის ნაგრამი.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

135 ვილაც უმეცარი ყოფილხარ, ამგვარად
რომ დააბრაახუნე კარზე, სულ ახლახან
ნაპოვნი ძვირფასი აზრი გამიწყვიტე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

უნდა მაპატიო, სოფლელი კაცი ვარ.
მიტხარი, უდროოდ რა აზრი დაბადე?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

¹⁴⁰ მხოლოდ მოსწავლეებს ვანდობთ ჩვენს ნააზრევს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ, თქვი გაბედულად, მე სწორედ მოსწავლედ
მოვსულვარ, ძვირფასო, თქვენს საფიქრალეთში.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

მაშ, გეტყვი, ოღონდ შენ არავის არ უთხრა.
ახლახან ქერეფონტს მოჰკითხა სოკრატემ,
¹⁴⁵ რწყილი რა მანძილზე ხტებაო, ნეტავი,
– ის იყო, ქერეფონტს წარბზე უკბინა და
უმაღვე სოკრატეს თავზე გადასკუპდა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა, გაზომა?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ძალიან კარგადაც!

ცვილი გააღლო და რწყილი მოიყვანა,
¹⁵⁰ და ჩააყოფინა რწყილს ცვილში ფეხები,
ცვილი რომ გამაგრდა, რწყილსაც ფეხსაცმელი
გახადა და იმით გაზომა მანძილი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, ზევს-მეუფეო, რა ღრმა აზრებია!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

და მაშინ რას იტყვი, როდესაც მოისმენ
¹⁵⁵ სხვა აღმოჩენათა ამბებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სხვა რაღაა?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ერთხელ ქერეფონტმა ჰკითხა სფეტოსელმა
სოკრატეს, – მიტხარი, კოლოზე რას მეტყვი,
თუ იცი, საჯდომით წუის თუ პირითო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა, რა ბრძანა კოლოს თაობაზე?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

¹⁶⁰ მან ბრძანა, რომ კოლოს მუცლის ღრუ ვიწრო აქვს
და რადგან თხელია, ჰაერი პირდაპირ
მიჰქრის ერთიანად საჯდომის ბოლოსკენ.
იქ კი სწორ ნაწლავთან ფრიად განიერი
ხვრელია და მასში მოჰმხუის ჰაერი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹⁶⁵ კოლოს უკანალი საყვირი ყოფილა!
სამგზის ბედნიერო ნაწლავთა კვლევაში!
ან რა სასამართლო დააკლებს რაიმეს
მას, ვინც გარკვეულა კოლოს ნაწლავებში?!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

გუშინწინ დაჰკარგა აზრი უდიდესი –
¹⁷⁰ სულ ხვლიკის ბრალია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეგ როგორ? – მითხარი!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

მთვარის სვლას და ბრუნვას იკვლევდა სოკრატე
და პირდაღებული ზეცას ასცქეროდა,
როდესაც ზემოდან ხვლიკმა დაასკორა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვიმ, ხვლიკო, სოკრატეს თუ გადმოასკორე!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

¹⁷⁵ გუშინ კი, სადამოს, ვახშამი არ გვექონდა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაჰ! მერე საჭმელზე რა გამოიგონა?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ჯერ მთელ მაგიდაზე ნაცარი დაყარა,
შამფური გალუნა, ფარგლად იხმარა და...
მერმე პალესტრიდან ლაზადა აწაპნა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹⁸⁰ და ამის მერე ჩვენ თალესი ვადიდოთ?
გამიღე, გამიღე ეგ საფიქრალეთი
და სწრაფად მაჩვენე ეგ თქვენი სოკრატე.
მეც მინდა, შეგირდად დავუდგე, გამიღე!
კარი იღება. გამოჩნდებიან მ ო ს წ ა ვ ლ ე ე ბ ი.
ვაიმე, ჰერაკლე! ეს რა მხეცებია?!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

¹⁸⁵ თქვი, რამ გაგაკვირვა, რაო, ვინ არიან?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვინ და ლაკონელი, პილოსს შეპყრობილნი.
ოღონდაც, ყველანი მიწას რად უცქერენ?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ესენი ეძებენ, მიწისქვეშ რაცაა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ა, ხახვს დაემებენ! მაგაზე ნუ დარდობთ,
¹⁹⁰ მე ვიცი, დიდ-დიდი ხახვები საცაა.
და რას აკეთებენ წელში მოხრილები?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

სწავლობენ წიაღის საიდუმლოებებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს უკანალი კი ცას რისთვის ასცქერის?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ახალი ხერხია ასტრონომიაში.

(მოაზროვნეებს)

¹⁹⁵ მაშ, შედით ყველანი, მან არ დაგინახოთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჯერ არა, ჯერ არა! ცოტაც მოიცადონ,
მინდა ვესაუბრო მათ ჩემს საქმეებზე.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ეს არ შეიძლება! მათ აკრძალული აქვთ
ხანგრძლივად გამოსვლა და ყოფნა ჰაერზე.

სტრეფსიადე უცნაურ ნივთებს ათვალეირებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

²⁰⁰ ღმერთების სახელით, ეს რაა, მითხარი.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ეს – ასტრონომია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს რაა, ნეტავი?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

გეომეტრიაა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

და რა საჭიროა?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

მიწის ასაზომად.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მესმის, – სანაკვეთედ?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

არა – დედამიწის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კარგია, სახალხო

²⁰⁵ და გამოსადეგი მეცნიერებაა.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ესეც – დედამიწის გამოსახულება.

აი, აქ ათენია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას ამბობ? არ მჯერა,

რადგან მანდ ჩამომსხდარ მსაჯულებს ვერ ვხედავ.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ეს კი ჭემმარიტად ატივის მხარეა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

²¹⁰ სადღაა კიკინა და ჩემებურები?

მოსწავლე

იქვე იქნებიან. ეს კი ევბეაა,
რომელიც გრძლადაა შორს გადაჭიმული.

სტრეფსიადე

ჰო, ვიცი. ეგ ჩვენ და პერიკლემ გავჭიმეთ.
სპარტა კი სადღაა?

მოსწავლე

სადღაა? აი, აქ.

სტრეფსიადე

²¹⁵ რა ახლოს ყოფილა! იქნებ მოისაზროთ
როგორმე აქედან შორს გადაიტანოთ.

მოსწავლე

შეუძლებელია.

სტრეფსიადე

მაგრადაც ინანებთ.

(შემადლებულ ადგილას სოკრატეს შეამჩნევს)

იქ კიდევ ვინღაა დაკიდულ კალათში?

მოსწავლე

ის არის.

სტრეფსიადე

«ის» ვინა?

მოსწავლე

სოკრატე.

სტრეფსიადე

სოკრატე!

²²⁰ მაშ, წადი, ახლავე მოუხმე სოკრატეს.

მოსწავლე

შენ თვითონ მოუხმე, მე არა მცალია.

სტრეფსიადე

სოკრატე!

ო, სოკრატუნიკო!

სოკრატე

რად მიხმობ, მოკვდავო?

სტრეფსიადე

ჯერ გთხოვ, ის მაუწყო, ახლა რას აკეთებ.

სოკრატე

²²⁵ ჰაერში დავდივარ და ვფიქრობ მზის ირგვლივ.

სტრეფსიადე

კალათში რა გინდა? ზევიდან დაჰყურებ
ღმერთებს? რა მიზეზით?

სოკრატე

რადგან ვერასოდეს

წვდები ამაღლებულ საგანთა ბუნებას,
თუ არ ჩამოჰკიდებ აზრსა და გონებას

²³⁰ და მას არ შეურევ ჰაერს უნატიფესს.

მიწაზე რომ ვიყო და ისე ვუცქირო,

ვერაფერს განვჭვრიტავ, ძალა ხომ მიწისა

არ უშვებს თავისგან აზრის სინოტივეს.

სწორედ ამგვარი რამ მოსდის წყლის წიწმატსაც.

სტრეფსიადე

²³⁵ რას ამბობ?! იზიდავს

აზრი სინოტივეს წიწმატისაკენო?

ახლა კი ჩამოდი, ჩემო სოკრატუნა,

უნდა განმანათლო, ამისთვის მოვსულვარ.

სოკრატე

რისთვის მოვსულვარო?

სტრეფსიადე

მე სწავლა მწყურია.

²⁴⁰ ვახში არ მასვენებს, მტანჯავენ სასტიკად

მევალები და ქონებას მართმევენ.

სოკრატე

საიდან დაგედო ამდენი ვალები?

სტრეფსიადე

ცხენის ღორმუცელა სენი შემეყარა.

შენ კი შემასწავლე სიტყვა იმნაირი,
245 რომ არ დავუბრუნო ვალი მევალებს.
კარგად გადაგიხდი, ღმერთებს გეფიცები.

სოკრატე

ღმერთებს მეფიცები? ჯერ ერთი, ღმერთები
მეცნიერებაში არ არის.

სტრეფსიადე

მაშ რაზე

იფიცებთ? რკინაზე – ბიზანტიონივით?

სოკრატე

250 გინდა, ღვთაებრივის არსში ჩაგახედო?

სტრეფსიადე

კი მინდა, ღმერთმანი, ღმერთი თუ არსებობს.

სოკრატე

და მერმე ღრუბლებსაც გინდა ესაუბრო,
ჩვენს ახალ ღვთაებებს?

სტრეფსიადე

კი მინდა, ძალიან.

სოკრატე

მაშ, ახლა მაგ წმინდა საწოლზე დაჯექი.

სტრეფსიადე

255 დავჯექი.

სოკრატე

ახლა კი აიდე, აი, ეს
გვირგვინი.

სტრეფსიადე

რად მინდა გვირგვინი, სოკრატე?
რა, ათამანტივით დამკლავთ და შემწირავთ?

სოკრატე

არა, ზიარებას ვინაც კი გადაწყვეტს,
მათ ასე ვექცევით.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

და რას გამოვრჩები?

ს ო კ რ ა ტ ე

²⁶⁰ გახდები ყბედი და ფქვილივით ნატიფი.

უძრავად იჯექი!

(*ფქვილს აყრის*)

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

თავს ვერ მოვიტყუებ!

თავზე თუ დამაყრი, ფქვილი კი გავხდები!

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა, მოხუცო, დუმილი გმართებს და ყურადღებით
მოსმენა ლოცვის.

(*ლოცულობს*)

ჩემო მეუფევ, განუზომელო ჰაერო, მიწას ზე მოქცეულო,

²⁶⁵ ელვარე ცაო, უზენაესო ღრუბლებო ელვის მტყორცნელნო
მალით,

თქვენ, დედოფლებო, ამაღლდით ახლა და გამოუჩნდით
თქვენს ფილოსოფოსს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჯერ არა, არა! ჯერ გავეხვიო ამაში; ვშიშობ, არ ჩავისველო,

რადგან სახლიდან ისე მოვდივარ, რომ ბეწვის ქუდი

არ დამიხურავს.

ს ო კ რ ა ტ ე

მოდით, ღრუბელნო, თქვენ, ღირსეულნო, მოდით, გვეჩვენეთ,
მეხთამტყორცნელნო!

²⁷⁰ წამოდით, თუნდაც თოვლით დაფარულ ოლიმპოს წმინდა
მწვერვალზე ისხდეთ,

თუნდ ოკეანის – მამის ზვირთებზე წმინდა გუნდებად
იყოთ ნიმფებთან,

თუნდაც ნილოსის შესართავს უსხდეთ და წყალს ხაპავდეთ
ოქროს ჭურჭელით,

თუნდ მეოტისის ჭაობთან იყოთ, თუნდაც მიმანტის
თოვლიან კლდესთან,

მაინც გვისმინეთ, მიიღეთ მსხვერპლი და გაიხარეთ
ჩვენი ლოცვებით.

პაროდოსი

შორიდან მოისმის ღ რ უ ბ ე ლ თ ა სიმღერა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

²⁷⁵ სტრ. მარად მედინო ღრუბელნო,
ნამიანნო და მსუბუქნო, მაღლა აღმოვხდეთ!
მამის ყრუდმგრგვინავ ოკეანიდან მაღალ
და ტყიან მთათა მწვერვალებისკენ

²⁸⁰ უნდა გავწიოთ, რათა
დავხედოთ შორი მწვერვალებიდან მაღლით
ნაყოფებს, მორწყულ და წმინდა მიწას
და გვესმას ღვთისთვის მიძღვნილ წყაროთა ხმები,
მოგუგუნე ზღვის დიადი ჩურჩული;

²⁸⁵ ხოლო ეთერის დაუმცხრალი თვალი ბრწყინავდეს
მზით მოელვარე სხივებში.

დავაგდოთ უმაღ წვიმის ღრუბელი, ჩვენი
მარად უკვდავი სახე მივიღოთ, მიწას

²⁹⁰ შორით მჭვრეტელი თვალით დავხედოთ.

ს ო კ რ ა ტ ე

დიდო და წმინდა ღრუბლებო, ცხადად გსმენიათ თურმე ჩემი ძახილი.

(სტრეფსიადეს)

თუ გაიგონე ხმები და მასთან თავზარდამცემი გრიალი მეხის?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კიდევ ვაღმერთებ მრავალღირსეულ ღრუბლებს და მათი
გრიალისათვის

პასუხიც კი მაქვს გამზადებული, საჯდომს შიშისგან

სურს დაიგრგვინოს,

²⁹⁵ შეიძლება თუ არ შეიძლება, ვერ გავუძელი და ჩავისვარე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ნუ თამაშობ და ნუ მაიმუნობ, კაცო, უთავო კომიკოსივით!

ჩუმად, დადუმდი! მგონი ქალღმერთთა გუნდი ხელახლა

იწყებს სიმღერას.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³⁰⁰ წვიმის მომტანნო ქალწულნო,

³⁰⁰ პალასის ქვეყნად მივიდეთ, მხარე ვაჟკაცი ხალხის
და საყვარელი კეკროფსის მიწა ვნახოთ.

იქ გამოუთქმელ სიწმინდეს სცემენ

პატივს, გაიღოს რათა
დღესასწაულზე ზიარებულთა სახლი,
³⁰⁵ ძღვენი მიეგოს ზეციურ ღმერთებს,
ცას მიბჯენილნი წმინდა ტამარნი, კერპნი
და მსვლელობანი მარად ნეტართა,
გვირგვინოსანი ღმერთის წირვა და ნადიმები,
³¹⁰ სულ, წლის ყველა დროს. როგორც კი
გაზაფხულდება, იქ ბრომიოსის წმინდა
ზეიმი დგება, გუნდი გუნდს უხმობს
და სალამურთა მუზა გუგუნებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ზევისს სახელით, მითხარი ერთი, ჩემო სოკრატე, ეს რა ხალხია,
³¹⁵ ასე ზვიადად რომ გუგუნებენ? გმირი ქალები ხომ არ არიან?

ს ო კ რ ა ტ ე

ეს ზეციური ღრუბლები გახლავს, მოცალე ხალხის
დიდნი ქალღმერთნი;
მათი წყალობით გვიჩნდება აზრი, მათ ვუმადლოდეთ
ლაპარაკს, ბოდვას,
სიტყვაუხვობას და თაღლითობას, ემმაკობას და მატრაბაზობას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მართლაც, როგორც კი ისმინა მათი, სული ზეცისკენ
გაფრინდა ჩემი
³²⁰ და ახლა ცდილობს, ილაპარაკოს ნატიფად კვამლსა და
მისთანებზე;
მას სურს, აზრუკა მოიგერიოს და სიტყვას სიტყვით
გასცეს პასუხი;
მე მზად ვარ, თუკი ეს შეიძლება, მსურს მათი ცხადად
დანახვა უკვე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა აქედან შეხედე პარნესს. ხომ ხედავ უკვე, რომ ჩამოდიან
მშვიდად ისინი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სადა? მაჩვენე.

ს ო კ რ ა ტ ე

აგერ, მოდიან, მრავლად არიან,

325 დაბლობების და ჭალების თავზე. ვერ ხედავ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვერა, რა ამბავია,

რატომ ვერ ვხედავ?

ს ო კ რ ა ტ ე

შემოსასვლელთან!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰო, ახლა ვხედავ, ძლივს დავინახე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა ნამდვილად უნდა ხედავდე, თუ წირპლიანი

არ გაქვს თვალები.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთმანი, ვხედავ, ვხედავ ღირსეულთ, მრავლად მოდიან

უკვე ისინი.

ს ო კ რ ა ტ ე

არ იცოდი, რომ ღმერთნი არიან და სხვა რაიმედ კი მიიჩნევდი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

330 მე არ ვიცოდი და მივიჩნევდი ნისლად და ნამად,

მჭვარტლად ყოველთვის.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ, არ გცოდნია, სწორედ ღრუბლებმა რომ გამოზარდეს

ბევრი სოფისტი,

ბევრი მისანი, ბევრი ექიმი თითებზემრავალბეჭდებიანი,

დითირამბების ლექსისმთხზველები და ბევრი ყალბი

ვარსკვლავთმრიცხველი,

მათ გამოკვებეს ბევრი მოცლილი, რათა უმღერონ იმათ და აქონ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

335 ამად მღერიან «ნარნარა, სველი ღრუბლების მტრული შემოსევაო?»

«ასთავიანი ტიფონის თმები» და «გრიგალები ძალუმად მქროლნი?»

«ჰაეროვანნი და ნოტიონი, მოლივლივნი ცაში ფრინველნი»,

«წვიმიანნი და წყლით აღსავსენი?» – სამაგიეროდ, თავად ისინი

სიკეთის ნაყოფს – კეფალის ხორცს და შაშვის ხორცუკას

შეექცვიან.

სოკრატე

³⁴⁰ შენ ფიქრობ, ასე არ უნდა ეთქვათ?

სტრეფსიადე

შენ ის მითხარი, ამათ რა მოსდით,
თუკი ღრუბლები არიან, ქალებს რამ დაამსგავსათ ასე, მოკვდავებს?
ცაო, ასეთი არის ღრუბელი?

სოკრატე

აბა, როგორი არის? – მითხარი.

სტრეფსიადე

ზუსტად არ ვიცი, მაგრამ ისინი ცაში აფრენილ მატყლს მაგონებენ
უფრო, ღმერთმანი, ვიდრე ამ ქალებს! რამოდენა აქვთ, მაინც,
ცხვირები!

სოკრატე

³⁴⁵ მაშ, მიპასუხე ამ ერთ კითხვაზეც.

სტრეფსიადე

სწრაფად მითხარი, რას მეკითხები.

სოკრატე

ღრუბლებისათვის რომ შეგიხედავს, არ დაგინახავს
მათში კენტავრი
ანდა ავაზა, მგელი თუ ხარი?

სტრეფსიადე

კი დამინახავს, მერმე რა მოხდა?

სოკრატე

მათ შეუძლიათ, ყველაფრად იქცნენ; ვინმე თმოსანი თუ დაინახეს,
ერთ-ერთი თმაგრძელ უსაქმურთაგან, ვთქვათ, ქსენოფანტის
ვაჟკაცი იყოს,

³⁵⁰ იმისი ვნების დაცინვის მიზნით უმალ კენტავრებს ემსგავსებიან.

სტრეფსიადე

ვთქვათ, დაინახეს ჩვენი ხაზინის დამტაცებელი სიმონი, მერმე?

სოკრატე

მისი ბუნების ნათელსაყოფად უმალვე მგლებად შეიცვლებიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ამიტომ იყო, ფარისდამგდები კლეონიძე რომ იცნეს ახლახან,
«მისი ბუნების ნათელსაყოფად» უმხდალეს ირმებს
რომ დაემსგავსნენ?

ს ო კ რ ა ტ ე

³⁵⁵ ხოლო სულ ბოლოს კლისთენე ნახეს და ამის გამო
იქცნენ ქალებად.

ორქესტრაზე შემოდის დიაცი ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი ს გუნდი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ, გაიხარეთ თქვენ, დედოფლებო და თუკი გითქვამთ
ვინმესთვის სიტყვა,
მეც მომხედეთ და მითხარით რამე ცად აღვლენილი ხმით, მეუფენო.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

შენ გაიხარე, ჭადარა კაცო, შენ, მონადირე ბრძნული სიტყვების.
(სოკრატეს)

უფაქიზესთა სისულელეთა ქურუმო, გვითხარ, რა გინდა ჩვენგან.

³⁶⁰ სხვას ჩვენ არავის ყურს არ ვუგდებდით ამჟამინდელი
ბრძენკაცებიდან,

მხოლოდ პროდიკეს, მისი გონების და სიბრძნის გამო
და მერმე შენაც,

რადგან ამაყად დადიხარ გზებზე და აქეთ-იქით აცეცებ თვალებს,
უხამურს ტანჯვა გხვდება მრავალი და მაინც ჩვენსკენ
მომართავ მზერას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, დედამიწავ, ეს რა ხმა იყო, რა ზვიადი და რა საკვირველი!

ს ო კ რ ა ტ ე

³⁶⁵ მხოლოდ ესენი არიან ღმერთნი, სხვა ყველაფერი სისულელეა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

და ჩვენი ზევსი, გაფიცებ მიწას, ოლიმპიელი, ღმერთი არ არის?

ს ო კ რ ა ტ ე

რომელი ზევსი? რას რომავ, ნეტავ? ზევსი არ არის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რაო, რას ამბობ?

აბა, საიდან ჩამოდის წვიმა? ჯერ, თუ კაცი ხარ, ეს ამიხსენი.

სოკრატე

ამ ღრუბლებიდან, რაღა თქმა უნდა; მე დაგიმტკიცებ ამას ახლავე.

³⁷⁰ აბა, ოდესმე თუ დაგინახავს, ღრუბლის გარეშე რომ იყოს წვიმა?
ზევისი რომ იყოს წვიმის გამრიგე, მოწმენდილ ციდან უნდა ეწვიმა.

სტრეფსიადე

ვფიცავ აპოლონს, ამ შენი სიტყვით გადამარწმუნე, თუმცა კი უწინ
მართლა მეგონა, მაღალი ზევისი წვიმას შარდავდა ციურ საცერში.
ასე თუ არის, ვინ ქუხს? – მითხარი. ჭექა-ქუხილის კი მეშინია.

სოკრატე

³⁷⁵ სწორედ ამათგან მოდის ქუხილიც.

სტრეფსიადე

როგორ ახერხებთ, უმამაცესნო?

სოკრატე

როდესაც კარგად აივსებიან წყლებით, საოცრად დასივებულნი,
წვიმის წვეთებით გაჯერებულნი დედამიწისკენ მოისწრაფიან.
ეჯახებიან მერმე ერთმანეთს, ეხეთქებიან და გრიალებენ.

სტრეფსიადე

ვინ დააქანებს მათ აქეთ-იქით, ღრუბელთგამრიგე ზევისი ხომ არა?

სოკრატე

³⁸⁰ ო, ზევისი არა! მხოლოდ გრიგალი.

სტრეფსიადე

როგორ, გრიგალი? ეს არ ვიცოდი,
რომ არ არსებობს ზევისი, მის ნაცვლად გრიგალი არის
თურმე მეუფე.
მაგრამ შენ ჯერაც არ გითქვამს ჩემთვის, საიდან მოდის
მეხი და გრგვინვა.

სოკრატე

არ გისმენია ალბათ, გითხარი: გაჯერებული წვიმით, ღრუბლები
ეჯახებიან-მეთქი ერთმანეთს, ეხეთქებიან და გრიალებენ.

სტრეფსიადე

³⁸⁵ აბა, ეს როგორ უნდა ვირწმუნო?

სოკრატე

მე დაგიმტკიცებ ამას ახლავე. –

დღესასწაულზე როცა წვნიანით ამოიყორავ მუცელს, მერმე ხომ დაიბერება მთელი შიგანი და უეცრად ხომ აბუყბუყდება?

სტრეფსიადე

აპოლონს ვფიცავ, მართლაც ასეა, სულ იბერება და იბერება, და როგორც მეხი, ისე ხმაურობს, ისე გრგვინავს და ისე გრიალებს;

³⁹⁰ ჯერ ნელა, იწყებს, ასე «ბუყ-ბუყ-ბუყ», მერმე კი იწყებს

«ბუყ-ბუყ-ბუყ-ბუყ-ბუყ»-ს,

მერმე კი, როცა რამეს ვაპირებ, სულ ქუხს და გრგვინავს

«ბუყ-ბუყ-ბუყ-ბუყ-ბუყ!»

სოკრატე

თუკი შენ შენი პატარა მუცლით ასე გრგვინავ და ასე ხმაურობ, წარმოიდგინე ერთი, უსაზღვრო ჰაერი როგორ დაიგრუხუნებს!

სტრეფსიადე

ამის გამოა, ხშირად მუცელზე ასე ამბობენ, დაიჭექაო;

³⁹⁵ მაგრამ შენ უნდა ამიხსნა ახლა, საიდან ჩნდება ელვარე ელვა,

რომელიც ხშირად კაცს დაეცემა, ამობუგავს და

ცოცხლად დაფერფლავს?

ცხადია, ელვა ზევსის ხელშია – სასჯელი ფიცის გატეხვისათვის.

სოკრატე

მერედა როგორ მოხდა, შე ბრიყვო, მართლა კრონოსის

ჟამის ბეხრეკო,

ფიცის გატეხვა თუკი ისჯება, რომ არ დანაცრა ელვამ სიმონი,

⁴⁰⁰ ან კლეონიმე, ანდა თეორე? ხომ წამდაუწუმ ცრუდ იფიცებენ!

არა, მისსავე ტამარს დაეცა და აგერ, ჩვენთან ახლოს, სუნიონს.

მუხებს ხომ ერჩის? ახლა არ მითხრა, დაარღვიესო მუხებმაც ფიცი.

სტრეფსიადე

ეგ მე არ ვიცი... შენ, შეიძლება, მართალიც იყო. ელვა რაღაა?

სოკრატე

რაა და როცა მშრალი ჰაერი ზევით აიწევს და თავის თავში

⁴⁰⁵ ჩაიკეტება, ბუმტისმაგვარად გაიბერება, ვედარ გაუძლებს,

გასკდება, შემდეგ გამოიჭრება გარეთ სტვენით და გრგვინვა-გრიალით

და ასე, თავის თავზე დაწოლით თვითონ ანათებს იგი თავისთავს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთმანი, ბოლო დიასიებზე მეც ამნაირი რამ დამემართა.

ნათესავისთვის მინდოდა კუჭი შემეწვა, გაჭრა კი დამავიწყდა;

410 გაიბერა და მერმე თავისით გასკდა უეცრად და შიგ თვალებში შემომაყარა სიბინძურე და სახე დამიწვა იმ დასაწვავმა.

ს ო კ რ ა ტ ე

ადამიანო, მოსულხარ ჩვენთან, რომ შეისწავლო მაღალი სიბრძნე, რათა ათენსა და საბერძნეთში უბედნიერეს კაცად შეგრაცხონ;

თუ არ გიმტყუნებს მეხსიერება, გულმოდგინება და მოთმინება,

415 თუკი არ დაგლლის ნიადაგ შრომა, სიარული და ძილნაკლულობა, და თუკი ყინვა ვერას დაგაკლებს და ვერც შიმშილი ვერ დაგაჩოქებს, მოერიდები გიმნასიონსაც, ღვინოსაც და სხვა სისულელეებს, ამნაირ ყოფას საუკეთესოდ მიიჩნევ, როგორც ჭკვიანს შეჰფერის, – ყველგან მიაღწევ შენ გამარჯვებას: საქმეში, სჯაში, პაექრობაში.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

420 მე მოთმინებას, დარდს და საზრუნავს, უძილობას და მომჭირნეობას, ნიადაგ შრომას მუხლჩაუხრელად, – მიჩვეული ვარ დიდი ხანია. მხოლოდ ეს თუა შენი პირობა, ჩემი იმედი გქონდეს, სოკრატე.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ, დღეის იქით გეცოდინება, რომ არ არსებობს არც ერთი ღმერთი, იმ სამის გარდა, რაც ჩვენთანაა – ქ ა ო ს ი, ე ნ ა

და ეს დ რ უ ბ ლ ე ბ ი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

425 სხვებს მე დღეიდან ხმასაც არ გავცემ, ღმერთებს ჩირადაც აღარ ჩავაგდებ,

მსხვერპლს არ შევწირავ და არც ზედაშეს აღარ წავუქცევ,

არც მუშკ-ამბრს ვუკმევ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

აბა, გვითხარი, რა გსურს, მოხუცო? უარს ვერაფრით

ველარ გაკადრებთ,

რაკი გვირწმუნე, ღმერთებად გვცანი, ცდილობ შეიცნო

ჭეშმარიტება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, დედოფლებო, მე სულ პატარა რამე მჭირდება, რომ ლაპარაკში

430 ყველას ვაჯობო და ამ საქმეში ჩამოვიტოვო ყველა ბერძენი.

კორიფეოსი

თუ ამას ითხოვ, მიიღებ კიდევ. ამიერიდან შენს მოსაზრებას ყველაზე დიდი წონა ექნება და გაიმარჯვებ ყველა კრებაზე.

სტრეფსიადე

მე არ მჭირდება უზარმაზარი იდეები და მოსაზრებები, მინდა, კანონი რომ შევაქციო და გავაცურო მევალები.

კორიფეოსი

⁴³⁵ მიიღებ, რასაც ასე ესწრაფვი; მართლაც არაფერს

დიდს არ მოითხოვ.

ნურაფრის დარდი ნულარ გექნება და ჩვენს მსახურებს ენდე უშიშრად.

სტრეფსიადე

სხვა გზა არცა მაქვს, უნდა მოგენდოთ, სანამ დამახრჩობს ეს გაჭირვება,

სანამ დამაქცევს ვალი, ცხენები ჯიშინი და უჯიშოები.

ახლა, როგორც სურთ, ისე მომექცნენ;

⁴⁴⁰ ჰა, მომინდვია ჩემი სხეული –

მცემეთ, მომკალით შიმშილ-წყურვილით,

მომსპეთ, გამყინეთ, ტყავი გამაძრეთ!

თუ დავუძვერი ვალებს, მიძახოს

ხალხმა, რაიც კი მოესურვება:

⁴⁴⁵ თავხედი, ყბედი, ურცხვი, ტუტუცი,

სამაგელი და ქოსატყუილა,

ყბის ამქცევი და ქვეყნის დამქცევი,

კანონის ჭია, თაღლითი, ფლიდი,

მატრაბაზი და აუტანელი,

⁴⁵⁰ ეშმაკი, ქლესა, გამოქექილი

და ღორმუცელა.

– ასე მიწოდონ, ოღონდ მასწავლეთ.

ახლა, რაცა გსურთ, ის გამიკეთეთ,

დემეტრეს ვფიცავ,

⁴⁵⁵ თუ საჭიროა, სიბრძნის მოყვარულთ

ჩემგან კუპატი დააკეპინეთ.

სოკრატე

ვაჟკაცობა ჰქონია მას,

სულდიდი და მზადმყოფია!

(სტრეფსიადეს) იცოდე,

⁴⁶⁰ თუ განათლდი, მოკვდავ ხალხში განგეთქმება სახელი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ვირწმუნო?

ს ო კ რ ა ტ ე

მთელი დრო ჩემთან გაატარე, –
კაცთ შორის ყველაზე უფრო შესაშური
ცხოვრებით იცხოვრებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁴⁶⁵ ამას ოდესმე მოვესწრები?

ს ო კ რ ა ტ ე

მაგაზე მეტსაც მოვესწრები,
შენთან მოვლენ და
დაგისხდებიან;
ისინი შენგან მოითხოვენ

⁴⁷⁰ შევლას და რჩევას,
როცა ექნებათ საქმეები
სასამართლოში.

ყველა ჩათვლის, რომ
მხოლოდ შენ ძალგიძს,

⁴⁷⁵ შესაფერისი რჩევა რამ მისცე.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

აბა, მიიღე ეს ბერიკაცი და შეასწავლე, რასაც აპირებ,
რომ შეასწავლო, გამოჰკითხე და აზრის სიცხადე
გამოუცადე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა კი საკუთარ თავზე საუბარი
მოგიწევს, როგორც კი გავიგებ, ვინცა ხარ,

⁴⁸⁰ უმალ მოგიყენებ ახალ მანქანებას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ბრძანე? კოშკივით მიპირებ აღებას?

ს ო კ რ ა ტ ე

არა, გამოკითხვა უნდა ჩაგიტარო,
რათა შეგიმოწმო შენ მეხსიერება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეგ ორნაირი მაქვს: ვინმეს თუ ვასესხე,
485 მახსოვს და არ მახსოვს, თვითონ თუ ვისესხე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ისე, ლაპარაკი როგორ გეხერხება?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვალზე უარის თქმა მშვენივრად გამომდის.

ს ო კ რ ა ტ ე

სწავლას თუ შეიძლება?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენ ნუ გედარდება.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ, ამაღლებულის შესახებ ერთ სიბრძნეს
490 გესვრი პირდაპირ და უნდა დაიჭირო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

და მერმე მაგ სიბრძნეს ძალივით შევსანსლავ?

ს ო კ რ ა ტ ე

არა, უვიცია ეს კაცი, ველური.
ვშიშობ, ბერიკაცი, ცემა არ დაგჭირდეს.
ვინმემ რომ მიგბეგოს, რას იზამ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

დავაცლი,

495 ცოტასაც მოვითმენ, მოწმეებს მოვუხმობ,
სასამართლოშიაც მივალ და ვუჩივლებ.

ს ო კ რ ა ტ ე

აბა, გაიხადე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რამე დაგიშავე?

ს ო კ რ ა ტ ე

აქ მხოლოდ შიშვლები შედიან, იცოდე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე რა, გასაჩხრეკად ხომ არ შემოვდივარ?!

ს ო კ რ ა ტ ე

⁵⁰⁰ მოეშვი მიქარვას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ახლა ეს მითხარი,

თუკი მოვინდომებ და კარგად ვისწავლი,
შენს მოსწავლეთაგან ვის დავემსგავსები?

ს ო კ რ ა ტ ე

სულმთლად ქერეფონტის იერი გექნება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

აბა, სანახევროდ მოვმკვდარვარ საწყალი.

ს ო კ რ ა ტ ე

⁵⁰⁵ მორჩი ლაყბობას და უკან გამომყევი,
ჩქარა, ნუ აყოვნებ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, ჯერ ჩამიდე

ხელში თაფლისკვერი! ისე მეშინია
შემოსვლის, როგორც რომ ჰადესში ჩავარდნის.

ს ო კ რ ა ტ ე

ჰე, რას იწურები სახლის წინ? შემოდი!

სოკრატე და სტრეფსიადე საფიქრალეთში შედიან.

პარაზასისი

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

⁵¹⁰ მაშ, წადი და გაიხარე
სიმამაცის გამო.

ბედნიერება მიეცეს

ამ კაცს, რამეთუ დაიდრა

ასაკის სიღრმეებისკენ

⁵¹⁵ და სურს, ახალი იდეით
აივსოს სულის საღარო

და ეზიაროს სიბრძნეს.

მაყურებლებო, მსურს, გულწრფელად გაგესაუბროთ.

ჩემს აღმზრდელს ვფიცავ, დიონისეს, სიმართლეს გეტყვით.

⁵²⁰ მე თქვენ მგონიხართ გონიერი მაყურებლები, –

ეს კომედია ჭკვიანური არის, იცოდეთ,

მე უკეთესი არაფერი დამიწერია.

ის უკვე ადრეც სიყვარულით გაგასინჯვინეთ,

ბევრი ვიშრომე, მაგრამ ბრიყვთა გამოისობით

⁵²⁵ დამარცხებული დავრჩი მაინც. – არ ვიყავ ღირსი!

სირცხვილი თქვენი, ბრძენო ხალხო, ვისთვის დავშვერი!

ბოლომდე მაინც ვერ გაგწირეთ, ჩემო კარგებო,

მე თქვენ მიყვარხართ და თქვენგანაც ხშირად მსმენია

ქება-დიდება «ჭკუისა» და «გარყვნილებისთვის».

⁵³⁰ მე ხომ ქალწული ვიყავი და მშობიარობის

ნება არ მქონდა, მაინც ვშობე, ბავშვი ვილაცამ

აიყვანა და თქვენ გაზარდეთ კეთილშობილად;

თქვენგან მივიღე ერთგულება და სიყვარული.

მოვიდა ჩემი კომედია ელექტრასავით:

⁵³⁵ მოვიდა, ემებს, ეგებ შეხვდეს ბრძენ მაყურებლებს;

იცნობს, როგორც კი დაინახავს, ძმის თმის კულულებს.

იგი ზნეობით წმინდა არის, თავადაც ხედავთ:

ტყავის ფალოსი ხომ არავის არა ჰკიდია,

რომელიც თავში წითელია, ბავშვებს აცინებს;

⁵⁴⁰ ეს კომედია არ დასცინის მელოტებს, კორდაქსს

აქ არ ცეკვავენ, არც მოხუცი არ დარბის ჯოხით,

ცემით და ტყეპით რომ შენიღბოს ცუდი ხუმრობა;

არავინ დაძრწის მაშხალიანი, არავინ ბღავის,

არა, ის მხოლოდ თავისსავე სიტყვებს ენდობა.

⁵⁴⁵ მეც, ამოდენა პოეტი ვარ, არ მომიშვია

თმები და თქვენი მოტყუება არც კი მიცდია –

სცენაზე მუდამ ახალ-ახალ იდეებს გაწვდით,

არც ერთი არ ჰგავს ერთმანეთს და ყველა სწორია.

როცა კლეონი ზეობდა, მაშინ მას მუცელში

⁵⁵⁰ ვურტყამდი ფეხებს და დავინდე, როცა წაიქცა.

ამათ კი ერთხელ ჰიპერბოლემ მისცა საბაბი, –

ფეხქვეშ გაიგეს ის საწყალიც და დედამისიც.

ყველას დაასწრო ევპოლისმა თავის «გარყვნილით»,

მე გამძარცვა და წამიხდინა მთელი «მხედრები»,

⁵⁵⁵ შიგ დედაბერიც შეათრია კორდაქსისათვის,

რომელიც შექმნა ფრინიქემ და ურჩხულმა შთანთქა.
მერმე ჰერმიპე მოუბრუნდა ამ ჰიპერბოლეს...
ახლაც ყველანი თავს ესხმიან კვლავ ჰიპერბოლეს,
რომ უბადრუკად მიემსგავსონ ჩემს სურათ-ხატებს.

⁵⁶⁰ ვისაც აცინებს უნიჭოთა ეს სისულელე,
ის ჩემს ქმნილებებს ვერ გაიგებს. ვინაც გაიგებს,
მას კი გონიერ მოაზროვნედ ჩათვლის მერმისი.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

^{ლა} ღმერთთაგან ზეცის გამგებელს,
დიდ ზევსს, მეუფეს, გუნდისკენ, –
⁵⁶⁵ ჩემსკენ მოვუხმობ პირველად.
სამთითის მპყრობელ პოსეიდონს,
დედამიწისა და მარილიან ზღვის შემარყეველს
უსასტიკესს;
ჩვენს სახელოვან მამასაც, წმინდა ეთერს,
⁵⁷⁰ ყველაფრისთვის სიცოცხლის მიმნიჭებელს,
ცხენთა მეუფეს, რომელიც
ბრწყინვალე სხივით ანათებს
მთელს დედამიწას, – უდიდესი არის ღმერთთათვის
და მოკვდავთათვის ეს ღვთაება.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

⁵⁷⁵ ეპირ. თქვენ მოგმართავთ, მაყურებლებს, მოგვაპყარით გონება.
არაფრად რომ არ ჩაგვაგდეთ, ახლა გკიცხავთ ამისთვის.
ყველა ღმერთზე უფრო მეტად ამ ქალაქზე ჩვენ ვზრუნავთ,
თქვენ კი მსხვერპლსაც არ გვწირავთ და ზედაშესაც
არ გვიქცევთ.

ჩვენ ხომ გიცავთ! თუკი ვინმეს მოუნდება ლაშქრობა
⁵⁸⁰ უგუნურად, მაშინ ვქუხვართ და წვიმასაც დავუშვებთ.
ღმერთებისთვის საძულველი როცა პაფლაგონელი
აირჩიეთ მხედართმთავრად, ჩვენ წარბები შევკარით,
საშინელი საქმე ვქენით, ვიელვეთ და ვიქუხეთ.
მთვარემ თვისი გზა დააგდო, მზემ თავისი ფითილი
⁵⁸⁵ გადამალა და გიბრძანათ, ამას ვერ ეღირსებით,
სანამ თქვენთან სტრატეგოსად იქნებაო კლეონი.
თქვენ კი მაინც აირჩიეთ... ალბათ, მართალს ამბობენ,
რომ სიბრიყვე დაეუფლა ამ ქალაქს და ღმერთები
თქვენს შეცდომებს წამდაუწუმ აქცევენო სიკეთედ;

590 ეს რომ მართლაც ასე არის, დაგიმტკიცებთ იოლად:
თუკი ამხელთ თაღლით კლეონს, ქურდობაში დაიჭერთ
და მექრთამე არამზადის კისერს ხუნდებს დაადებთ,
რაც კი ძველი ცოდვა გადევთ, იმავეწამსვე ისინი
ქალაქისთვის სასარგებლო რამედ გადაიქცევა.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

595 ანტოდაშენც შეეწიე, ფოიბოს,
დელოსის მკვიდრო, კინთიის
მაღალ მწვერვალის მპყრობელო;
600 შენ გაქვს სასახლე ეფესოსის,
იქ ლიდიელი ქალწულები თავს გევლებიან,
ბედნიერო;
შენაც მოდი, დედოფალო, ჩვენებურო,
შენ, ქალაქის მეუფეო, ათენა;
შენც, პარნასოსის მფლობელო,
ფიჭვების გამნათებელო,
ბაკხი ქალების წინამძღოლო სწორუპოვარო,
შენ, მხიარულო დიონისე!

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

ანტეპირ. სწორედ ახლა, როცა აქეთ ვაპირებდი წამოსვლას,
გზად შემოგვხვდა ბადრი მთვარე, დაგვაბარა მოგვეძღვნა
გამარჯობა ათენისთვის, მოკავშირეებისთვის.

610 მერმე ბრძანა, გავბრაზდიო, თქვენგან დავიტანჯეო,
თუმცა ყველას გეხმარებით საქმით, არა სიტყვითო.
ჯერ ხომ თვეში ჩირაღდნისას დრაქმაზე მეტს გიზოგავთ,
სალამოს ხომ ამას ამბობთ, შინისკენ მიმავალნი:
«არ იყიდო ჩირაღდანი, ბიჭო, მთვარის შუქია».

615 მთვარე ამბობს: «მე ყველაფერს რიგიანად ვაკეთებ,
თქვენ კი დღეებს ცუდად მართავთ, თქვენ კი ურევთ
ყველაფერს»;

«ამას გარდა», – მითხრა მთვარემ, «ღმერთნი გადავიკიდე,
ბრაზდებიან, რადგან მუდამ შინ უმსხვერპლოდ მიდიან
და დათქმულ დროს ვერასოდეს ნახულობენ ზეიმებს;

620 თქვენ კი მსხვერპლის შეწირვის წილ სასამართლოს
აჩალებთ.

ხშირად, როცა ჩვენ, ღმერთები, მგლოვიარედ ვმარხულობთ,
როცა მწარედ დავტირივართ მემნონს ანდა სარპედონს,

მაშინ გვწირავთ სწორედ ღვინოს და სიცილსაც კი ბედავთ.
ამიტომაც, წელს რომ თქვენი ჰიპერბოლე დანიშნეთ,
⁶²⁵ ჩვენ გვირგვინი ჩამოვართვით; უკეთ ეცოდინება,
რომ დღეთა რიგს ცხოვრებაში მხოლოდ მთვარე განაგებს».

პირველი ეპისოდინი

შემოდის სოკრატე, უკან მოჰყვება სტრეფსიადე.

სოკრატე

ვფიცავ ამოსუნთქვას, ქაოსს და ჰაერსაც,
ასეთი ტეტია კაცი არ მინახავს,
არც – ასე უვიცი, ბრიყვი, გულმავიწყი!
⁶³⁰ რაღაც ეშმაკობას სწავლობდა, მეგონა
და სულ დაივიწყა, სანამ დაისწავლა.
გარეთ გამოვუხმობ ახლა, სინათლეზე.
სად ხარ, სტრეფსიადე? ლოგინით გამოდი.

სტრეფსიადე

ლოგინს არ მითმობენ ეს ბაღლინჯოები.

სოკრატე

⁶³⁵ იჩქარე, გამოდი, მისმინე.

სტრეფსიადე

მოვედი.

სოკრატე

მითხარი, რა გინდა ახლა აითვისო
ისეთი, რაც დღემდე არ შეგისწავლია?
რა გინდა, მეტრი თუ რიტმი და სიტყვები?

სტრეფსიადე

მეტრი შემასწავლე, თორემ მეაღაფემ
⁶⁴⁰ ორიოდ ქენიკით მაინც მომატყუა.

სოკრატე

მე ეგ არ მიკითხავს. რომელი საზომი
მოგწონს, ტეტრამეტრი გიჯობს თუ ტრიმეტრი?

სტრეფსიადე

მე მგონი, ჩარეჟი სუყველას სჯობია.

სოკრატე

მიჰქარავ!

სტრეფსიადე

თუ გინდა, დავდოთ სანაძლეო,

⁶⁴⁵ ჩარევი სწორედ რომ გახლავს ტეტრამეტრი.

სოკრატე

ყორნებს წაუღიხარ, ჩლუნგო, უსწავლელო!

ეგებ აჯობოს, რომ რიტმი შეისწავლო?

სტრეფსიადე

მერედა, რა თავში ვიხალო ეგ რიტმი?

სოკრატე

ეს დაგეხმარება ურთიერთობაში,

⁶⁵⁰ იმწუთას გაიგებ, რომელი რიტმია,

ენოპლიისა თუ დაქტილის მიხედვით.

სტრეფსიადე

დაქტილის მიხედვით? – ეგ ვიცი.

სოკრატე

გვიბრძანე.

სტრეფსიადე

დაქტილი რა არის, თითი არ ბრძანდება?

თითი კი ვიცოდი უკვე ჩვილობაშიც.

სოკრატე

⁶⁵⁵ ბრიყვი ხარ, რეგვენი!

სტრეფსიადე

არა, უბედურო,

ამათი შესწავლა არ მინდა!

სოკრატე

მაშ რისი?

სტრეფსიადე

ძალიან მჭირდება ტყუილის შესწავლა.

სოკრატე

მაგრამ მანამდე ხომ სხვაც უნდა ისწავლო,
თუნდაც მამრობითი სქესის გამოცნობა.

სტრეფსიადე

⁶⁶⁰ მაგაზე ადვილი რა არის, ბატონო! –
ეს ცხვარი, ხარიო, თხა, ძაღლი, ქათამი.

სოკრატე

ხომ ხედავ, რა მოგდის? ქათამს ხომ დედალსაც
ემახი, მამალსაც ქათამად მისახელებ.

სტრეფსიადე

რას ამბობ?

სოკრატე

შენ არ თქვი ძაღლი და ქათამი?

სტრეფსიადე

⁶⁶⁵ ვფიცავ პოსეიდონს! აბა, რა ვუწოდო?

სოკრატე

დედალს – ქათამეა, მამალს – ქათამოსი.

სტრეფსიადე

მომწონს «ქათამეა», ჰაერს გეფიცები:
აი, ამ ნასწავლი სიბრძნისთვის, გპირდები,
ვარცლსაც კი აგივსებ ფქვილით სულ პირთამდე.

სოკრატე

⁶⁷⁰ ვარცლი რომ გამოთქვი ახლა მამრობითად,
ხომ მდედრობითია!

სტრეფსიადე

როგორ, მამრობითად
გამოვთქვი მე «ვარცლი?»

სოკრატე

სწორედაც! გამოთქვი,
როგორც «კლეონიმე».

სტრეფსიადე

ეს როგორ? მითხარი.

სოკრატე

ერთგვარად გამოგდის ვარცლიც, კლეონიმეც.

სტრეფსიადე

⁶⁷⁵ მაგრამ კლეონიმეს ვარცლი არ ჰქონია,
ცომსაც მრგვალ ქვიჯაში ზელდა გამუდმებით...
მაშ, როგორ ვუწოდო?

სოკრატე

როგორ და სოსტრატეს
როგორც მოუხმობდი: «ვარცელა» უწოდე.

სტრეფსიადე

ეს მდედრობითია?

სოკრატე

რა საკითხავია?

სტრეფსიადე

⁶⁸⁰ იქნება «ვარცელა», როგორც «კლეონიმე».

სოკრატე

ახლა სახელებით უნდა გაარჩიო
შენ მამრობითეზიც და მდედრობითეზიც.

სტრეფსიადე

ვიცი, მდედრობითი რაცაა.

სოკრატე

გვითხარი.

სტრეფსიადე

ლისილა, კილინა, მირა, დემეტრია.

სოკრატე

⁶⁸⁵ და მამრობითეზი?

სტრეფსიადე

ათიათასია:
თუნდაც ფილოქსენე, ანდა ამინია.

სოკრატე

შე ბრიყვო, ესენი მამრობითეზია?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რატომაც არაო?

ს ო კ რ ა ტ ე

ეი, რას მეუბნები?!

აბა, ამინია რომ შეგხვდეს, რას ეტყვი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁶⁹⁰ როგორ თუ რას ვეტყვი – აქეთ, ამინია!

ს ო კ რ ა ტ ე

ხომ ხედავ, ქალივით მოუხმობ «მამრობითს».

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სწორიც ვარ, ღმერთმანი, ჯარში არ მსახურობს.

რად მინდა, ვისწავლო, რაც იცის სუყველამ?

ს ო კ რ ა ტ ე

ო, არა, ღმერთმანი, დაწევი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

და რა ვქნა?

ს ო კ რ ა ტ ე

⁶⁹⁵ რამე მოიფიქრე იმ შენს საქმეთაგან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, გევედრები, ამაზე არ მინდა,
მომეცი ნებართვა, მიწაზე ვიფიქრო.

ს ო კ რ ა ტ ე

ეს არ შეიძლება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაი, მე ბედკრული

ვუხდი გადასახადს დიდ-დიდ ბაღლინჯოებს.

სოკრატე საფიქრალეთში შედის, სტრეფსიადე წვება.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

⁷⁰⁰ სტრ. იფიქრე კარგად, თავს დაუკვირდი, საკუთარ აზრებს

თავი მოაბი

სასწრაფოდ. თუკი გაგიჭირდება,

მეორე ფეხზე

705 გადაიტანე აზრი, თვალს კი ძილს ნუ მიაკარებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაიმე, ვაიმე!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

რა გჭირს, რა გაწამებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

დავიღუპე უბედური,

710 საგებლიდან კორინთელნი გამოძვრნენ და დამკბინეს.

დამიგლიჯეს ფერდები,

სული ამომაცალეს,

დამიქაჩეს კვერცხები,

გამომთხარეს საჯდომი,

715 დავიღუპე!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

უკვე ხომ ძალიან არ გტკივა?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა არ მტკივა?! როცა ჩემი

ფულიც გაქრა, ფერიც გაქრა,

სულიც გაქრა, ხამლიც გაქრა

720 და ამ უბედურებისგან

ძილიც გაქრა, რულიც გაქრა

ცოტაც კიდევ – მეც გავქრები.

მეორე ეპისოდონი

საფიქრალეთიდან გამოდის ს ო კ რ ა ტ ე.

ს ო კ რ ა ტ ე

შენ ეი, რას შვრები? არ ფიქრობ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე? ვფიქრობ,

ვფიცავ პოესიდონს.

ს ო კ რ ა ტ ე

და რა მოიფიქრე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁷²⁵ რაც გადამარჩენდა ბალღინჯოებისგან.

ს ო კ რ ა ტ ე

წადი, დაიკარგე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

უკვე დავიკარგე.

ს ო კ რ ა ტ ე

აქ რას მენაზები! კარგად გაეხვიე.

მზაკვრული გონებით უნდა გამოძებნო
რამე ეშმაკობა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვინღა ჩამომიგდებს

⁷³⁰ ამ ტყავში რაიმე ეშმაკურ ნააზრევს?

პაუზა.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა კი დავხედო ერთი, რას აკეთებს.

რა, გმინავს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე? არა, აპოლონს ვფიცავარ.

ს ო კ რ ა ტ ე

გაქვს რამე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთმანი, არა.

ს ო კ რ ა ტ ე

არაფერი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, თუ არ ჩავთვლით ასოს მარჯვენაში.

ს ო კ რ ა ტ ე

⁷³⁵ ისევ გაეხვიე, რამე მოიფიქრე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რაზე მოვიფიქრო? მითხარი, სოკრატე.

სოკრატე

შენ თვითონ რაც გინდა, იმაზე იფიქრე.

სტრეფსიადე

ათასჯერ გითხარი, ვალის ამბავია,
ვალეზის გადახდა არ მინდა, სოკრატე.

სოკრატე

⁷⁴⁰ მიდი, გაეხვიე და ისევ ჩაღრმავდი
ფიქრებში; დაშალე საქმე ნაწილებად
და ისე განსაჯე.

სტრეფსიადე

ო, რა მეშველება!

სოკრატე

დამშვიდდი. აზრებში თუკი გაიხლართე
თავი დაანებე, მოშორდი; ხელახლა
⁷⁴⁵ უნდა დაუბრუნდე და აწონ-დაწონო.

სტრეფსიადე

სოკრატე, ძვირფასო!

სოკრატე

რას იტყვი, მოხუცო?

სტრეფსიადე

ვახშზე მომივიდა აზრი უმზაკვრესი.

სოკრატე

კარგია, გვაჩვენე.

სტრეფსიადე

აბა, შეაფასე:

⁷⁵⁰ ვინმე ჯადოქარი, ვთქვათ, თესალიელი
რომ მოვისყიდო და მთვარე მოვიტაცოთ,
მრგვალ სკივრში ჩავაგდო, ასე გადავმალო
ძვირფას სარკესავით და ვუყარაულო?

სოკრატე

რას მოგცემს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ თუ რას მომცემს, სოკრატე?!
მთვარე არასოდეს აღარ ამოვა და

⁷⁵⁵ ვალს არ გადავიხდი.

ს ო კ რ ა ტ ე

ვითომ რატომო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვანში ხომ თვეობით იზრდება, ამიტომ.

ს ო კ რ ა ტ ე

კარგია! ახლა ეს ამბავიც მიბრძანე:
თუ ხუთტალანტიან სარჩელს შეიტანენ,
როგორ აირიდებ თავიდან, მითხარი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁷⁶⁰ როგორ? ეგ არ ვიცი, უნდა მოვიფიქრო.

ს ო კ რ ა ტ ე

დიდი ტვინის ჭყლეტაც არ ვარგა, იცოდე,
მიუშვი გონება, ჰაერში ავიდეს
ფეხზე ძაფგამობმულ ოქროს ხოჭოსავით.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვიცი, სასამართლო როგორც ავიცილო,

⁷⁶⁵ შენც მოგეწონება ეს გზა.

ს ო კ რ ა ტ ე

რომელია?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

წამლის გამყიდველთან იმ ქვას ხომ შევიძენ,
ლამაზი რომაა, ბრჭყვიალა, რომლითაც
ცეცხლი აინთება?

ს ო კ რ ა ტ ე

ცეცხლის ქვას გულისხმობ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სწორედაც. რას იტყვი, ეგ რომ ავილო და

⁷⁷⁰ გადაწყვეტილებას როცა ჩაიწერენ,

გვერდზე გადამდგარმა სხივი დავიჭირო,
ამოვწვა, რაცაა ჩემზე ჩაწერილი?

სოკრატე

ბრძნულია, ქარიტებს ვფიცავ!

სტრეფსიადე

მიხარია,

რომ ხუთი ტალანტის საქმე მოვიხსენი.

სოკრატე

⁷⁷⁵ მაშ ახლა ამასაც გაეცი პასუხი:
თავს როგორ დაიძვრენ სასამართლოსაგან,
თუ დამნაშავე ხარ და მოწმეც არა გყავს?

სტრეფსიადე

ძალიან იოლად.

სოკრატე

გვითხარი.

სტრეფსიადე

ახლავე:

როცა უკანასკნელ საქმეს გაარჩევენ,
⁷⁸⁰ მე გავიქცევი და თავსაც ჩამოვიხრჩობ.

სოკრატე

მიჰქარავ!

სტრეფსიადე

რას ამბობ, ღმერთებს გეფიცები,
მკვდრისგან ხომ ვერავინ მოითხოვს სამართალს?!

სოკრატე

მიჰქარავ! წაბრძანდი, მე შენ ვერ გასწავლი.

სტრეფსიადე

ღმერთების სახელით, ნუ იზამ სოკრატე!

სოკრატე

⁷⁸⁵ როგორ თუ ნუ ვიზამ, ყველაფერს ივიწყებ!
დღეს რა გაქვს ნასწავლი, პირველი რა იყო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰო მართლაც, პირველი რა იყო, პირველი...
რაშია ც ფქვილს ზელენ, ის იყო? პირველი...
ვაიმე, რა იყო?

ს ო კ რ ა ტ ე

ყორნებს წაუღიხარ,
790 უგულმავიწყესო, ბრიყვო ბერიკაცო!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაი, მე უბედურს რაღა მეშველება?!
ვერა, ვერ ვისწავლე ეს ენის ტრიალი!
რამე ჭკვიანური მირჩიეთ, ღრუბლებო!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

გვისმინე, მოხუცო: ჩვენ ამას გირჩევდით,
795 შვილი გეყოლება უკვე წამოზრდილი,
ის გამოაგზავნე, შენს ნაცვლად ისწავლოს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კი, კი მყავს ვაჟკაცი კარგი და კეთილი,
მაგრამ რა გავაწყო, სწავლა რომ არ უნდა?

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

შენც უთმენ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კარგი და მაგარი ბიჭია,
800 თუმცა დედამისის შვილია, რას ვიზამ?
წავალ, გამოვგზავნი. თუკი არ ისურვა,
სხვა რაღა დამრჩება? – სახლიდან გავაგდე.
(სორკატეს)
შინ შედი, ცოტა ხანს უნდა დამელოდო.

სტრეფსიადე გადის.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(სოკრატეს)

805 ანტ. თუ ხვდები, რამდენ სიკეთეს იღებ ჩვენგან, ღმერთთაგან,
ღრუბელთაგან?
ხომ ყველაფერი მზადაა ახლა,
რასაც ინებებ!

810 ხომ გააგიჟე ეს კაცი ნაღდად და აურიე ტვინი?
რაკი დააბი, გაკრიჭე კიდევ!
უნდა იჩქარო,
ასეთმა საქმემ
შეტრიალება იცის უკუღმა.

მესამე ეპისოდიონი

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე და ფ ი დ ი პ ი დ ე სახლიდან გამოდიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე
ო, ნისლს გეფიცები, აქ ვეღარ დარჩები,
815 წადი მეგაკლესთან, სვეტები შეჭამე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე
ვაი, უბედურო, ეს რა დაგმართნია,
ჭკუაზე არა ხარ, ვფიცავ ოლიმპიელს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე
ოლიმპიელიო! ღმერთო, რა ბრიყვია!
ამოდენაა და ზევსი სწამს ჯერ კიდევ!

ფ ი დ ი პ ი დ ე
820 ნეტავ, რა გაცინებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე
სწორედ ეგ მაცინებს,
ბავშვი რომ ბრძანდები და გჯერა ზღაპრების.
ერთი, აქ მობრძანდი, გაიგე ამბები,
ისეთებს გაიგებ, რომ კაცი გახდები,
ოღონდ ეს არავის არ უთხრა, იცოდე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე
825 მოვედი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე
ახლახან ზევსი დაიფიცე?

ფ ი დ ი პ ი დ ე
დიახ, დავიფიცე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე
სწავლა სიკეთეა!

ზევსი არ არსებობს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მაშ, ვინლა არსებობს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

გრიგალი, რომელმაც ზევსი გააძევა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ნეტავ, რას მიჰქარავ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იგოდე, ასეა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

⁸³⁰ ვინ თქვა ეს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სოკრატემ ბრძანა, მელოსელმა
და რწყილის გზა-კვალის მცოდნე ქერეფონტმა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

შენ ასეთ გიჟებთან მოხვდი და იჯერებ
მაგ ცოფიანების ბჟუტურს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

წესიერად!

⁸³⁵ ცუდი არაფერი არ მითხრა მაგ ხალხზე,
ხალხს ტვინი ასკდება! მომჭირნეობისგან
თმებსაც არ იკრეჭენ, აღარც ნელსაცხებელს
იცხებენ, უარი უთხრეს აბანოსაც.
შენ კი ჩემს ცხოვრებას ხაზი გადაუსვი.
სასწრაფოდ მიბრძანდი და რამე ისწავლე!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

⁸⁴⁰ მაგათგან რაიმე წესიერს ვისწავლი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაგათგან ისწავლი, რაც სიბრძნე არსებობს.
გაიგებ, ბრიყვი რომ ბრძანდები, უგნური.
აბა, მომიცადე, ახლავე გამოვალ.

სახლში შედის.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

(თავისთვის)

სულ გაგიჟებულა, რაღა მეშველება!

⁸⁴⁵ ჯერ სასამართლოში მივიდე პირდაპირ,
თუ ჯობს, მეკუბოვეს მოვუხმო, ნეტავი?

სახლიდან გამოდის ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე და დედალ-მამალი ქათამი გამოჰყავს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მამ ვნახოთ. ამას რას ეძახი, მითხარი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ქათამს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ბრწყინვალეა. ამას რას ეძახი?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ქათამს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ერთნაირად ორივეს, სულელო?

⁸⁵⁰ მეტი არ გაბედო! ამას დაუძახო
უნდა «ქათამეა», იმას «ქათამოსი».

ფ ი დ ი პ ი დ ე

როგორ, «ქათამეა?» აი, ეს სიმართლე
ისწავლე, მამიკო, გოლიათებისგან?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁸⁵⁵ სხვაც ბევრი ვისწავლე, მაგრამ ყველაფერი
წელთა სიმრავლისგან სულ გადამავიწყდა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

და ამას შესწირე შენი მოსასხამიც?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეგ კი არ შევწირე, ეგ «გადავიაზრე».

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ბრიყვო, ფეხსაცმელი მაინც რა უყავი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

პერიკლეს არ იყოს, «ხამდა და დავლუპე».

860 წამოდი, წამოდი, მამას დაუჯერე
და მერმე, თუ გინდა, შეცდი, მე რა მეთქმის!
ექვსი წლის იყავი, ძლივს რომ ბუტბუტებდი,
მოსამართლეობის ობოლი ავიდე,
იმით მაყიდინე ეტლი სათამაშო...

ფ ი დ ი პ ი დ ე

865 დრო რომ გამოხდება, ინანებ, იცოდე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მომწონს, რომ მიჯერებ.

(საფიქრალეთის კარს უკაკუნებს)

გამოდი, სოკრატე,

შენთან მოვიყვანე ეს ჩემი ვაჟკაცი,
ძლივს, ძლივს დავითანხმე.

გამოდის ს ო კ რ ა ტ ე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ჯერ კიდევ ბაღლია,

დაკიდულ კალათში ჯერ არ გამოცდილა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

870 მე მგონი, შენ თვითონ ჩამოეკიდები.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ყორნებს წაუღიხარ! ლანძღავ მასწავლებელს?

ს ო კ რ ა ტ ე

ჩამოეკიდეო! რა ხამად გამოთქვა,

ფართოდ დაღებული პირით, რა ბრიყვულად?!

ამან აიცილოს უნდა სასამართლო,

875 უნდა დაამარცხოს მოსარჩელები?

თუმცა ჰიპერბოლემ ტალანტად ისწავლა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ნუ ფიქრობ, ისწავლის, ჭკვიანი ბიჭია.

ეს სულაც პატარა ბავშვი ბრძანდებოდა,

სახლებს რომ ძერწავდა და გემებს ჩორკნიდა,

880 ტყავისგან პატარა ეტლებს აკეთებდა,

ხოლო ბროწეულის კანისგან – ბაყაყებს.

ამან რომ ორივე სიტყვა შეისწავლოს,

როგორც უკეთესი, ისე უარესი,
მტყუანიც რომ იყოს, მაინც გაიმარჯვებს.

⁸⁸⁵ სიმართლე თუ არა, ტყუილი ისწავლოს.

სოკრატე

თვითონვე ისწავლოს ამ ორი სიტყვიდან,
მე უნდა დაგტოვოთ.

სტრეფსიადე

ეს ერთი გახსოვდეს,
სიმართლე იოლად უნდა დაამარცხო.

მეოთხე ეპისოდინი

კალათებით, საბრძოლო მამლებივით შემოჰყავთ სიმართლე და ტყუილი.

სიმართლე

აქ გამოვბრძანდი და დაენახვე

⁸⁹⁰ ჩვენს მაყურებელს, რა თავხედიც ხარ.

ტყუილი

გამოვბრძანდები, რაკი შენ გინდა
და დაგამარცხებ ორიოდ სიტყვით.

სიმართლე

ოჰო! ვინა ხარ?

ტყუილი

სიტყვა.

სიმართლე

ტყუილი!

ტყუილი

რომ დაგამარცხებ, ჩემზე იტყვიან,

⁸⁹⁵ ეს სჯობიაო.

სიმართლე

ბრძნულს რაღას იზამ?

ტყუილი

სულ ახალ-ახალ აზრებს მოგართმევთ.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

ჰო, ეგ აზრები ჰყვავიან ახლა
ამ სულელელებში.

ტ ყ უ ი ლ ი

არა, ბრძენ ხალხში.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

გაგანადგურებ!

ტ ყ უ ი ლ ი

⁹⁰⁰ რას მიზამ, ერთი?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

სიმართლეს გეტყვი.

ტ ყ უ ი ლ ი

მე კი სანაცვლოდ პირში მოგახლი,
რომ არ არსებობს ქვეყნად სიმართლე.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

არ არსებობსო?

ტ ყ უ ი ლ ი

აბა, სად არის?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

ღმერთებთანაა.

ტ ყ უ ი ლ ი

⁹⁰⁵ მაშ, სიმართლე და სამართალია,
მამამისი რომ შებორკა ზევსმა?
მითხარი!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მოდის

უბედურება! ტაშტი მომეცით.

ტ ყ უ ი ლ ი

შე ჰკუასუსტო ბეხრეკო, შენა!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

შენ კი – გარყვნილო და უსირცხვილოვ!

ტყუილი

⁹¹⁰ რა? ვარდი ხარო?

სიმართლე

ტაკიმასხარავ!

ტყუილი

გვირგვინსაც მადგამ?

სიმართლე

და მამისმკვლელი!

ტყუილი

ოქროთი მფერავ და ვერც კი ხვდები.

სიმართლე

მაგ «ოქროს» უწინ ტყვიას ვეძახდით!

ტყუილი

ახლა ეგ ჩემთვის სამკაულია.

სიმართლე

⁹¹⁵ რა თავხედი ხარ!

ტყუილი

შენ კი ბებერი!

სიმართლე

შენს გამო სწავლა

არავის უნდა ყმაწვილკაცთაგან.

მალე გაიგებს მთელი ათენი,

რა სისულელეს ასწავლი ბავშვებს.

ტყუილი

⁹²⁰ რა ბინძური ხარ!

სიმართლე

შენ ხომ «სუფთა» ხარ!

არ გახსოვს, ადრე რომ მათხოვრობდი,

ტელეფე ვარო, მისიელიო,

ჩანთიდან აზრებს

ამოიღებდი და იმათ ღრღნიდი?

ტყუილი

⁹²⁵ ვაიმე, სიბრძნევ!

სიმართლე

ვაი, სიგიჟე!

ტყუილი

რაო, გაწუხებს?

სიმართლე

ვაი შენს ქალაქს,

რომელიც შენით

რყვნის და აფუჭებს ახალგაზრდობას!

ტყუილი

(ფიდიპიდეზე მიუთითებს)

ასწავლი, რომ ხარ კრონოსის დროის?

სიმართლე

⁹³⁰ რად არ ვასწავლი, თუკი ხსნას ეძებს

და ლაყბობაზე არ კარგავს ჭკუას?

ტყუილი

(ფიდიპიდეს)

აქ მო, ამან კი ჭკუა დაკარგოს.

სიმართლე

იტირებ, ხელიც რომ დააკარო!

ჩხუბობენ.

კორიფეოსი

შეწყვიტეთ ჩხუბი, ლანძღვა-გინება,

⁹³⁵ ჯობს, რომ გვიჩვენოთ,

უწინ რა იყო, ერთმა მოგვითხროს,

რას ასწავლიდა, მეორემ ბრძანოს,

ახლა რა არის, რომ მოგისმინოთ

ამან და თვითონ ამოგირჩიოთ.

სიმართლე

მე თანახმა ვარ.

ტყუილი

მეც თანახმა ვარ.

კორიფეოსი

⁹⁴⁰ მაშ, ვინ დაიწყებს ახლა ლაპარაკს?

ტყუილი

ამან დაიწყოს.

მას შემდეგ, რაც ეს ილაპარაკებს,

ახალი სიტყვით, ახალი აზრით

გავანადგურებ.

⁹⁴⁵ ბოლოს და ბოლოს, თუ იბუზღუნებს,

სახეს და თვალებს

კრაზანებივით ამოუჭამენ

ჩემი აზრები – დაილუპება.

პირველი აგონი

პირველი ნახევარგუნდი

სტრ. ⁹⁴⁹ ახლა ამ ორმა უნდა გვაჩვენოს ბრწყინვალე

სიტყვით და აზრით, ბრძნული გამონათქვამებით,

რომელი უფრო მაგარი ბრძანდება სიტყვა-პასუხში.

⁹⁵⁵ სიბრძნე დიდ საფრთხეში გახლავთ ჩავარდნილი ახლა,

რადგან ჩემს მეგობრებს შორის უდიდესი შეჯიბრი იწყება.

კორიფეოსი

(სიმართლეს)

⁹⁵⁰ ვინაც გვირგვინით შეამკე ძველთა კეთილი ზნე და კეთილი საქმე,

⁹⁶⁰ ხმა ამოიღე, როგორც გინდა და საკუთარ თავზე გვიამბე რამე.

სიმართლე

მაშ, მოგახსენებთ იმ ძველ აღზრდაზე, რომელიც იყო

ძველ დროებაში,

როცა ვამბობდი მხოლოდ სიმართლეს და მოკრძალება

მერქვა სახელად.

ჯერ ერთი, ვერსად გაიგონებდი ბავშვის ტირილის

ხმას ვერასოდეს,

მწყობრი ნაბიჯით გაუდგებოდნენ გზას მასწავლებელ

კითარისტისკენ,

⁹⁶⁵ ტანზე ჩაცმასაც ვერ გაბედავდნენ, თუნდ ხვავრიელად, უხვად ეთოვა.

ისიც სიმღერას შეასწავლიდა და გაისმოდა შეუჩერებლივ

«პალასი მძლავრი, ქალაქთმმუსვრელის», «შორს მიმავალი

ძახილის» ხმები,

აგუგუნებდნენ იმ ჰარმონიას, მათი მამები რასაც მღეროდნენ.

თუკი ვიღაცა ტაკიმასხარა იანცებდა და ხმას აურევდა,
⁹⁷⁰ ან დაიწყებდა, როგორც ფრინისი, სიმღერის განზრახ
 დამახინჯებას,
 დაიჭერდნენ და მაგრადაც სცემდნენ, როგორც მუზების
 შეურაცხყოფელს.
 პალესტრამში რომ აღმოჩნდებოდნენ, ფეხებს ერთმანეთს
 მიატყუებდნენ
 ჩვენი ბავშვები, რომ სარცხვინელი მათ უეცრად არ
 გამოსჩენოდათ.
⁹⁷⁵ და მერმე, როცა წამოდგებოდნენ, ქვიშაზე კვალსაც არ
 დატოვებდნენ,
 რომ არ ეფიქრათ შეყვარებულებს მათი სხეულის სილამაზეზე.
 რომელი ბავშვი გაბედავდა და ჭიპს ნელსაცხებლით დაიზილავდა!
 ნაზად ჰყვოდა ბავშვური ღინღლი, ვით გაზაფხულზე
 ვაშლის ყვავილი.
 ხმასაც არავინ არ ინაზებდა და კაცებს ისე არ მიმართავდა,
⁹⁸⁰ თავისთვის არვინ არ მაჭანკლობდა, თვალების ნაბვით არ დადიოდა;
 სადილზე ბოლოკს ვერ მოჰკიდებდა ხელს უფროსების
 დაუკითხავად,
 ვეღარც ნიახურს ვერ აიღებდა, ვერც კამის გემოს ვერ გაიგებდა,
 ვერც თევზს შეჭამდა, ვერც შაშვს დახრავდა, ვერც ფეხზე ფეხს
 ვერ გადაიდებდა.

ტყუილი

ო, ძველთაძველი დიპოლიები, კუტკალიებით სავსე ამბები,
⁹⁸⁵ კეკიდები და ბუფონიები...

სიმართლე

სწორედ ამათი მოშველიებით
 დაავაჟკაცა ოდესღაც ჩემმა აღზრდამ მარათონს მებრძოლი ხალხი.
 შენ კი რა ჰქენი? ახლანდელელები სულ შეახვიე ქიტონებში და
 პანათენებს ვეღარ ვუყურებ, ფარს ასოს წინ რომ დააჭერინებ
 და უსირცხვილოდ ასე აცეკვებ, ტრიტოგენიას არ ერიდები.
(ფიდიპიდეს)
⁹⁹⁰ აბა, დაფიქრდი, ჩემო ბიჭუნა, მე ამირჩიე, მართალი სიტყვა –
 და შეიძულე აგორის ხმაურს, არ გაიხედავ აბანოსაკენ.
 რაც სირცხვილია, თავს აარიდე, ხოლო დაცინვა
 რისხვით აგანთებს,
 როგორც კი უფროსს თვალს მოჰკრავ სადმე, წამოდგები და
 ადგილს დაუთმო.

მშობლებს სიტყვასაც არ შეუბრუნებ, და არც ურიგო საქმეს ჩაიდენ,
⁹⁹⁵ მერე სირცხვილსაც ღმერთად დაისვამ და ქანდაკებას
გამოუძერწავ,

ქალებსაც აღარ შეუვარდები და წინ პირღია არ დაუდგები,
კახპისგან ვაშლსაც აღარ აიღებ, რომ არ გაგიტყდეს
ხალხში სახელი.

მამასთან ხმასაც აღარ აუწევ და «ბებეროსაც» არ დაუძახებ,
არ შეურაცხყოფ მის ასაკს, ვინაც გამოგზარდა და კაცად გაქცია.

ტყუილი

¹⁰⁰⁰ ო, დიონისეს გაფიცებ, ბიჭო, არ დაუჯერო, თორემ, მერწმუნე,
დაემსგავსები დედიკოს ბიჭებს, ან ჰიპოკრატეს გოჭებს, იცოდე.

სიმართლე

არა, ბრწყინვალე ბედი გექნება, ტკბილად იცხოვრებ გიმნასიონში.
აღარ ილაყებ აგორაზე და უხეშ დაცინვას მხარს არ აუბამ,
არ გაერევი მრუდეშარიან, ბინძურტუტუცურ ბრიყვულ საქმეში;

¹⁰⁰⁵ აკადემიის ჭალას ეწვევი, ზეთისხილებში გაინავარდებ
იქვე, გონიერ თანატოლებთან ერთად, შეგამკობს
ლერწმის გვირგვინი,

ირგვლივ იდგება ამო სურნელი, თეთრი ფოთლები დასცვივა ალვას
და გაზაფხული მოგიტანს შვებას, ჭადარი თელას
დაუწყებს ჩურჩულს.

თუ დამიჯერებ, ჩემო ბიჭუნა,

¹⁰¹⁰ თუკი გონებას აქეთ მომართავ,
მუდამ გექნება ბრწყინვალე მკერდი,
თეთრი კანი და დიდ-დიდი მხრები,
დიდი საჯდომი, პატარა ასო
და მოკლე ენა.

¹⁰¹⁵ ახლანდელეებს თუ დაემსგავსები,
გაგიყვითლდება, იცოდე, კანი,
პატარა მხრები, პატარა მკერდი,
მცირე საჯდომი და დიდი ენა,
დიდი ასო და დიდი სიბრიყვე.
თავს დაირწმუნებ:

¹⁰²⁰ სამარცხვინო რამ კარგი გახდება
და პირიქითაც.

ეს არ გეყოფა და ანტიმაქეს
გარყვნილებასაც კი შეისწავლი.

მეორე ნახევარგუნდი

1024 ანტ. მარადიული სიბრძნის მცველო სახელოვანო!
რა ტკბილად ჰყვავის შენს სიტყვებში სიბრძნის ყვავილი!
ბედნიერები იყვნენ, ვინც ძველ დროში ცხოვრობდნენ.
(ტყუილს)

1030 ბრწყინვალედ შეთხზე, მუზის მეპატრონევ, ახლა
რაიმე ახალი უნდა მოგვახსენო, გაჯობა ამ კაცმა.

კორიფეოსი

ანტეპირ. ახლა უნდა მოიფიქრო შთამბეჭდავი სიტყვები,

1035 თუ გინდა, რომ დაამარცხო, ხალხი არ გააცინო.

ტყუილი

მე თვითონაც შიგნეული მეწვის, ისე მწყურია
მასთან დაპირისპირება და აზრების ამღვრევა.
ბრძენმა ხალხმა ხომ «ტყუილი» იმის გამო დამარქვა,
რომ პირველმა მოვიფიქრე კანონის და სიმართლის

1040 უარყოფა, ყველაფერზე მოფიქრება პასუხის.
ეს ხომ დიდი საქმე გახლავთ, მილიონი სტატერის –
აირჩიო ტყუილი და გაიმარჯვო ტყუილით.

(ფიდიპიდეს)

წელან ტვინს რომ გილაყებდა, მაგის აღზრდას შეხედე:
აზნოს რომ დაემდურა, ცხელ წყალს გადაემტერა,

(სიმართლეს)

1045 რას ერჩოდ, რის გამოა, ცხელ წყალს რომ ემართლები?

სიმართლე

იმას ვერჩი, ბოროტია, და ანაზებს მამაკაცს.

ტყუილი

აქ გაჩერდი! ხელში მყავხარ! ვერსად ვერ გამექცევი!
მიპასუხე, ზევსის რომელ ვაჟკაცს აღიარებდი
უმძლავრესად, თქვი, ვისა აქვს ტანჯვა გადატანილი?

სიმართლე

1050 მე არავინ მიმაჩნია ჰერაკლეზე ძლიერად.

ტყუილი

და «ჰერაკლეს წყაროც», ალბათ, გაგიგია, ცივია?
სიმამაცეს დაუწუნებ?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

აი, სწორედ ეს გახლავს,
სწორედ ასე ლაყბობენ და ასე ლაზღანდარობენ,
აბანოებს ავსებენ და პალესტრებში ვერ ნახავ.

ტ ყ უ ი ლ ი

¹⁰⁵⁵ შენ აგორას აგინებ და მე კი ვაქებ. ჰომეროსს
რა რჯიდა, რომ დაგვიხატა აგორელი ნესტორი,
სიავე რამ ყოფილიყო, ამას ხომ არ იზამდა?
ახლა ენამჭევრობაც ვთქვათ, შენ ამბობ, არააო
მისი სწავლა საჭირო, მე ვამბობ, კია-მეთქი!

¹⁰⁶⁰ კეთილგონიერებაო! – უდიდესი სიავე!
თუ გინახავს, რომ ოდესმე კეთილგონიერებით
ვინმე კარგი გამხდარიყოს, მითხარი და მომკალი.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მოგახსენებ, პელევსმა ხომ გაინაღდა მახვილი?

ტ ყ უ ი ლ ი

მახვილიო? ეს რა დიდი სარგებელი უნახავს!
¹⁰⁶⁵ აქ მელამპრე ჰიპერბოლემ რამდენიმე ტალანტი
მოიპოვა მრუდე სიტყვით, არათუ ეს მახვილი.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

პელევსმა კი ცოლად ნაზი მოიყვანა თეტისი...

ტ ყ უ ი ლ ი

...რომელმაც ის მიატოვა, რადგან შენი პელევსი
მორცხვი იყო, არ უყვარდა ღამეების თენება,
¹⁰⁷⁰ ხოლო ქალი გარყვნილი და შენ – რეგვენი ბრძანდები.

(ფიდიპიდეს)

დააკვირდი, მეგობარო, სიმართლე ხომ ყველაფერს
გაკარგვინებს, ყველაფერზე უარს არ გათქმევინებს? –
ბიჭებსაც და ქალებსაც და სმას და სიცილ-ხარხარსაც.
რა აზრი აქვს შენს სიცოცხლეს, თუ ესენი არ გექნა?

¹⁰⁷⁵ ესეც ასე. მივაკითხოთ სულის მოთხოვნილებებს:
შეაცდინე, შეგიყვარა, მაგრამ გამოგიჭირეს,
დაიღუპე, რადგან ბრძნულად ლაპარაკი არ იცი.
მე მომენდე, გაიხარე, იცინე და იხტუნე,
ცოლთან თუ გამოგიჭირა, ქმარს მშვიდად აუხსენი,

¹⁰⁸⁰ რომ არ მიგიყენებია მისთვის შეურაცხყოფა;
მერმე ზევსის მაგალითიც მოუყვანე, ქალებმა
ღმერთიც კი შეაცდინეს და შენ ხომ ღმერთი არა ხარ?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

უკან ბოლოვს რომ შეჩრიან, თმებს რომ დააპუტავენ,
რალას იტყვის, არ აცდება სქელსაჯდომიანობა.

ტ ყ უ ი ლ ი

¹⁰⁸⁵ იყოს მერე, მიპასუხე, ცუდი რაა მაგაშიც?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

როგორ რაა?! უარესი რა უნდა დაემართოს?

ტ ყ უ ი ლ ი

ეს მითხარი, ამაშიც თუ დაგამარცხე, რას იზამ?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

სხვა რა მრჩება? – დავდუმდები.

ტ ყ უ ი ლ ი

აბა, ახლა მითხარი,

¹⁰⁹⁰ მსაჯულებად ვინ არიან?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

სქელსაჯდომიანები.

ტ ყ უ ი ლ ი

ტრაგიკოსნი ვინ არიან?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

სქელსაჯდომიანები.

ტ ყ უ ი ლ ი

ხალხს ვინ მართავს? მიპასუხე!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მხოლოდ სქელი საჯდომი.

ტ ყ უ ი ლ ი

¹⁰⁹⁵ ხომ მიხვდი, რომ მიჰქარავდი?

ჩვენი მაყურებლებიც

ნახე ერთი.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

ვნახავ კიდევ!

(თვალს მოავლებს ამფითეატრს)

ტ ყ უ ი ლ ი

თქვი, რას ხედავ?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

აქაც უმრავლესობა

სქელსაჯდომიანებია.

¹¹⁰⁰ იმას ვიცნობ, იმასაც

და იმასაც, გრძელთმიანს.

ტ ყ უ ი ლ ი

რალას იტყვი?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მე დავმარცხდი. დამელოდეთ,

ძმებო ქვეშაფსიებო,

მოსასხამი გამომართვით,

გამოვრბივარ თქვენსკენ.

სიმართლე გარბის.

შემოდის ს ო კ რ ა ტ ე.

ს ო კ რ ა ტ ე

¹¹⁰⁵ რას იტყვი, მოხუცო, ბიჭს უკან წაიყვან

თუ აქ დაგვიტოვებ კარგად აღსაზრდელად?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ურტყი და ასწავლე! გახსოვდეს, როგორმე

ისე გამოზარდე, ცალი ყბით საქმეს რომ

მიადგეს, მეორე ყბაც აუთამაშდეს

¹¹¹⁰ უფრო სერიოზულ საქმის შესაჭმელად.

ს ო კ რ ა ტ ე

შენ ეგ ნუ გადარდებს, ბრძენკაცად იქცევა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

(თავისთვის)

სახეგაყვითლებულ ბრძენკაცად, ღმერთმანი.

ტყუილს ფიდიპიდე სოკრატეს სახლში შეჰყავს.

კორიფეოსი

(სტრეფსიადეს)

წადი ახლა. მე მგონია, ამას მალე ინანებ.

¹¹¹⁵ ჩვენ კი უნდა განვაცხადოთ, საჩუქრად რა მოელით
ჩვენს მსაჯულებს, თუკი ახლა გაგვამარჯვებინებენ:
ეს პირველი – გაზაფხულზე ყანებს რომ მიაკითხავთ,
ჯერ თქვენ გაგიწვიმდებათ და შემდეგ სხვებს, დანარჩენებს.
ჩვენზე იყოს თქვენი ბაღის და ვენახის შენახვაც,

¹¹²⁰ რომ გვალვამ არ გამოაშროს და წვიმამ არ დააღპოს.
ხოლო ვინმე თქვენთაგანი ღმერთებს თუ შეურაცხყოფს,
ღრუბელთაგან საშინელი საზღაური მოელის:
ვეღარც ნაყოფს ვერ მოიწევს, ვეღარც ღვინოს დაწურავს, –
ყურძენი და ზეთისხილი მწიფობას რომ დაიწყებს,

¹¹²⁵ მსხვილი სეტყვის შურდულებით დავესხმებით, იცოდეთ.
თუკი ვინმემ გადაწყვიტა გამოშრობა აგურის,
კრამიტს ისე დავუღეწავთ, თიხა მწარედ ტიროდეს.
თუკი ქორწილს ჩაიფიქრებს მისი სანათესავო,
მთელი ღამე ისე დავცხებთ, მოვანატრებთ ეგვიპტეს,

¹¹³⁰ გირჩევნიათ, თავიდანვე გონივრულად განსაჯოთ.

მეხუთე ეპისოდის ბოლო

სტრეფსიადე

(ტომრით ხელში გამოდის შინიდან)

მეხუთე, მეოთხე, მესამე, მეორე,
მერმე კი ის დღეა, ყველაზე მეტად რომ
მაშინებს, მაფიქრებს, მკლავს და მაცახცახებს, –
სავსემთვარეობის «ძველი და ახალი».

¹¹³⁵ ვისი ვალიცა მაქვს, ყველა დაიფიცებს,
რომ პრიტანს გადამცემს, დამღუპავს, დამაქცევს!
მე შევეხვეწები მშვიდად, ზომიერად:
«ერთხელაც მადროვე, ჩემო მეგობარო,
სხვა დროს გამომართვი», მაშინვე ყველანი

¹¹⁴⁰ გამომლანძღავენ და გამათახსირებენ,
დამემუქრებიან სასამართლოებით.
ახლა დამემუქრონ, აღარ მეშინია,
რაკი ფიდიპიდემ ისწავლა ტლიკინი.
ერთი, შევალწიო ამ საფიქრალეთში.

(აკაკუნებს)

¹¹⁴⁵ ბიჭო, ბიჭო-მეთქი!

სოკრატე

(კარებში გამოჩნდება)

სალამი, მოხუცო!

სტრეფსიადე

მეც მოგესალმები. ჯერ ეს გამომართვი,

(ტომარას აძლევს)

როგორც მასწავლებელს გერგება, სოკრატე.

ჩემს შვილს თუ ასწავლე ის სიტყვა, წედან რომ

აქ გამოიყვანე და ყველას გვაჩვენე?

სოკრატე

¹¹⁵⁰ ვასწავლე.

სტრეფსიადე

სიცრუევ, ყოველთ დედოფალო!

სოკრატე

ახლა სასამართლოს შიში ნუ გექნება.

სტრეფსიადე

როგორ, მოწმეები პირში რომ დამიდგნენ?

სოკრატე

რაც მეტი იქნება მოწმე, ის აჯობებს!

სტრეფსიადე

დროა, სიხარულის ყიჟინა დავცე!

¹¹⁵⁵ იტირეთ, ობოლის ამწონნო,

იტირეთ, ჩემო ძველო ვალებო და ვალთა ვალებო,

აღარ მეშინია თქვენი, ვერაფერს დამაკლებთ!

ისეთი მეზრდება

¹¹⁶⁰ ამ სახლში ბიჭი,

ორლესული ენით მბრწყინავი,

ჩემი მეზრძოლი, ოჯახის მხსნელი, მტერთა ზიანი,

მამისეული უბედურების იავარმქმნელი!

(სოკრატეს)

გაიქეცი და ჩემთან მოუხმე,

¹¹⁶⁵ შვილო, შვილო, გამოდი სახლიდან,

უსმინე მამაშენს.

გაფითრებული და გამხდარი ფ ი დ ი პ ი დ ე სოკრატეს თანხლებით გამოდის სახლიდან.

ს ო კ რ ა ტ ე

აი, ეს კაციც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, მეგობარო, მეგობარო!

ს ო კ რ ა ტ ე

წაიყვანე და წადი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაიმე, შვილო!

¹¹⁷⁰ უი, ვაიმე!

როგორ მიხარია ამ ჩაყვითლებული

კანის გამოჩენა! ზედვე გაწერია,

რომ ახლა არავის არაფერს შეარჩენ,

იქით მიაწვები: «რაო, შენ რა ბრძანე?»

¹¹⁷⁵ გაღმა შედავების ოსტატის მზერა გაქვს,

სახეს კი გინათებს შუქი ატიკური.

მაშ, ახლა მიხსენი, უწინ რომ დამღუპე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რისი გეშინია?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ძველის და ახალის.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რა დღეა ასეთი, «ძველი და ახალი?»

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹¹⁸⁰ ის დღეა, პრიტანებს რომ უნდა გადამცენ.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მომჩივანს ცუდი დღე უნდა დავაწიო,

ერთი დღე ორ დღედ რომ აქცია, იმისთვის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას ამბობ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იმას, რომ შეუძლებელია,
ვინმე ყმაწვილქალიც იყოს, დედაბერიც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹¹⁸⁵ ეს ხომ კანონია!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვფიქრობ, რომ კანონი
სწორად ვერ გაიგეს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ სწორი რაღაა?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

სოლონმა ხალხისთვის ბევრი გააკეთა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა უნდა სოლონთან ამ ძველსა და ახალს?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

¹¹⁹⁰ ეს დღე ხომ სოლონმა დანიშნა ვალების
გასასტუმრებლად და საქმის გასარჩევად:
ახალმთვარეობას ირჩევა საქმენი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ძველი რად უნდოდა?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იმად, საყვარელო,
რომ მოსარჩლე და მისი მოპასუხე
ერთურთს შეხვედროდნენ შეთანხმებისათვის,
¹¹⁹⁵ შემდეგ მივიდოდნენ ახალმთვარეობას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სარჩელის საწინდარს რატომღა იღებენ
ძველსა და ახალ დღეს მოსამართლეები?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ეგ ღორმუცელობის ამბავი იქნება –
უნდათ, რომ საწინდარს კბილი მოუსინჯონ,
¹²⁰⁰ მთელი დღე სინჯავენ და ვერ ისვენებენ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კარგია.

(მაყურებელს)

რას სხედხართ, ბრიყვნო, უბედურნო?

ჩვენა ვართ ბრძენნი და თქვენ ქვეები ბრძანდებით,

ქვეები ხართ, ჯოგი ხართ და ამფორები ხართ.

ახლა საჭიროა, სიმღერა დავძახო

¹²⁰⁵ ჩემზე და ჩემს შვილზე, ბედნიერებაზე:

«ნეტარო სტრეფსიადე,

თავად ბრძენი დაიბადე,

შვილიც ასე აღზარდე» –

ამას იმღერებენ ჩემი მეზობლები,

¹²¹⁰ ჩემი მეგობრები.

შური დაახრჩობთ, როცა გაიმარჯვებ სასამართლოში,

ახლა შემომყევი, გაგიმასპინძლები კაცურად.

შინ შედიან.

მეექვსე ეპისოდინი

პ ა ს ი ა

(შემოდის მოწმესთან ერთად)

მითხარი, კარგია, შენსას რომ სხვას მისცემ?

¹²¹⁵ არასდროს! არ ჯობდა, სულ რომ დამკარგვოდა

სირცხვილი, ამ საქმეს არ გავკარებოდი?

ხომ ხედავ, საკუთარ ფულისთვის მოვდივარ

და მოწმედ მყავხარ, რად მიწდა, მითხარი,

მტრად გადავიკიდო კაცი ახლობელი?

¹²²⁰ მაგრამ სამშობლოსაც არასდროს შევარცხვენ,

სანამ ცოცხალი ვარ.

(ყვირის)

სამართალს გადაგცემ

ბველსა და ახალზე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(გამოდის. მოწმეს)

მოწმედ დამიდექი:

ორი დღე ახსენა. რა თანხას მოითხოვ?

პ ა ს ი ა

თორმეტ მნას. გასესხე, უნდა ვიყიდო
¹²²⁵ ცხენი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა? ცხენიო? ნუთუ დაგავიწყდა,
როგორ მეზიზღება ცხენიც, ცხენოსნობაც?

პ ა ს ი ა

ღმერთებს იფიცებდი, ფულს დაგიბრუნებო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კი, მაგრამ არ ჰქონდა ჯერ ჩემს ფიდიპიდეს
ის სიტყვა ნასწავლი, დაუმარცხებელი.

პ ა ს ი ა

¹²³⁰ მაშ, აღარ აპირებ ვალის დაბრუნებას?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სხვა რისთვის გვინდოდა ეს ცოდნა, ნეტავი.

პ ა ს ი ა

ღმერთებს იფიცებდი და ახლა უარჰყოფ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ღმერთებს?

პ ა ს ი ა

ზევსს, ჰერმესს

და პოსეიდონსაც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კიდევ შეიძლება

¹²³⁵ კაცმა დაიფიცოს სამი ობოლისთვის.

პ ა ს ი ა

როგორ არ გრცხვენია, შე დასალუპავო?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(პასიას ათვალიერებს)

მარილით გაწმინდე, გაყიდე ტიკვიით.

პ ა ს ი ა

კიდევ რომ დამცინის!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ექვს ქოეს ჩაიტევს.

პ ა ს ი ა

1240 დიად ზევსს მოვუხმობ, ღმერთებს გეფიცები,
ეს აღარ გაგივა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთებზე გავერთე,
ზევსის დაფიცებაც აცინებს მცოდნე ხალხს.

პ ა ს ი ა

იცოდე, ამაზეც პასუხს გაგებინებ,
პირდაპირ მითხარი, ფულს როდის იძლევი,
თუ სასამართლოში მოგიხმო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1245 დამშვიდდი,
რაკი შენ არ იშლი, პასუხსაც მიიღებ.
(შინ შედის)

პ ა ს ი ა

(მოწმეს)
რას ფიქრობ? რას იტყვი? მოგვცემს, მე მგონია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(ბრუნდება ვარცლით)
სად არის ის კაცი, ფულს რომ მოითხოვდა?
ეს რაა, მითხარი.

პ ა ს ი ა

რაა და ვარცლია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ასეთი ბრიყვი ხარ და ფულსაც მოითხოვ?
ვერც ერთი ობოლი ვერ დაიმსახურე,
რაკი «ვარცლს» ეძახი ჭეშმარიტ «ვარცელას».

პ ა ს ი ა

არ მომცემ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რატომღაც მე ასე მგონია.

ხომ არ აჩქარდები და ხომ არ მოუსვამ
ახლავე აქედან?

პ ა ს ი ა

მივდივარ. გაფრთხილებ,

¹²⁵⁵ საწინდარს შევიტან, ან თავს არ ვიცოცხლებ!

პასია და მისი მოწმე გადიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(მიაძახებს)

იმ ძველთან ერთად ხომ ახალსაც დაკარგავ,
თუმცა მე შენთვის ხომ ცუდი არ მინდოდა,
მაგრამ ამ ვარცელას ამბავმა დაგლუპა.

მეშვიდე ეპისოდონი

შემოდის ა მ ი ნ ი ა .

ა მ ი ნ ი ა

იო, ვაიმე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაჰ!

¹²⁶⁰ ვინ არის ეს კაცი, ასე რომ ქვითინებს,
კარკინეს, რა არის, დემონის ხმა რომ აქვს?

ა მ ი ნ ი ა

შენ გინდა იცოდე, ვინა ვარ? ღმერთებო,
რა უბედური ვარ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენს გზაზე იარე!

ა მ ი ნ ი ა

ო, განრისხებულო ჩემო ბედისწერავ,

¹²⁶⁵ როგორ დამიმსხვრიე მე ეტლის ბორბლები!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ბორბლებს სტირიხარ, რა გაგჭირვებია.

ა მ ი ნ ი ა

არა, ნუ დამცინი, უბრძანე შენს ვაჟკაცს,
ფული დამიბრუნოს; ისედაც საშინელ
დღეში ვარ! უთხარი, ფული დამიბრუნოს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹²⁷⁰ რა ფულზე მეტყველებ?

ა მ ი ნ ი ა

ჩემგან რაც ისესხა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მართლაც რომ საშინელ დღეში ჩავარდნილხარ.

ა მ ი ნ ი ა

სწორედაც! ცხენიდან ვარ ჩამოვარდნილი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მიჰქარავ! ცხენიდან კი არა, ვირიდან.

ა მ ი ნ ი ა

მივქარავ კი არა, ფული მომიტანეთ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹²⁷⁵ თქვი, სრულ ჭკუაზე ხარ?

ა მ ი ნ ი ა

ეს კიდევ რას ნიშნავს?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

აქ ტვინის შერყევის ამბავი იქნება.

ა მ ი ნ ი ა

ჰერმესს გეფიცები, თუ არ დამიბრუნებთ,
გიჩივლებთ, იცოდეთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ბარემ ეს მითხარი,

შენ როგორ გგონია, წვიმა რომ წამოვა,

¹²⁸⁰ ახალი წყალი აქვს ზევსს, თუ ჰელიოსი

ერთსა და იმავე სიტხეს მიმოაქცევს?

ა მ ი ნ ი ა

არ ვიცი ეგა და ფეხებზე მკიდია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა რა პირით თხოულობ იმ ფულებს,
თუ არ გაგეგება უბრალო ამბების?

ა მ ი ნ ი ა

¹²⁸⁵ ახლა თუ არა გაქვთ ის ფული, მომეცით
ვახში.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა მითხარი? – ეს ვახში რაღაა?

ა მ ი ნ ი ა

სხვა რაღა იქნება, ისაა, დღითიდღე
რაც ფული იზრდება და დრო რომ დადგება
სულ ბევრი გახდება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კარგად ლაპარაკობ.

¹²⁹⁰ მაშ, შენ მიგაჩნია, ზღვა უფრო დიდია,
ვიდრე უწინ იყო?

ა მ ი ნ ი ა

არა, იგივეა.

მეტი ვერ იქნება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა, ახსენი,

როგორ არ იზრდება, როდესაც ამდენი
მდინარე ერთვის და შენ კი მიგაჩნია,

¹²⁹⁵ რომ შენი პატარა ფული გაიზრდება?
თვითონ წაეთრევი ახლა ამ სახლიდან
თუ კეტი მოგართვა?

ა მ ი ნ ი ა

(მაყურებელს)

მოწმედ დამიდექით!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შეაბი, რას უცდი? გაჭენდი, სამფორა!

(ურტყამს)

ა მ ი ნ ი ა

რა თავხედობაა!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

გასწიე, გასწიე!

¹³⁰⁰ თორემ ეს მოგხვდება, აჰუ, ამინია!

(ამინია გარბის)

გარბიხარ? მეწყინა. მინდოდა შემეხებოდა

შენივე ბორბლები და წყვილად ცხენებიც.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ. აი, ასეთია უსინდისობა,

ეს ბერიკაცი

¹³⁰⁵ ცდილობს, ნასესხები

ფული შეირჩინოს.

შეუძლებელია, რომ დღესვე

თვითონ მას არ მოუხდეს რამე,

ამ ბრძენს იგივე თაღლითობა დაუბრუნდება,

¹³¹⁰ რაც წამოიწყოს თვითონ,

უეცრად რაღაც უბედურება არ დაემართოს!

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ. ვშიშობ, ბერიკაცი საცაა იპოვის,

რასაც ეძებდა:

მისივე ვაჟკაცი

ძალიან მაგარი

¹³¹⁵ მაგარ-მაგარი სიტყვების თქმაში,

აღზრდილი და გამოზრმედილი

ყველაზე უფრო უსამართლო გამოსვლებში,

მალე ისეთ რამესაც იტყვის,

¹³²⁰ ნეტავი მუნჯი ყოფილიყო, დასცდება მამამისს.

მერვე ეპისოდის

სახლიდან გამორბის ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე, რომელსაც ფ ი დ ი პ ი დ ე მოსდევს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაიმე, ვაიმე!

ვაი, მეზობლებო, ვაი, ახლობლებო,

მიშველეთ, მცემენ, ო, ნათესავებო!
ვაი მე უბედურს, ვაი! რას მიშვრები,
¹³²⁵ საკუთარ მამას სცემ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ღიახაც, მამას ვცემ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(მაყურებელს)

ხედავთ? – აღიარებს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ღიახ, ვაღიარებ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, შე ავაზაკო, ბილწო, მამისმკვლელი!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მითხარი, მითხარი! სხვა რამეც დაურთე,
იცი, მიხარია მაგის გაგონება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹³³⁰ გარყვნილო!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ეგ ჩემთვის ვარდის ტოლფასია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მამას სცემ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვამტკიცებ, სამართლიანადაც,
ღიახაც, ვამტკიცებ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, უსაზიზღრესო,
რა სამართალია მშობლის ხელყოფაში?!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

სიტყვაზე თუ მიდგა საქმე, დაგამარცხებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹³³⁵ როგორ დამამარცხებ?!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ძალიან იოლად.

მიტხარი, რომელი სიტყვით გასურს, მოგმართო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რომელი სიტყვითო?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ტყუილით? სიმართლით?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იმიტომ გასწავლე, ბიჭო, ლაპარაკი
თავის დასაცავად სასამართლოებში,

¹³⁴⁰ რომ ჩემთვის დაგეწყო ახსნა-განმარტება,
რა სასარგებლოა მამის ცემა-ტყეპა?!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მე ასე მგონია, მაინც დაგარწმუნებ,
თუკი ყურადღებით მომისმენ, მამიკო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ, ილაპარაკე, ვნახოთ, რას მოზოდავ.

მეორე აგონი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

¹³⁴⁵ ოდა ახლა, ბერიკაცო, უნდა მოიფიქრო,

როგორ დაამარცხებ,

ეს დარწმუნებული რომ არ ბრძანდებოდეს,

რას გაგიბედავდა?

რაკი გათავხედდა, რაღაცის იმედიც

¹³⁵⁰ ექნება, მგონია.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

^{ეპირ.} ჯერ გუნდს მოგვმართე, გვითხარი, რად ატყდა ჩხუბი,
რა იყო ამის მიზეზი, გაგვაგებინეთ ბარემ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ახლავე გეტყვით, რის გამოც ავტეხეთ ლანძღვა-გინება,
პირველად რაზე შევასკდით; სადილობისას იყო,

¹³⁵⁵ რომ ვთხოვე, ლირა აეღო და დაემღერა მასზე

სიმონიდეს ეს სიმღერა – «როცა გაკრიჭეს ცხვარი»;

მან კი ამაზე მიბრძანა, რომ კითარაზე ახლა
არავინ უკრავს, ქეიფშიც აღარ მღერიან თურმე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მაშინვე იყო საჭირო შენი მაგარი ცემა,

¹³⁶⁰ ნადიმზე რომ მამღერებდი, შენი ჭრიჭინა ვიყავ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შინაც ეს სიტყვა არ მითხრა?! ეს არ იკმარა, მერმე
სიმონიდებზეც გაბედა, რა პოეტია ეგო!

ეს სიტყვა რომ გავიგონე, ძლივს მოვითმინე მაშინ
და ვთხოვე, მირტი აეღო, რომ წაეკითხა ჩემთვის

¹³⁶⁵ რამე ესქილესეული და მომახალა ამან:

«ესქილე ნაღდად პირველი პოეტი არის, როგორც
ხმაურიანი, მოლაყბე, თავსატეხების გიჟი».

როგორ გგონიათ, რა დღეში ჩავარდებოდა გული?

მე მაინც მოვითმინე და ასე ვუთხარი მაშინ –

¹³⁷⁰ იყოს ახალი, ვინაც კი სიბრძნით სავსეა-მეთქი.

ევრიპიდედან ადგილი ამომირჩია უმაღლ,

როგორ წაბილწა უზნეო ძმამ სარეცელი დისა.

მაშინ კი ვერ მოვითმინე და თავს დავეცი კიდეც

საგინებელი სიტყვებით; სიტყვას წამოჰყვა სიტყვა,

¹³⁷⁵ დიდხანს ვლანძღავდით ერთმანეთს, მერმე წამოდგა ეს და

დამარტყა, წამაქცია და ძვალ-რბილი გამიერთა.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მითხარი, სწორი არა ვარ, თუ ევრიპიდეს არ თვლი

ყველაზე უფრო ბრძენ კაცად?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ, ბრძენია იგი?

გეტყვოდი, მაგრამ გამლახავ.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

სწორიც ვიქნები, ნაღდად.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹³⁸⁰ როგორ თუ სწორი?! გაგზარდე, შემარცხვენელო მამის,

იმას ვფიქრობდი, გამეგო, რას ბუტბუტებდი ხოლმე,

«ნწ»-ს რომ იტყვოდი, ვხვდებოდი და წყალს გასმევდი უმაღლ,

დედაო, როგორც იტყვოდი, პური მომქონდა შენთვის,

კაკას რომ დაიძახებდი, გარეთ გამყავდი უცებ,
1385 რომ საქმეს მორჩენილიყავ... შენ კი მახრჩობდი მამას,
მე ვყვიროდი და ვბლაოდი,
გარეთ გაყვანას ვითხოვდი,
ვიხვეწებოდი შველას და
ასე, ამ ცემა-ტყეპაში
1390 აქ მაქნევინე კაკა.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტონა მე მგონი, ყმაწვილებს გულები შეუხტათ,
ელიან, რას იტყვის.
თუკი დაამტკიცა, რომ რასაც აკეთებს,
სწორადაც აკეთებს,
მაშინ ბერიკაცებს ცერცვის მარცვლადაც არ
ჩაგვაგდებს არავინ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ანტონა. შემარყეველო ახალი, აგორებული სიტყვის,
მართლის მთქმელად რომ გიწამოთ, უნდა იმართლო თავი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რა საამოა, სიმართლეს რომ გაეცნობი ახლოს,
1400 რომ შეგიძლია დადგენილ კანონს შეხედო ზიზღით!
აქამდე ცხენოსნობაზე თუ მიდგებოდა გული,
სიტყვას ისე ვერ ვიტყოდი, არ შევმცდარიყავ სადმე.
ახლა სულ სხვა დრო დამიდგა, მამამ შემიწყო ხელი
და მაზიარა მსჯელობებს, მაღალ და ნატიფ აზრებს,
1405 რომ გახლავთ დასჯა მამისა სამართლიანი საქმე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ცხენოსნობაზე იფიქრე; ის მირჩევნია ისევ,
ცხენებმა გამაღატაკოს, ვიდრე აქ შვილმა მცემოს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მართლა, რისი თქმა მინდოდა? შემაწყვეტინე სიტყვა...
ჰო, გამახსენდა, ბავშვი რომ ვიყავი, შენ თუ მცემდი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1410 კი გცემდი, რადგან სიკეთე მინდოდა შენთვის.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ჰოდა,

მე რომ სიკეთე მინდოდეს, რატომ არ უნდა გცემო,
თუკი სიკეთის სურვილი ნიშნავს ცემას და ტყეპას?!

აბა, ეგ როგორ გავიგო: შენ დაუსჯელი დარჩე,
მე – ვისჯებოდე ყოველთვის? თავისუფალი არ ვარ?

¹⁴¹⁵ სულ ბავშვები რომ ტირიან, ერთიც იტიროს მამამ!
ეგ ბავშვის ამბავიაო, მეტყვი და განა ორგზის
ბავშვი არ არის მოხუცი, დაბერებული კაცი?
მოხუცებს ახალგაზრდებზე მეტიც კი უნდა მოხვდეთ,
რადგან მაგათი შეცდომა მთლად უსამართლო გახლავთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹⁴²⁰ ნეტა, ვის გაუგონია, ეს მოითმინოს მამამ?!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვინაც ეს დააკანონა, ადამიანი იყო,
მან დაუმტკიცა წინაპრებს, რომ ბავშვი უნდა ცემო.
თუკი ასეა, დღეიდან ხომ შეიძლება, შვილებს
დავუკანონოთ, სანაცვლოდ ურტყან საკუთარ მამებს?

¹⁴²⁵ რაც მოგხვდებოდა მანამდე, ძველი კანონის დროში,
იმ ცემა-ტყეპას ერთბაშად გაპატიებდით კიდეც.
რა, მამალი არ გინახავს, ანდა ცხოველი რამე:
მამებს ისინიც ურტყამენ, რა განასხვავებთ ჩვენგან? –
მხოლოდ ის, დადგენილებებს ჩვენსავით რომ არ წერენ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹⁴³⁰ ეს მიპასუხე, თუ მამალს უკვირდები და ბაძავ,
რად არა ქექავ ნაკელს და რატომ არ გძინავს ხეზე?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იმიტომ, ჩემო ძვირფასო, რომ სოკრატეს არ უთქვამს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენსავ თავს თუ უფროხილდები, არ უნდა მცემო მაშინ.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რატომ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იმიტომ, რომ შენაც ბევრი მოგხვდება, როცა

¹⁴³⁵ შეგეძინება შვილები.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

თუ არ მეყოლა, მაშინ
შენი ცემა ხომ შემრჩება! შენ კი იცინე ჩემზე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(მაყურებელს)

თანატოლებო, მე მგონი, სწორია, რასაც ამბობს,
რა დაგვრჩენია სათქმელი, მაშ, დავეთანხმოთ კიდევ,
ჩვენი ხვედრია ქვითინი უსამართლობის გამო.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

¹⁴⁴⁰ ახლა სხვა აზრზეც ვიმსჯელოთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სულ დავიღუპე, მგონი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იქნება ამან გიშველოს, შეგიმსუბუქოს ტანჯვა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რალაც კარგს ამბობ, ეტყობა. შემიმსუბუქე, მიდი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

დედაჩემსაც ვცემ, შენსავით.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რაო, რა ბრძანე, ბიჭო?!

რა ბოროტებას ამზადებს!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

¹⁴⁴⁵ და უსამართლო სიტყვით

თუ დაგიმტკიცე, რომ დედის

ცემა საჭირო გახლავს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რალა დამრჩება?! ამას თუ

გაბედავ, მაშინ, იცოდე,

¹⁴⁵⁰ შენც ბარათრონში მოგისვრი,

სოკრატეს მოგაყოლებ და

მაგ უსამართლო სიტყვასაც!

ექსოდოსი

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(გუნდს)

ეს ყველაფერი ხომ თქვენგნით გადამხდა,
ღრუბლებო, თქვენა ხართ ყველაფრის მიზეზი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

უკუღმართობისკენ თვითონ წაიყვანე

¹⁴⁵⁵ საქმე და მიზეზიც შენ თვითონ ბრძანდები.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა, თავიდან რატომ არ მითხარით,
თუ – გამომიჭირეთ ბრიყვი ბერიკაცი?

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ჩვენ ასე ვიქცევით ყოველთვის, როგორც კი
შევატყობთ, რომ ვინმეს აზრი უკეთური

¹⁴⁶⁰ აწუხებს, ჩავაგდებთ უბედურებაში,
ღმერთების შიში და რიდი რომ ისწავლოს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სამართლიანია შენი საქციელი,
არ იყო საჭირო, ვალად რაც ავიღე,
იმის არმიცემა და შენარჩუნება.

(ფიდიპიდე)

¹⁴⁶⁵ წამოდი, დავღუპოთ ჩვენი დამღუპველი
სოკრატე და მისი ყოველი მოსწავლე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მე ჩემს მასწავლებელს რა პირით დავღუპავ?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ზევსს, ჩვენს წინაპართა ღმერთს ეცი პატივი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რა ბრიყვი კაცი ხარ! რა ზევსი, რის ზევსი!

¹⁴⁷⁰ ზევსი არ არსებობს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არსებობს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ტყუილია,
გრიგალი ბატონობს, ზევსი გააძევეს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ზევსი არავის არ გაუძევებია,
თუმცა მაგაში ხომ მეც გამასულელეს,
როდესაც მაგ გრიგალს ღმერთად მივიჩნევდი.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

¹⁴⁷⁵ აქ დარჩი ახლა და მარტოკამ მიჰქარე.
(გადის).

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ მომატყუეს, როგორ შევიშალე,
როცა გავაძევე ნამდვილი ღმერთები!
(ორქესტრაზე მდგომ ქანდაკებას)
ჰერმეს, მეგობარო, შენ არ განმირისხდე,
მთლად ნულარ დამღუპავ, არა,შემიწყალე,

¹⁴⁸⁰ ლაყბობის ბრალია, ჭკუა რომ დავკარგე.
სჯობს, რამე მირჩიო, იქნებ სასამართლოს
გადავცე ისინი, ვუჩივლო თუ არა?
(ყურს უგდებს ქანდაკებას)

სწორია ეგ რჩევა, არ ღირს სასამართლო,
სჯობს, დაუყოვნებლივ სახლი გადავუწვა

¹⁴⁸⁵ ემაგ მოლაყბეებს...
(მსახურს)

წამოდი, ქსანთია,

აილე კიბე და თოხიც მოაყოლე,
მერმე საფიქრალეთს ჯიქურ მიადექი,
ლეწე სახურავი, თუ გიყვარს პატრონი,
თავზე ჩამოვამხოთ სახლი უწმინდურებს.

¹⁴⁹⁰ ჰეი, ჩირაღდანი მოიტათ სასწრაფოდ!
მე დღესვე მივუზღავ სამართალს სოკრატეს
და მის მოსწავლეებს, ტუტუც მატრაბაზებს.
(ჩირაღდანიანად მიძვრება სახურავზე)

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

(ფანჯრიდან იხედება)
ვაიმე, ვაიმე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(სახურავზეა)

აბა, ჩირაღდანო, საქმეს შეუდექი!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

¹⁴⁹⁵ ეი, კაცო, რას შვრები?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას უნდა ვშვრებოდე?

ამ ფიცრებს ნატიფად გავესაუბრები.

ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი

(ფანჯრიდან)

ვინ არის, ვინ გვიწვავს სახლს, ვინ ტუტუცია?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვისი მოსასხამიც თქვენ დაისაკუთრეთ.

ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი

დაგვლუპავ, დაგვლუპავ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მეც სწორედ ეგ მინდა

¹⁵⁰⁰ და იმედს ეს თოხი თუ არ გამიწბილებს,
არც გადმოვვარდები, არც კისერს მოვიტეხ.

ს ო კ რ ა ტ ე

(თავს გამოყოფს ფანჯრიდან)

ეი, კაცო, რას შვრები ემანდ სახურავზე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰაერში დავდივარ და მზეს განვიხილავ.

ს ო კ რ ა ტ ე

ვაი მე უბედურს, დამახრჩობს ეს ბოლი!

ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი

¹⁵⁰⁵ მე კი, უბედური, მწვადივით ვმიშხინებ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რომ შეურაცხყოფდით ღმერთებს, რა გეგონათ,
მთვარის სავარძელს რომ უჭვრეტდით ყველანი!

(მსახურს)

დაიჭი, ესროლე, ურტყი, დმერთები რომ
არაფრად ჩააგდეს, აღარ შეარჩინო!

საფიქრალეთი ინგრევა.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

¹⁵¹⁰ მომყევით გარეთ, დღეს საკმარისად
ბევრი ვიშრომეთ გუნდში სუყველამ.

კრაზანები

მოქმედი პირნი

სოხია.

ქსანთია.

ბდელიკლეონი.

ფილოკლეონი.

მოხუც კრაზანათა გუნდი.

ბიჭი.

ძადლი.

მეინახე.

პურის გამყიდველი ქალი.

ბრალმდებელი.

ფლექტისტი ქალი.

ქერეფონტი.

მომჩივანი.

მოწმე.

მონები.

კარკინეს ვაჟები.

} უსიტყვოდ.

პროლოგი

ორქესტრას სიღრმეში დგას ფილოკლეონის სახლი; სახურავს სანადირო ბადე აქვს შემოხვეული. კარის ორივე მხარეს სძინავთ მსახურებს: ს ო ს ი ა ს ა და ქ ს ა ნ თ ი ა ს. სახურავზე სძინავს ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ს.

ს ო ს ი ა

(იღვიძებს)

ეი, შენ, რა მოგდის, საბრალო ქსანთია?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღამის ცვლის შეწყვეტის შესწავლას ვაპირებ.

ს ო ს ი ა

მაშ, ფერდებს მოუტან დიდ უბედურებას.

არ გახსოვს, თუ როგორ ნადირს ვყარაულობთ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

5 მილშიაც არ მაცლი მაგის დავიწყებას?

ს ო ს ი ა

მაშ, მიდი, გარეკე. ჩვენს შორის დარჩეს და მილის სიტკბოება მეც მაწევს თვალებზე.

(რული ეკიდება)

ქ ს ა ნ თ ი ა

(იღვიძებს და სოსიას უყვირის)

რას შვრები, გაგიჟდი თუ გაკორიბანტდი?

ს ო ს ი ა

ძილი მომეკიდა საბაძიოსისგან.

ქ ს ა ნ თ ი ა

10 ეტყობა, პატივს სცემ იმავ საბაძიოსს, რომელსაც მეც ვიცნობ; ახლახან დამეცა თავისჩამქინდვრელი ძილი სპარსელივით და ვნახე სიზმარი სწორედ საოცარი.

სო ს ი ა

მეც ვნახე ისეთი, – უწინ არც მინახავს.

15 ჯერ შენსას მოჰყევი.

ქს ა ნ თ ი ა

მესიზმრა არწივი

დიდი, ჩამოფრინდა თითქოს აგორაზე
და ბასრი ჭანგებით ფარი მოიტაცა
სპილენძით ნაჭედი და ცისკენ წაიღო,
მერმე კი დააგდო ფარი კლეონიმემ.

სო ს ი ა

20 ოჰ, ეს კლეონიმე ხომ გამოცანაა!
ვინმეს შეუძლია, სუფრაზე იკითხოს,
«ერთი ცხოველია, მიწაზეც დააგდო,
ცაშიც და ზღვაშიაც ფარი, ვინ იქნება?»

ქს ა ნ თ ი ა

ვაიმე, მითხარი, რა უბედურებას
25 მომიტანს ასეთი სიზმარი?

სო ს ი ა

ნუ ღელავ,
ცუდი არაფერი მოხდება, ღმერთმანი.

ქს ა ნ თ ი ა

სასტიკი რამაა, კაცი რომ იარაღს
დააგდებს! შენიც თქვი.

სო ს ი ა

დიდი სიზმარია
და სულ სახელმწიფოს ხომალდს შეეხება.

ქს ა ნ თ ი ა

30 სასწრაფოდ მოჰყევი მაგ ამბის ხერხემალს.

სო ს ი ა

ჯერ იყო, მეზმანა, რომ პნიქსზე ვიყავი,
ცხვრები დამსხდარიყვნენ და კრებას მართავდნენ,
ჯოხები ეკავათ, ეცვათ ლაზადები;
მერმე დამესიზმრა, ცხვრებს სიტყვით მიმართა

35 ყოველთა შთამნთქმელმა ვეშაპმა, რომელსაც

ცეცხლმოკიდებული ღორის ხმა აღმოხდა.

ქსანთია

ტყუი!

სოსია

რა, რა მოხდა?

ქსანთია

შეწყვიტე, არა თქვა!

ამყრალდა სიზმარი დამპალი ტყავივით!

სოსია

მერმე საზიზღარმა ვეშაპმა სასწორით

⁴⁰ ქონი აგვიწონა ხარისა.

ქსანთია

ვაიმე!

ცდილობს საზიზღარი, ხალხი გაგვითიშოს.

სოსია

მერმე დამესიზმრა მის ახლოს თეორე,

მიწაზე იჯდა და ყორნის თავს არხევდა;

აქ ალკიბიადემ ენა მომიჩლიქა,

⁴⁵ «ველ ხედავ, თეოლეს ყოლანის თავი აქვს».

ქსანთია

სწორად მოუჩლიქავს ეს ალკიბიადეს.

სოსია

განა უცნაური არ არის, თეორე

ყორნად რომ ქცეულა?

ქსანთია

კარგია.

სოსია

ეს როგორ?

ქსანთია

კაცად არ ვარგოდა, ყორნად გადაიქცა.

⁵⁰ ეს ხომ მიგვანიშნებს, რომ ამაღლებული ჩვენ აქ დაგვტოვებს და გასწევს ყორნებისკენ.

ს ო ს ი ა

და ახლა არ მოგცემ ორ ობოლს, ძვირფასო,
სიზმარი რომ ასე სწორად ამიხსენი?

ქ ს ა ნ თ ი ა

(მაყურებელს)

ზარემ მაყურებელს მოვუთხრობ ამ ამბავს.

55 ჯერ კი, შესავლისთვის, ორ სიტყვას ვიტყვოდი:

რაიმე დიდ ამბავს ჩემგან არ ელოდოთ,
ანდა მეგარიდან მოპარულ ხუმრობებს;
ჩვენთან არ იქნება გოდრებით კაკლების
მაყურებლებისთვის მსროლელი მონები

60 და არც უსადილოდ შთენილი ჰერაკლე,
არც გამწარებული ისევ ევრიპიდე
და თუკი კლეონი გაბრწყინდა, ამისთვის
ამ კაცს მიტოტოსში არ ავზელთ ხელახლა.

ჩვენ გვაქვს გონივრული პატარა ამბავი,

65 მაყურებლისათვის კარგად გასაგები,
არა ტეტიური, – ბრძნული კომედია.

ჩვენა ვართ მონები, გვყავს დიდი ბატონი,
აგერ, სახურავზე რომ ძინავს, ისაა.

ჩვენ ახლა მამამისს უნდა ვუდარაჯოთ –

70 შინ გვყავს ჩაკეტილი და გარეთ არ ვუშვებთ.

იმ კაცს უცნაური სენი სჭირს, რომელსაც
ვერავინ მიხვდება, ეჭვსაც ვერ აიღებს,
ჩვენგან თუ გაიგებს, მაშ, გამოიცანით.

(თითით მიანიშნებს მაყურებლებზე)

აჰა, ამინია, პროპანეს ძე ამბობს,

75 კამათლის ტყვეაო; არ არის მართალი,

საკუთარ მაგალითს ეყრდნობა, ღმერთმანი,
თუმცა «ტყვეობაში» არის დასაწყისი.

აი, ეუბნება სოსია დერიკლეს,

სასმელის ტყვეაო; როგორ გეკადრებათ?!

80 – ეგ პატიოსანი კაცების სენია.

აგერ, ნიკოსტრატე ამბობს, რომ ნამდვილად
აწუხებს ბერიკაცს სტუმრის სიყვარული.

არა, ნიკოსტრატე, ძაღლზე დავიფიცებ,
სტუმრის სიყვარულით არ გადარეულა.

85 ამოდ ირჯებით, თქვენ ვერ გამოიცნობთ.

თუკი გსურთ, გაიგოთ, დადუმდით ყველანი,
თვითონ მოგახსენებთ, რა სენიც აწუხებთ:
ტყვეა სასამართლოს, მაგაზე გიჟდება,
მოსამართლეობა სულსაც ურჩევნია.

⁹⁰ და პირველ რიგში თუ ვერ დაჯდა, ქვითინებს.
ლამით ნატამალსაც ვერ ხედავს სიზმრისა:
თუ ოდნავ მოხუჭა თვალები, გონება
მაინც კლევსიდრასთან დაქრის ღამ-ღამობით;
თან კენჭის ჭერასაც ისე მიეჩვია,

⁹⁵ დილით რომ ადგება, თითებით თითქოსდა
ახალმთვარეობას მიუკმევს საკმეველს.
ღმერთმანი, რომ შეხვდეს სადმე დაწერილი
«ეს პერილამპეს ძეს, დემოსს გაუმარჯოს!»
მივა და მიაწერს: «კემოსს გაუმარჯოს!»

¹⁰⁰ სალამოს იყივლა მისმა მამალმა და
ძალიან გაბრაზდა, გვიან მალვიძებსო,
მოპასუხეთაგან ფული აიღო.
ვახშამს რომ მორჩება, ემზადებს მოითხოვს,
პირდაპირ იქ მიდის და იქვე იძინებს,

¹⁰⁵ ბოძზე მიკრულია იქ ხამანწკასავით.
ბრაზით ანთებული ყველას გრძელ ხაზს უსვამს
და სახლში ბრუნდება ბოროტი ზუზუნით,
ფრჩხილები სულ ცვილით აქვს ამოვსებული.
ისე ეშინია, კენჭი არ დააკლდეს,

¹¹⁰ მთელი სანაპირო მოიწყო ოჯახში.
ასე ეწვალება... ჭკუას თუ ასწავლი,
სულ უფრო ცოფდება. ამიტომ ვდარაჯობთ,
ბოქლომით ჩავკეტეთ, რომ ვერ გამოვიდეს.
ეს მისი შვილი კი ამ სენს სულ ვერ იტანს.

¹¹⁵ ჯერ იყო, სიტყვებით ცდილობდა მოხუცის
ჭკუაზე მოყვანას, მამა, არ გინდაო
ეს მოსასხამიო; ხომ არ დაუჯერა!
მერმე კი განზანა... მაინც ვერ დაოკდა!
შემდეგ კი განწმინდა. ეს კიდევ წამოხტა,

¹²⁰ გავარდა და საქმის გარჩევა დაიწყო.
როცა ზიარებით ვერაფერს ვერ გახდა,
ეგინას მიადგა, მამა შეიპყრო და
ლამით დააწვინა ღმერთ ასკლეპიოსთან,
ის კი სასამართლოს კარებთან აღმოჩნდა.

125 ეს იყო და შემდეგ აღარსად არ ვუშვებთ,
ის მაინც გამორბის წყლის სადინარიდან
და ნახვრეტებიდან; რაც ხვრელი ვიპოვეთ,
ყველა ამოვავსეთ მერმე ძველმანებით.

მაინც ვერ დაწყენარდა, ლურსმნები ჩაარჭო

130 კედელში და გარეთ გამოსვლას ლამობდა.
ჩვენ წინა ოთახი ბადით გადავხურეთ
და ახლა ვდარაჯობთ, არ გამოგვეპაროს.

ფილოკლეონია მოხუცის სახელი,
ბდელიკლეონი კი – იმისი ვაჟისა,

135 ზვიადმოფრუტუნე ზნის ბერიკაცია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(იღვიძებს. სახურავიდან)

ქსანთია, სოსია, ხომ არ ჩაგეძინათ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაიმე!

ს ო ს ი ა

რა მოხდა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ბატონი იღვიძებს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აბა, რომელიმემ აქ ამოირბინოს,
რადგან მამაჩემი სამზარეულოში

140 თაგვივით დაძრწის და გასასვლელს დაეძებს,
ნახეთ, არ გამოძვრეს რამე ნახვრეტიდან.

(სოსია შინ შედის. ქსანთიას)

კარებს მიაწეჟი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაწვები, ბატონო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთო, პოსეიდონ! საკვამურს შეხედეთ!

(საკვამურიდან თავს ამოჰყოფს ბდელიკლეონი)

შენ ეი, ვინა ხარ?

ფილოკლონი

კვამლი ვარ, მოვბოლავ.

ბდელოკლონი

¹⁴⁵ კვამლიო? რომელი შეშისა?

ფილოკლონი

ლეღვისა.

ბდელოკლონი

ღმერთმანი, ყველაზე მაგარი კვამლია.

ჩაბრუნდი ახლავე! აქ ხუფი სად არის?

გითხარი, ჩაბრუნდი!

(ხვრელს ხუფავს)

აქ მარგილს დავადებ,

ახლა კი სხვა ხრიკი მოძებნე რაიმე.

¹⁵⁰ არავინ არ არის ჩემსავით ბედკრული,

დღეიდან მიწოდეთ მე ვაჟი კვამლისა.

ქსანთია

აჰა, კარს აწვება.

ბდელოკლონი

მაგრად მიეყრდენი,

კარგად, ვაჟკაცურად! ახლავე ჩამოვალ.

საკეტს უთვალთვალე, ბოქლომს უდარაჯე,

¹⁵⁵ უფრთხილდი, უეცრად რაზა არ გადადრღნას.

ფილოკლონი

(კარს უკან)

ნეტავი, რას ფიქრობთ, გარეთ რომ არ მიშვებთ,

ხომ გადაურჩება სასჯელს დრაკონტიდე!

ქსანთია

რა, ვერ გადაიტან ამას?

ფილოკლონი

ვერასოდეს!

დელფოს სამისნოს რომ მივმართე, მიბრძანეს,

¹⁶⁰ თუკი გადაგირჩა ვინმე, გახმებო.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მფარველო აპოლონ, რა ორაკულია!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მოდი, გვედრები, გამიშვი, არ გავსკდე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვფიცავ პოსეიდონს, არა, ფილოკლეონ!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ამ ბადეს, იცოდე, კბილებით გადავღრღნი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

¹⁶⁵ სადა გაქვს კბილები?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვაი მე უბედურს!

როგორ ჩაგაძაღლო? მომეცით მახვილი,
ანდა მოსამართლის სასჯელის ფირფიტა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(შემოდის)

კიდევ ბოროტებას აპირებს ეს კაცი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹⁷⁰ ო, არა, ღმერთმანი. მინდა, რომ გავყიდო
ვირი, მივაყიდო თავისი კურტანიც, –
ახალი მთვარეა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ერთი ეს მითხარი,
თვითონ ვერ გავყიდი?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ჩემსავით ვერ შეძლებ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთმანი, უკეთაც.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, გამოიყვანე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

რა ჩანაფიქრია, რა ეშმაკობაა

¹⁷⁵ თავის დასახსნელად!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფეხი არ ჩაუვა,

რაკი მივუხვდით და სიფხიზლეს არ ვკარგავთ.

მე ახლა შევალ და ვირსაც გამოვიყვან,

რათა ბერიკაცი ისევ არ გამოძვრეს.

(შედის და გამოჰყავს მოყროყინე ვირი)

ნეტავ რას ყროყინებ? არ გინდა, გაგყიდო?

¹⁸⁰ იარე! რას ხვნიეში, შემთხვევით ოდისევესს

ხომ არ დაატარებ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღმერთმანი, ატარებს

ვიღაცას, ქვემოდან მალულად დაკიდულს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(იხრება)

რას ამბობ? შევხედო! ეს კიდევ რაღაა?

ვინა ხარ, მითხარი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

«არვინ» ვარ, ღმერთმანი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

¹⁸⁵ არვინ? სადაური?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ითაკეს მკვიდრი ვარ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ, «არვინ», იცოდე, არვინ გაგახარებს!

(ქსანთიას)

სწრაფად შეათრიე. ეს უსაზიზღრესი

ვირს როგორ შეუძვრა, რომ გაპარულიყო!

ეს გაფუჭებული, მართლა ვირიშვილი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹⁹⁰ ნებით არ გამიშვებთ? ბრძოლას გაგიმართავთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაინც რას გვიჩივი?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რას? – «ვირის ჩრდილობას».

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

თაღლითი კაცი ხარ, ვირი და თავხედი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს მე ვარ თაღლითი? მე საუკეთესო
ვაჟკაცი გახლავარ! თვითონვე მიხვდები,
¹⁹⁵ როდესაც მიიღებ ჩემს მემკვიდრეობას.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ქსანთიას)

ეს ვირიც, ის ვირიც ერთად შეათრიე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მოსამართლეებო, კლეონ, მომეშველეთ!

ქსანთია ბერიკაცის სახლში შეათრევს და სწრაფად ბრუნდება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ფილოკლეონს)

შიგნიდან იყვირე, კარი ჩაგიკეტე.

(ქსანთიას)

ახლა ამ კარებთან ქვები დაუყარე,
²⁰⁰ რაზაც ჩარაზე და ბოქლომიც დაადე,
ამ მორზე ზემოდან კასრიც ჩამოადე,
მიდი, მოაგორე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

(კარებთან საქმიანობს)

ვაი მე უბედურს!

საიდან დამეცა თავზე ეს ნაგავი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

თავვი იქნებოდა ზემოდან.

ქ ს ა ნ თ ი ა

თავვიო?

205 საიდან?

(ზემოთ იხედება)

ღმერთმანი, ზემოთ არ ამბვრალა?!
კრამიტზე შემჯდარა ჩვენი მოსამართლე!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

კაცი კი არა და ბელურა ყოფილა!
ახლა გაფრინდება, ბადე სად აგდია?
ქმ, უკან, ქმ, ქმ, ქმ!

(ბერიკაცი ქრება)

ღმერთმანი, მერჩივნა,

210 სხვისთვის მედარაჯა, თუნდაც სკიონესთვის.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ახლა კი, მას შემდეგ, რაც ის გავაძვევთ
და მტკიცედ დავრწმუნდით, რომ ვერ გაგვექცევა,
თუნდ წვეთი ძილისა ვერ დავიმსახურეთ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მერმე, საძაგელო, ახლავე არ მოვლენ

215 მოსამართლეები, რომ გარეთ მოუხმონ
მამაჩემს?

ქ ს ა ნ თ ი ა

რას ამბობ, არც გათენებულა!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთმანი, დღეს კიდევ გვიან გაიღვიძეს,
სულ შუალამისას იცოდნენ გამოსვლა,
ლამპრებს მოათრევდნენ და ძლივს ღიღინებდნენ

220 სიღონოსამოფრინიქოსიმღერებს,
მაგით მოუხმობდნენ.

ქ ს ა ნ თ ი ა

საჭირო თუ იქნა,

მამინვე ხელს ვტაცებ ამ ქვებს და დავუშენ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, საძაგელო, ამ ბერიკაცების
ტომს ვინ განარისხებს, ბუდეს კრაზანების!

225 წელსქვემოთ ჰკიდიათ ნესტარი და იმით

მწარედ დაგნესტრავენ; ხტიან, ეცემიან
ისე დაუნდობლად, როგორც ნაპერწკლები.

ქ ს ა ნ თ ი ა

დარდი ნუ გექნება, ქვები აქ მქონდეს და
მაგ მოსამართლეებს დავუშლი ბუდეებს.

მსახურებსა და ბდელიკლეონს კარებთან ძინავთ. ჩნდება გრძელ მოსასხამებში
გახვეული, ხელჯობიანი ბერიკაცების გუნდი. მათ მოჰყვებიან ბიჭები, რომლებსაც
ოდნავ მბჟუტავი ჩირაღდნები მოაქვთ.

პაროდოსი

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

²³⁰ ნუ დაყოვნდები, კომია, სწრაფად იარე, მძლავრად.

ძალლის ქამარი იყავი, არ ყოვნდებოდი უწინ,
ახლა კი ისე დაეცი, რომ ქარინადეც გასწრებს.

თანამოსამართლეთაგან საუკეთესო ხალხო,
სად არის სტრიმოდორე და ევერგიდე და ქაბეს?

²³⁵ აქა ვართ, ვინც კი გადავრჩით იმ სიყმაწვილის შემდეგ,
როდესაც ბიზანტიონში ერთად ვიყავით ყველა.

გახსოვს, მე და შენ მცველებად რომ დაგვაყენეს ღამით
და მეფუნთუშეს მოვპარეთ ერთი ნახმარი ქვიჯა,
მერმე დავჩხეთ და იგი მწვანილთან ერთად ვხარშეთ?

²⁴⁰ აბა, ვიჩქაროთ, კაცებო, რადგან ლაქესის საქმე
ირჩევა, თურმე ჰქონია მთელი სკა ფულით სავსე.

გუშინ ხომ ჩვენმა მფარველმა კლეონმა გვითხრა, დროზე
მოვსულიყავით, გვქონოდა სამი დლისათვის ბრაზი,
რომ მისი უსამართლობა მძიმედ დავსაჯოთ. აბა,

²⁴⁵ ვიჩქაროთ, ჩემო ტოლებო, არ დაგვათენდეს თავზე.

ვიაროთ, ყველა კუნჭული კი გავანათოთ ლამპრით,
არ წამოვედოთ რაიმეს, არ მოვიტეხოთ ფეხი.

ბ ი ჭ ი

მამიკო, მამა, გუბეა! ფრთხილად, არ ჩავარდე!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ფიჩხი აიღე, ნაწვისი ლამპარს მოაცილე.

ბ ი ჭ ი

²⁵⁰ ფიჩხი რად მინდა? თითითაც კარგად მოვაცილებ.

კორიფეოსი

ეს ვინ გასწავლა, თითებით ფითილს შეეხო?
ისედაც ძლივს გვიშოვია ზეთი, უგუნურო!
შენ ალბათ ზეთის სიმვირე სულ არ გენადვლება!
(ცემს)

ბიჭი

ღმერთმანი, ისევ მუშტებით ჭკუას თუ გვასწავლით,
²⁵⁵ ჩავაქრობთ ლამპრებს, სახლში მარტონი დაბრუნდებით;
თქვენ სიბნელეში დაგტოვებთ, იარეთ უჩვენოდ
ერთი გუბეც არ გამოგრჩეთ, თქვე ყურყუმელებო.

კორიფეოსი

ცემა არ უნდა გიკვირდეს, უკეთესებსაც ვსჯი.
ოჰ, ლიამპალი შემომხვდა და ფეხი ჩავკარი.
(ათვალიერებს)

²⁶⁰ კიდეც ოთხი დღე იწვიმებს, უფალი წყალს ისევ
ჩამოღვრის აუცილებლად, კი, წვიმა იქნება.
იმიტომაა ლამპრებზე ეს სოკოს ნამწვისი:
თუ დაინახე, იცოდე, რომ წვიმა იქნება.
თუმცა ნაყოფსაც სჭირდება, ადრე არ დამწიფდეს,
²⁶⁵ წვიმა უხდება, წვიმა და ნელი ბორეასი.
(უახლოვდება ფილოკლეონის სახლს)
ეს მოსამართლე სად არის, ამ სახლში რომ ცხოვრობს?
ნეტავ, რატომ არ გამოდის ჩვენი გუნდისაკენ?
უწინ ხომ დამახეზავ კი არ დასჭირდებოდა,
პირველი გამოდიოდა, რამეს ფრინიქედან
²⁷⁰ სჭექდა, სიმღერა უყვარდა. აქ დავდგეთ, კაცებო
და მას სიმღერით მოვუხმოთ, იქნებ გაიგონოს
ჩვენი სიმღერა, გამოვიდეს, იქნებ, შინიდან.

პირველი ნახევარგუნდი

³ სტრ. ნეტავ რა მოხდა, ბერიკაცი რატომ არა ჩანს ამ
კარების წინ,
რატომ არ გვპასუხობს?
თუ ემზადები დაკარგა,
²⁷⁵ ან სიბნელეში წაიქცა
და მოიტეხა ფეხი?
ბერიკაცია, ვინ იცის,
სულ გაუსივდა კიდეც!

თიქარი აქვს იქნებ?

ის ხომ ყველაზე სასტიკი იყო ჩვენში:

ვერ მოალობდა ვერავინ,
ვინმე თუ შეევედრებოდა,
თვალს შეავლებდა, ეტყოდა,

²⁸⁰ «ტყუილად წყალს ნუ ნაყავ».

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³ ანტ. ეს გუმინდელი ბრალდებულის საქმის გულისთვის ხომ
არ იქნება,

ნეტავი, ნაწყენი?

მოგვატყუა და დაგვიძვრა,

ათენის მეგობარი ვარ,

დამსახურება მაქვსო.

ალბათ, ამაზე გამწარდა,

ეგ ხომ ისეთი კაცია,

²⁸⁵ სულ აუწევდა სიცხე.

აბა, ძვირფასო, ნულარ იდარდებ მაგას,

საკუთარ თავსაც ნუ შეჭამ –

დიდი ვინმეა მოსული,

ბრწყინვალე ბრალდებულია.

თრაკის საქმე ხომ გახსოვს?

ეს ჩავსვით თიხის ქვაბში.

(ფილოკლოონი არ ჩანს)

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

²⁹⁰ მიდი, იარე, ბიჭო.

ბ ი ჭ ი

³³ სტრ. მერმე, მომისმენ, მამიკო,

რამე რომ გთხოვო, ძვირფასო?

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

მოგისმენ, ჩემო ბიჭუნავ,

შენ, ალბათ, გინდა რაიმე

²⁹⁵ გიყიდო, მგონი, მიგიხვდი,

რა, სათამაშო კოჭები?

ბ ი ჭ ი

ლეღვის ჩირს ხომ ვერ მიყიდი?

უკეთესია.

კორიფეოსი

ო, არა,

მაგას ვერაფრით გიყიდი.

ბიჭი

ღმერთმანი, მაშინ არ გამოგყვებით აწი.

კორიფეოსი

³⁰⁰ ძვირფასო, ამ ჩემი გასამრჯელოთი
თვითონ ძლივს მიდგას სული,
ფქვილი და შეშა მიჭირს და
საიდან მოგცემ ლელვს?

ბიჭი

³³ ანტ. აბა, მამიკო, მითხარი,
არქონტმა სასამართლო რომ
³⁰⁵ აღარ დანიშნოს, საიდან
უნდა ვიშოვოთ საუზმე?
თუ არის რამე იმედი,
მშვირები რომ არ დავრჩეთ?

კორიფეოსი

რა გამახსენე! ვაიმე,

³¹⁰ აღარც კი ვიცი, ღმერთმანი,
რანაირია სადილი.

ბიჭი

დედავ, ძვირფასო, შენ ამისათვის მშობე?

კორიფეოსი

არ ამაცილებ, ღმერთო, ამ საზრუნავს?

ბიჭი

ჩემო ქისავ, ცარიელო ქისავ!

კორიფეოსი და ბიჭი

³¹⁵ კვნესალა დაგვრჩა, ვაიმე!

ფილოკლეონი

(ფანჯარაში გამოჩნდება)

გული მაწუხებს, ძმებო!

დიდი ხანია, გისმენთ

ამ ნახვრეტიდან.

ო, ველარ ვმღერი,

რა ვენა უბედურმა?

მყარაულობენ, რადგანაც

³²⁰ კარგა ხანია, წამოსვლა

მინდა, რომ სასამართლოში

ვინმეს მოვუკლა გული.

ყოვლადძლიერო ზევსო,

ღმერთო, უმაღვე კვამლად მაქციე

³²⁵ ან პროქსენიდეს, ან სელოსის

ვაჟად, ცრუვაზი რომაა.

გთხოვ, ეს სიკეთე მიყო,

მაცილო ტანჯვა.

ნუ გამაწამებ, ელვით დამფერფლე,

³³⁰ მერმე ამიღე, სული შთამბერე,

ძმრიან მარილწყალში ჩამაგდე.

ან კენჭად მაქციე, რომლითაც

ჩვენში ხმებს ითვლიან.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³³³ სტრ. ვინ არის, რომ გაკავებს,

ჩაგიკეტა კარები?

³³⁵ შენს მეგობრებს გვითხარი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვინ არის და ჩემი ვაჟი. ოღონდ თქვენ არ იყვიროთ,

აქ ბრძანდება, ახლა ძინავს, ჩუმად ილაპარაკეთ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

რა მიზეზი მოუნახავს, ამას როგორ გიბედავს?

რაო, რა თქვა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

³⁴⁰ ნებას არ მრთავს, ბოროტება ჩავიდინო, სანაცვლოდ

მზადაა, რომ მაქეიფოს, მე რა მექეიფება!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(მუშტით ემუქრება მძინარე ბდელიკლეონს)

არა, როგორ გაბედა ამ

დემოლოგოკლეონმა?!

³⁴³ ალბათ, ყმაწვილკაცებზე

მოახსენე სიმართლე?

ამას ვერ გაგიბედავდა,

³⁴⁵ შეთქმული რომ არ იყოს.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

მაშ, ამის შემდეგ დროა, ეძებო რამე ახალი აზრი, ძვირფასო,
რაიმე ხერხი, რომელიც ახლა საპყრობილედან გამოგვიყვანდა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა მოვიფიქრო ახლა ასეთი? თქვენც იფიქრეთ, მეც ხელს

არ დავაკლებ,

ისე დიდია ჩემი სურვილი, რომ ფირფიტებთან მოვხვდე ამ დილას.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

³⁵⁰ როგორ, არ არის რაიმე ხვრელი, რომ გაგებურდა იგი შიგნიდან?
მერმე იოლად გამოძვრებოდი რამე ძონძებში ოდისევსივით.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დაგმანულია ხვრელი ყოველი, ასე რომ კოლოც ვერ გამოძვრება,
რადაც სხვა უნდა ვეძებოთ ახლა, ხვრელზე აღარ ღირს ფიქრი,
ძვირფასო.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

მაშ გაიხსენე, ლაშქრად ვიყავით, შამფურები რომ ავწაპნეთ,
შემდეგ

³⁵⁵ როგორ გადმოხტი კედელზე სწრაფად, როცა ნაქსოსი ავიღეთ,
გახსოვს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ არ მახსოვს! მაგრამ გაიგე, ახლა ხომ სულ სხვა ვითარებაა,
მაშინ ჭაბუკი ვიყავი, ძალაც მქონდა, ქურდობაც შემემძლო მაშინ

და არც არავინ მყარაულობდა,

კარგად დავრბოდი, ახლა სულ სხვაა,

³⁶⁰ გასასვლელები გაჭედილია,

იარაღშია ჩამჯდარი ხალხი,

ამათგან ორნი დგანან კარებთან,

თითქოს კვერნა ვარ, ხორცი ავწაპნე,

³⁶⁴ ისე მელიან იქ შამფურებით.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

³⁶³ ანტ. არა, ჩემო ფუტკარო,

მოიფიქრე რაიმე,

უკვე დილა თენდება.

ფილოკლეონი

სხვას მე რაღას მოვიფიქრებ, ზადე უნდა გადავღრღნა,
დიქტინამ კი მაპატიოს მერმე ზადის ამბავი.

კორიფეოსი

დიადია კაცი, როცა ელტვის თავისუფლებას!

³⁷⁰ ყბა შემართე!

ფილოკლეონი

(ზადეს ღრღნის)

გადაღრღნილი გახლავთ ზადე, ხმა, ხმა არ გამაგონოთ,
ფრთხილად, ფრთხილად, ბდელიკლეონს უცებ
არ გაელვიძოს.

მეორე ნახევარგუნდი

ნურაფრის ნუ გეშინია,

ამ კაცმა თუ გაიღვიძა,

³⁷⁵ საკუთარ გულს ვაკბენინებ,

მერმე მაგრად ვარბენინებ, –

დააფასოს ღმერთების

გადაწყვეტილებები.

კორიფეოსი

³⁸⁰ მაშ, დაამაგრე თოკი სარკმელზე და ჩამოეშვი ამ თოკით მერმე,
დიოპიტესის სულით აღივსე და განიდევნე სულიდან შიში.

ფილოკლეონი

მაშინ რას იზამთ, რომ გაგვიგონ და თევზივით მაღლა

ამაპრწიალონ,

შინ რომ ძაღლივით შემაგდონ, მაშინ რას იზამთ-მეთქი?

ესეც მითხარით!

კორიფეოსი

გეტყვით: დაგიცავთ და მუხისმაგვარ სულს გამოვიხმოთ

მერმე ყველანი,

შენ რომ ვერავინ ვედარ შეგიპყროს, აი, რას ვიზამთ,

ასე ვიტყოდით.

ფილოკლეონი

³⁸⁵ დაგიჯერებთ და ჩამოვეშვები, მაგრამ რაიმე თუ მომივიდა,
თქვენ წამიყვანეთ, სასამართლოსთან დამასვენეთ და
იქ დამიტირეთ.

კორიფეოსი

შენ ნურაფრისა ნუ გეშინია და გაბედულად ჩამოდი ახლა,
მაგრამ მანამდე ჩვენს მამისეულ ღმერთებზე მაინც უნდა ილოცო.

ფილოკლეონი

³⁹⁰ მეუფე ლიკოს, ო, მეზობელო, გმირო, ჩემსავით რომ გიხარია
სასამართლოში ჩივილი მუდამ და ბრალდებულთა
მწარე ცრემლები.
აქაც ცრემლების ხათრით დასახლდი, მათი სიმწარის
დანახვა გიყვარს,
ერთადერთი ხარ გმირებში, ვისაც მტირალის გვერდით
ყოფნა გახარებს,
შემიწყალე და მიხსენი ახლა მე, მეზობელი შენი, სანაცვლოდ
შენს წნულ ღობესთან არ მოვშარდავ და მეტიც, ჰაერსაც
არ გაგიფუჭებ.

ბდელიკლეონს ეღვიძება.

ბდელიკლეონი
(ქსანთიას უყვირის)

³⁹⁵ ნუ გძინავს!

ქსანთია
რაო?

ბდელიკლეონი
რაც ხმა მესმის.

ხომ არ მიძვრება?

ქსანთია
ო, არა, ჩადის,
თოკზე ჰკიდია.

ბდელიკლეონი
(ფილოკლეონს მივარდება)
უსაზიზღრესო!

(ქსანთიას)

მეორე მხრიდან შტოები ურტყი,
უკანვე აძვრეს ნაცემ-ნაგვემი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი ქვემოდან უბიძგებს, ქსანთია ზემოდან ურტყამს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁴⁰⁰ წელს სასამართლო ვისაც გექნებათ,
მიშველეთ, ქერემონ და ფერედიპნე!
მიხსენით, თორემ შინ შემათრევენ.
(თოკს ხელს უშვებს და მიწაზე ხტება)

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

³ სტრ. რას ვაყოვნებთ, რას ვაყოვნებთ?! რისხვა გამოვაჩინოთ,
⁴⁰⁵ რისხვა უუსაშინლესი, გვაცოფებენ კრაზანებს!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

აბა იგი, აბა იგი,
მრისხანების ნესტარი მოვამზადოთ უბასრესი.
(მოსასხამებს იხდიან და ნესტრებს გამოაჩენენ. ბიჭებს)
უსწრაფესად შეაგროვეთ ჩვენი მოსასხამები და
გაიქეციეთ, ეს ამბავი მიუტანეთ კლეონს.

⁴¹⁰ უთხარით, რომ წამოვიდეს
მოლალატე დაგვისაჯოს,
სიკვდილი აქვს მისასჯელი,
რადგან სიტყვა შემოაქვს,
სასამართლო არ არისო საჭირო.

ბავშვები მოსასხამებს იღებენ და გარბიან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁴¹⁵ მომისმინეთ, ძვირფასებო და შეწყვიტეთ ყვირილი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

არა, ზეცას გავაგონებთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაინც არ გამოვუშვებ!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ეს ხომ საშინელებაა, ცხადი ტირანიაა!

პირველი ნახევარგუნდი

ქალაქო და თეორევ, ღმერთთათვის საძულველო,
სხვებო, წინ რომ მიგვიძღვით, მლიქვნელებო, ქურდებო!

ქსანთია

420 რა ნესტრები ჰკიდიათ, ვეღარ ხედავ, ბატონო?

ბდელიკლეონი

სწორედ მაგით დამიღუპეს გორგიასის ფილიპე.

კორიფეოსი

შენაც ამით გაგამწარებთ! მიტრიალდით ყველანი
და ნესტრები წამოსწიეთ, მერმე თავზე დავესხათ,
ბრაზითა და რისხვით სავსე, შეკრულები მძვინვარედ,

425 რომ გაიგოს, კრაზანების გუნდი რანაირია!

(უტევენ)

ქსანთია

ღმერთო, როგორ მეშინია, ბრძოლის თავიც არა მაქვს,
ემაგ ნესტრებს როცა ვხედავ, სული მძვრება შიშისგან.

პირველი ნახევარგუნდი

გამოუშვი ეგ კაცი! არა? მოგენატრება
კუს ბაკანი, იცოდე. შევუტოთ, ბიჭებო!

ფილოკლეონი

430 თანამოსამართლეებო, სასტიკო კრაზანებო,
უკანალზე დაეტაკეთ, გაამწარეთ, დანესტრეთ,
ნაწილმა კი შეუტიოს თითებსა და თვალებზე!

(გაქცევას ცდილობს)

ბდელიკლეონი

მიდას, ფრიქს და მასინტია, დაიჭირეთ ეს კაცი
და არაფრით არ გაუშვათ, ხელი მაგრად ჩასჭიდეთ,
(მონები შემორბიან და ბერიკაცს იჭერენ)

435 თორემ ხუნდი არ ავცდებათ, ჭამა არ გედირსებათ.

(გუნდს)

მე უწინაც ხომ მსმენია ლედვის ფოთლის შრიალი.

კორიფეოსი

თუკი მაგას არ გაუშვებ, შეგერჭობა რაღაცა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(მონებისაგან თავს ვერ ითავისუფლებს)

კეკროპ, გმირო მეუფეო, დრაკონტიდო ფეხებით,
როგორ ითმენ, რომ შემიპყრეს ვიღაც ბარბაროსებმა,
440 ამათ ოთხ-ოთხს ვატირებდი ხოლმე სასამართლოში!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ხომ მიხვდება ახლა ყველა, რა ძნელია სიბერე!
ო, მძიმეა! ეს მონები ახლა ბატონს იჭერენ
და არც ახსოვთ, სულ არ ახსოვთ, ალბათ, ძველი ამბები.
ეს ხომ მათთვის ყიდულობდა ტყაპუქსაც და ქუდებსაც,
445 არც ტუნიკას დააკლებდა, ზამთარში კი აცმევდა
ფეხზე თბილად, აქაოდა, ვინმე არ გაცივდესო,
ამათ ფეხზე რომ ზრუნავდა, ამათ ფეხზე ჰკიდიათ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ერთ-ერთ მონას)

ხელი მიშვი, ბინძურო და საზიზღარო ცხოველო,
აღარ გახსოვს, – დაგიჭირე, ყურძენი რომ მომპარე,
450 ზეთისხილთან მიგიყვანე, ტყავი კარგად გაგამრე,
ვინმეს რომ შეშურდებოდა? უმადური ყოფილხარ.
აბა, ახლა ხელი მიშვით, სანამ შვილი მოსულა.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ამისათვის დაისჯებით, გიზღავთ სამაგიეროს,
დიდი დრო არ დაგჭირდებათ, რომ გაიგოთ, როგორი
455 ხასიათის არის ხალხი მკაცრი, სამართლიანი.

შემორბის ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი და ქ ს ა ნ თ ი ა ს ჯოხს აძლევს, ხოლო ერთ-ერთ მონას –
ანთებულ ჩირადდანს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ურტყი, ურტყი ქსანთია და კრაზანები გაჰყარე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ასეც ვშვრები.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(მეორე მონას)

შენაც კვამლით გამოდენე ესენი.

ქსანთია

აბა, სწრაფად, ყორნებისკენ!

ბდელიკლეონი

ჯობი, ჯობი სდრუზე მას!

(მეორე მონას)

შენ ესქინეც მიუმატე, კვამლი მეტი იქნება.

ბერიკაცები უკან იხევენ.

ქსანთია

⁴⁶⁰ ხომ ვიცოდი, საბოლოოდ მაინც მოგერეოდით!

ბდელიკლეონი

³ ანტ. მგონია, რომ მაგათ მაინც ველარ გავაძევებდით,
რომ ფილოკლეს სიმღერები შეესანსლათ მანამდე.

მეორე ნახევარგუნდი

განა ცხადზე უცხადესი არ არის, რომ

ტირანია

⁴⁶⁵ ჩუმად შემოპარულა?

სამაგელო და თაღლითო, გრძელთმიანო ამინია,

ნუთუ ფიქრობ, გაგვიუქმო დადგენილი კანონი,

თუ რაიმე საბაბი გაქვს,

გონივრული მტკიცება გაქვს,

⁴⁷⁰ როცა მარტო მართავ ქალაქს?

ბდელიკლეონი

ნუთუ აღარ შეიძლება, ეგ ღრიალი შეწყვიტოთ,

რომ დავიწყოთ შეთანხმება და მოლაპარაკება?

კორიფეოსი

რაზე მოგელაპარაკო, მონარქიის დამქაშო?

მეორე ნახევარგუნდი

⁴⁷⁵ ბრასიდასის კაცი ხარ, ფოჩიანი გვირგვინით

დადიხარ და, ღმერთმანი, წვერსაც აღარ იპარსავ.

ბდელიკლეონი

ჩემთვის უფრო იოლია, უარი ვთქვა მამაზე,

ვიდრე ამ ბოროტებასთან დღე და ღამე ვიომო.

კორიფეოსი

⁴⁸⁰ ჯერ სადა ხარ! შენი საქმე ჯერაც არ დაწყებულა,
ახლა კიდევ ჩამოგიყრით სიტყვას, სამი ქენიკის,
ჯერ არ გიჭირს არაფერი, მაშინ ნახე, როდესაც
ბრალმდებელი გამოვა და გამხელს შეთქმულებაში.

ბდელიკლეონი

რა, ღმერთებიც აღარა გწამთ, თავს აღარ დამანებებთ?!
⁴⁸⁵ თუ მთელი დღე უნდა მირტყათ? იქნებ დადგენილია?!

მეორე ნახევარგუნდი

სანამ ჩემგან რაიმე რჩება კიდევ, ვერასდროს
ვერ დავუშვებ, რომ იდგე ტირანიის გზაზე.

ბდელიკლეონი

თქვენთვის ყველგან ტირანია ანდა შეთქმულებაა,
სულ ერთია, რა საქმეა, დიდია თუ მცირეა;
⁴⁹⁰ რახანია, ტირანიის ხსენებაც კი არ არის!
მინც დაფასებულია, როგორც კარგი სათალი
და ბაზარშიც წამდაუწუმ ახსენებენ მის სახელს.
თუ ქორჭილას ყიდულობ და წვრილი თევზი არ გინდა,
მაშინ მისი გამყიდველი ცხარედ წამოიძახებს:
⁴⁹⁵ «მაგ ქორჭილას რომ ყიდულობ, ტირანია არ არის?!»
თუკი პრასის ყიდვა გინდა სარდინისთვის საკაზმად,
მემწვანილე ქალი ცერად გადმოგხედავს, მოგახლის:
«რაო, პრასას რომ მოითხოვ, ტირანობა მოგინდა?
იქნებ გინდა, რომ ათენმა საკაზმები მოგართვას?»

ქსანთია

⁵⁰⁰ მეც გუშინ რომ შუადღისას კახპასთან ვბრძანდებოდი,
ცხენის პოზა ვუბრძანე და გამიბრაზდა სასტიკად,
შენ ჰიპიას ტირანიის დამყარება გინდაო.

ბდელიკლეონი

სულ ამას არ იძახიან? ახლა მე რომ მომინდა
მამაჩემის გადარჩენა ამ ბოროტი სენისგან,
⁵⁰⁵ ადრიანადსასამართლოსმიმავალიზნისაგან,
ღირსეულად რომ იცხოვროს, – უკვე ბრალი მედება,
რომ მე ვაწყობ შეთქმულებას, ტირანიას ვამყარებ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

სწორიცაა, კი, ღმერთმანი! ჩიტის რქეზეც არ გავცვლი
იმ ცხოვრებას, შენ რომ გინდა მომაცილო ბოროტად.

⁵¹⁰ არც სკაროსი გამახარებს, არც გველთევზა მინდება,
შემაჭამა პროცესუკა, მოთუშული ქოთანში!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

იმიტომ, რომ მიეჩვიე ტკბობას ამ საქმეებით;
მაგრამ თუკი დადუმდები, ყურადღებით მომისმენ,
მე მგონია, დაგიმტკიცებ, ყველაფერში რომ ცდები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵¹⁵ ვცდები, როცა ვასამართლებ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ო, რა სასაცილო ხარ!

ვეღარც ხვდები, რომ დაგცინის ხალხი, რადგან მონა ხარ,
ჰო, მონა ხარ, არც კი იცი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ, მონა მიწოდე,
როცა მე ვარ მბრძანებელი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, – მონა-მორჩილი.

⁵²⁰ შენ გგონია, რომ მბრძანებლობ. აბა, ერთი მითხარი,
რა პატივი გაქვს ასეთი, საბერძნეთს რომ ატყავებ?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მეტად დიდი.

(გუნდზე მიუთითებს)

მსაჯულები იყვნენ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

იყვნენ, ბატონო.

(მონებს)

გამოუშვით!

მონები ხელს უშვებენ ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

აბა, ერთი, ხმალიც გამომიტანეთ,
ამ კამათში თუ დავმარცხდი, დავეგები მაგ ხმალზე.

ერთ-ერთ მონას ხმალი მოაქვს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(გუნდზე მიუთითებს)

და ამათი ბოლო სიტყვა რომ აღარ მოგეწონოს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵²⁵ არასოდეს დამელიოს... გასამრჯელო, ბატონო.

აგონი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(ფილოკლეონს)

^{ლა} შენ რომ ჩვენი სკოლიდან ხარ,

უნდა გვითხრა ისეთები,

დაამტკიცო იოლად...

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(გუნდს აწყვეტინებს, მონებს მიმართავს)

⁵³⁸ ...მე კი, რასაც იტყვის იგი, უნდა დავიმახსოვრო,

⁵²⁹ ჩასაწერად ვინმემ ყუთი სწრაფად გამომირბენინოს.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(აგრძელებს)

...რომ ამ ყმაწვილს კი არ ჰგავხარ,

ისე კი არ ლაპარაკობ,

რადგან ხედავ, თუ რა ბრძოლა

უნდა გადაიხადო

⁵³⁵ და თუ ფხიზლად არ იქნები,

დამარცხება მოგელის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ბდელოკლეონს)

⁵³⁰ ხედავ, როგორ მამხნევებენ, დამარცხება მოგელისო?

⁵³⁹ რა მოხდება თუკი მართლა გაიმარჯვა სიტყვაში?

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

⁵⁴⁰ ჩათვალე, რომ ბერიკაცებს

აზრი დაგვეკარგება,

თითით საჩვენებელნი

შევიქნებით ქუჩებში,

შტოებს დაატარებენ ეგ

⁵⁴⁵ ფიცის ნიჟარებიო.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

შენ გევალება ჩვენი მეფობა დაიცვა ახლა მძიმე კამათში
და ამისათვის გამოიყენო ბერძნული ენის მთელი სიმდიდრე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵⁴⁸ მე მივადგები სათქმელს პირდაპირ და დავამტკიცებ
დასაწყისიდან,
რომ მმართველობა ჩვენი არაფრით არც ერთ მეფობას
არ ჩამორჩება.

⁵⁵⁰ მართლაც, რა არის ახლა ისეთი, რომ მოსამართლის
ბედს აღემატოს?

ვინ ცხოვრობს უფრო დიდი განცხრომით, ვისა აქვს ასე
ტკბილი სიბერე?

მე ლოგინიდან რომ წამოვდგები, უკვე მელიან სასამართლოში
დიდ-დიდნი კაცნი, მაღალ-მაღალნი; დამინახავენ, ჩამომართმევენ
ხელებს, რომლებიც მიჩვეულია ხალხის ქონების ნაზად ქურდობას.

⁵⁵⁵ იხრებიან და მევედრებიან, საბრალო ხმებით მეაჯებიან:
«მამავ, ძვირფასო, შემიბრალებდე, თუკი ოდესმე შენც გიქურდია,
თანამდებობა როცა გეჭირა ანდა ლაშქარს თუ ამარაგებდი.»
ხომ ჩემს სახელსაც არ ახსენებდნენ, მოსამართლე
რომ არ ვყოფილიყავ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(იწერს)

ამ მთხოვნელების ამბავს ახლავე ჩავიწერ, კიდევ გამომადგება.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁵⁶⁰ რისხვას რომ ოდნავ დამიოკებენ გამუდმებული ხვეწნა-მუდარით,
შიგნით შევდივარ, და თუმც შევპირდი, მერმე არაფერს აღარ ვუკეთებ.
არა! ვუსმენ და იმითი ვხარობ, სულ გამართლებას რომ მოითხოვენ
და გამწარებით მერმე ერთმანეთს ეჯიბრებიან მლიქვნელობაში.

დადგება კაცი და წამოიწყებს ტირილს საკუთარ სიღარიბეზე,
⁵⁶⁵ სხვა შემომჩვილებს სხვაგვარ გასაჭირს, მაგრამ ჩემს ქვა გულს
რადა მოალობს!

მერმე დაიწყებს ზღაპრის მოყოლას ანდა ეზოპეს დაესესხება.

ზოგი დაიწყებს ვინმეს დაცინვას, რომ გამაღიმოს
და შემარბილოს.

რომ შეატყობენ, ეს ყველაფერი ჩემს გულს არაფრით არ ეკარება,
შემომიყვანენ პატარა ბავშვებს და იმათ საწყლად აატირებენ,
570 რომ მათი მამა, მათი მამიკო, მათი კარგი და ბრძენი მამიკო,
როგორც ღვთაებას, მე მევედრება, მძიმე სასჯელი რომ ავარიდო.
«თუკი გახარებს კრავის კიკინი, ამ ბიჭის ხმაზე აგიჩვილდება
გული და გოჭის ჭყვიტინს თუ ელი, ამ გოგოს ნათქვამს
დაუგდე ყური.»

და ჩვენაც მაშინ მის სასარგებლოდ სხვისკენ მივუშვებთ
რისხვის მდინარეს.

575 განა არ არის დიდი ამბავი სხვისი სიმდიდრის გათახსირება?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ბარემ ამასაც ჩავიწერ ახლა, «სხვისი სიმდიდრის გათახსირებას.»
ისიც მითხარი, რა სარგებლობა მოგაქვს, საბერძნეთს
როგორღა მართავ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როდესაც ბიჭებს შემოგვიყვანენ შესამოწმებლად, იმათ ვუყურებთ
და თუ ეაგრეს მოუცდა ფეხი, მანამდე ველარ გადაგვირჩება,
580 სანამდე კარგად შერჩეულ ნაწყვეტს არ წაგვიკითხავს
ჩვენ «ნიობედან».

ან თუკი ჩვენთან, სასამართლოში ვინმე ფლეიტისტს ექნება საქმე,
ისე ვერ წავა, მაღლობის ნიშნად თუ ექსოდოსი არ შეგვისრულა.
თუ სიკვდილის წინ მამამ ანდერძით მისი მემკვიდრე,
ვთქვათ, ქალიშვილი

ვინმე ახლობელ კაცს ჩააბარა, ჩვენ ჯანდაბაში ვაგზავნით ანდერძს
585 და ნიჟარასაც, რომელიც ირგვლივ შემოხვევია ანდერძის ბეჭედს;
ქალს კი, ძვირფასო, იმას მივუგდებთ, რასაც გამოგვთხოვს
ხვეწნა-მუდარით.

ვინმეს ანგარიშს ჩვენ არ ვაბარებთ, ეს სხვას არავის არ შეუძლია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რაც ჩამოთვალე, იმათგან მხოლოდ ამ ბოლოთი ხარ
შენ ბედნიერი,
მაგრამ ერთადერთ მემკვიდრეს ანდერძს რომ გაუყალბებ,
სამართალია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

590 თუ დიდი საქმე გამოუჩნდება საბჭოს და თვითონ
ველარ გადაწყვეტს,

დამნაშავეებს დადგენილებით ჩვენ გადმოგვცემენ,
მოსამართლეებს,
და ევათლე თუ კოლაკონიძე, სახელგანთქმული დეზერტირები
ამღერდებიან, არ გიღალატებთ, ხალხის გულისთვის
თავს გავწირავთო.

ანდა ავიღოთ სახალხო კრება; იქ ხომ ვერავინ ვერ გაიმარჯვებს,
⁵⁹⁵ თუ არ მოითხოვს, რომ სასამართლო უნდა დავშალოთ
დაუყოვნებლივ.

თვითონ კლეონიც, რომელიც ახლა ყვირის და ბღავის,
ყველაფერს მუსრავს,
ჩვენ კი არ გვებრძვის, არამედ გვიცავს, ახლა გვიზის და
ბუზებს გვაცილებს.

შენ მამისათვის ასეთი რამე არასოდეს არ გიკეთებია.
ახლა ავიღოთ თუნდაც თეორე, ევფემიდესაც არ ჩამორჩება
⁶⁰⁰ კაცი და მაინც ჩვარი უჭირავს, რომ ფეხსაცმლიდან
მტვერი გვიწმინდოს.

აი, ასეთი არის სიკეთე, რომელსაც გინდა, რომ მომაცილო.
როცა მიმტკიცებ, რომ სასამართლო მონობაა და ქვემდებარება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ლაპარაკით ხომ იჯერე გული, მაინც დაკარგავ ძალაუფლებას
და გამოჩნდება, რომ ხარ საჯდომი, გამოწმენდაში
გამარჯვებული.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁰⁵ ახლა კი გეტყვი, რაც ყველაფერზე საამოა და მნიშვნელოვანი –
შინ რომ მოვდივარ, ხელფასი მომაქვს, მესალმებიან მაშინ ყველანი,
რადგან არა ვარ ხელცარიელი და ფული მომაქვს. ჯერ ხომ ასული
მომეფერება, ფეხებს დამბანს და ნელსაცხებლითაც
ნაზად დამზილავს,

სულ მეფერება, «ჩემო მამიკო», რომ ტრიობოლი დამტყუოს ბოლოს.
⁶¹⁰ ხოლო ცოლიკო მელამუნება, ფუნთუშასავით პური გამოაქვს,
დამიჯდება და საჭმელს მაძალებს, ეს მიირთვი და ის იგემეო.
როგორ გგონია, ცუდი საქმეა და ეს ძალიან არ გამახარებს?

შენი იმედი ხომ არ მექნება და შენი ბრიყვი მოურავისა,
რომ დამწყევლოს და გამათახსიროს, ერთი სადილი თუ მოვითხოვე?

⁶¹⁵ აი, ეს არის «ბოროტის დაცვა» და «ისართაგან მფარველი ფარი.»
ღვინოს არ მისხამ, რომ დავლიო და ეს «ვირი» თვითონ გამოვიტანე.
(სამოსიდან ღვინის ჭურჭელს ამოაძვრენს)

ღვინით სავსეა, ახლა დავისხამ, მოიცა, პირი დავაღებინო,

რომ დაიგრგვინოს შენს საწყალ თასზე და გაგიფუჭოს
მძლავრად ჰაერი.

⁶²⁰ მაშ, ეს არ არის ძალაუფლება, ზევსის მეფობის სადარებელი?

რალა მიკლია ზევსამდე, ბიჭო?

როცა ჩვენ ვღელავთ, როცა ვბობოქრობთ,

ყველა გამვლელი ამას არ ამბობს:

«როგორ გრიალებს ეს სასამართლო,

⁶²⁵ ზევსო, მეუფევ!»

მე რომ ვიღვებ, მდიდრები ტუჩებს

აწკლაპუნებენ და ჩაისვრიან,

შიშით ცახცახებს საბრალო ხალხი.

აგერ, შენც ჩემი შიშით კანკალებ,

ვფიცავ დემეტრეს, ჩემი შიში გაქვს,

⁶³⁰ მე კი არაფრის არ მეშინია!

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

^{ანტოდა} არასოდეს არ მინახავს,

ვინმეს ასე გონივრულად,

ნათლად ელაპარაკოს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

არა, მაგას რა ეგონა, ხელს არ შევუშლიდი და

იმას ვერ დავუმტკიცებდი, რომ ვარ მასზე ძლიერი?

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ყველაფერი განიხილა,

არაფერი არ გამორჩა,

რომ ვუსმენდი, ვხარობდი.

თითქოს ვმოსამართლეობდი

ნეტართა კუნძულებზე,

⁶⁴⁰ ისე ძლიერ მომეწონა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ნახეთ, ხელებს როგორა შლის, თავს სრულებით

ველარ ფლობს!

(ბდელიკლეონს)

დღესვე, დღესვე გასაროზგის იერს მიგაღებინებ.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

(ბდელიკლეონს)

ყოველგვარი ეშმაკობა

უნდა მოაგვირისტო;

⁶⁴⁵ თუ გსურს, თავი დაიძვრინო;
ჩემი რისხვის დაცხრობა
ძალზე ძნელი საქმეა,
თუ ვინმე არ მიჯერებს.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

უნდა მოვძებნო ახლა წისქვილი, რამე ახალი და გამართული,
რომ მრისხანება დავფქვა იმაზე, თუ ვერაფერი ვერ უპასუხე.

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁵⁰ ანტეპორ.

კომიკოსების გარჯაზე უფრო ძნელი და მძიმე გახლავთ ის შრომა,
რაც საჭიროა, რომ სახელმწიფო ძველი სენისგან გადაარჩინო;
მაგრამ მამაო ზევსო, კრონიდო!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

აქ არ ახსენო მამის სახელი,
თუკი სასწრაფოდ ვერ დამიმტკიცებ, რომ მე ნამდვილად
მონა გახლავარ.
ამას ვერაფრით ვერ გადავიტან, შიგნეულიც რომ არ მომიწიოს.

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁵⁵ ახლა მისმინე, ჩემო მამიკო და გამიხსენი სულ ოდნავ შუბლი.
ჯერ სულ უბრალოდ გამოითვალე, არა კენჭებით, ისე, თითებით,
რა გვაქვს საერთო შემოსავალი ჩვენ მოკავშირე ქალაქებიდან.
ამას დაურთე ცალკე და ერთად შემდეგ სუყველა გადასახადი,
სარჩელის ფული, მალაროები, ნავსადგურები, კონფისკაცია,
⁶⁶⁰ სულ რომ შევკრიბოთ, იქნება, ასე, ორი ათასი ტალანტი ფულად.
ახლა გადადე მოსამართლეთა მთელი წლიური შემოსავალი,
ექვსი ათასი მოსამართლისთვის, მეტი არასდროს
ხომ არ გვყოლია,
სულ რომ ავიღოთ, ეს გასამრჯელო ასორმოცდაათ
ტალანტს შეადგენს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(გაოგნებული)

როგორ, საერთო შემოსავლიდან ჩვენ მეთათედიც არ მოგვიწია?!

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁶⁶⁵ ზევსს გეფიცები, ნამდვილად არა.

ფილოკლონი

და დანარჩენი ფული სად მიდის?

ბდელიკლონი

ეგ ფული მიდის მასთან, ვინც ამბობს: «არ ვუღალატებ
ხალხს არასოდეს,
მუდამ ვიბრძოლებ მისი გულისთვის». შენ კი, ძვირფასო,
პირს დააღებ და

ამ დაპირებით გადარეული იმას აირჩევ აუცილებლად.

მაგათი საქმე მხოლოდ ისაა, ფული წაართვან მოკავშირეებს,

⁶⁷⁰ თან თითო ჯერზე ორმოცდაათი ტალანტი უნდათ, ნაკლები არა.

ულრიალებენ: «გადასახადი გადაგვიხადეთ, სანამ ვიგრგვინეთ.»

შენ კი იმითაც კმაყოფილი ხარ, ნამუსრევი თუ შეგხვდა, საბრალოვ.

რომ გაუგიათ მოკავშირეებს, რა ნაგავია, აქ რომ ურნიდან
ღებულობს საკვებს და არასოდეს აღარაფერი არ გააჩნია,

⁶⁷⁵ მაშინ ჩაგთვალეს კონოსის კენჭად, ხოლო ამათთვის

მოაქვთ და მოაქვთ

ქოთნები, ღვინო, ფარდაგი, ყველი, თაფლი, სესამა, თასი, ბალიში,

გვირგვინები და სამკაულები, ფიალები და საწვიმარები,

შენ კი, ამათზე ვინაც მბრძანებლობ, თუმც ტანჯვა ნახე

ხმელეთზეც, ზღვაზეც,

ნივრის კბილსაც კი არვინ მოგიგდებს, თევზს საწებელი

რომ გაუკეთო.

ფილოკლონი

⁶⁸⁰ კი, სიმართლეა, გუშინ არ იყო, ნივრისათვის რომ ევქარიდესთან
გავუშვი კაცი? რაკი ასეა, ჩემს მონობაზეც მითხარი რამე.

ბდელიკლონი

განა არ არის მართლა მონობა, ყველა ესენი რომ სათავეში

ბრძანდებიან და სულ არაფერში მაღალ ხელფასსაც

რომ იჯიბავენ?

ვინმემ თუ მოგცა სამი ობოლი, ის გიხარია, თუმცა მაგათთვის

⁶⁸⁵ წყალზეც იცურე, ხმელზეც იბრძოლე, ქალაქს იღებდი

და დაიტანჯე.

მიუხედავად ამისა, მაინც მაგათ ნებაზე უნდა იარო,

შენთან რომ მოვა ის ახალგაზრდა, ქერეასის ძე, მამათმავალი,

არა, ნაზად რომ მოარხევს სხეულს და იპრანჭება დედაკაცივით

და მოგახსენებს, რომ სასამართლო დადგენილია ამ დროისთვისო,

⁶⁹⁰ «ვინც ნიშნის შემდეგ მოვა, ტრიობოლს ვერ მიიღებსო»,

დაგემუქრება,

თვითონ კი, როგორც სინეგოროსი, დრაქმასაც იღებს,
თუნდ იგვიანოს.

მაგას რა უნდა? თანამზრახველად ვინმე კოლეგას გამოიჭერს და
ბრალდებულთაგან ვინმე თუ მისცემს რაიმეს, საქმეც გაიჩარხება.
მხერხავებივით ექაჩებიან: ერთი თავისკენ, მეორე უშვებს.

⁶⁹⁵ შენ კი გადამხდელს ელოდები და ვერაფერს ხვდები
პირდაღებული.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ, ამას მე, მე მიბედავენ?! სული შემიძრა შენმა ნათქვამმა,
ო, შენ არ იცი, რა დღეში მაგდებ! ტვინი ამემღვრა, მე მიბედავენ?!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ ხომ შეგეძლო, ყოფილიყავი მდიდარი, როგორც სხვები არიან,
მაგრამ გატყუებს ის, ვინაც ხალხის გულის მოგებას კარგად ახერხებს;
⁷⁰⁰ შენ ხარ მრავალი პოლისის მეფე პონტოდან ვიდრე სარდინიამდე,
მაგრამ საცოდავ ხელფასს ვერ გასცდი, ისიც წვეთ-წვეთად
უნდა მიიღო,

როგორც რამ ზეთი, რომ გაიჟღინთო და შიმშილისგან
სულ არ გამოხმე.

ეს იმათ უნდათ, ღარიბი იყო და რატომ უნდათ, ახლავე გეტყვი:
რომ შენ იოლად იცნო გამწვრთნელი, როცა დაგისტვენს
შენი პატრონი.

⁷⁰⁵ მტერს რომ მიგაქსევს, თავს ველურივით უნდა დაეცე
ნაშიმშილარი.

ხალხისთვის კარგი ბედი რომ ნდომოდათ, ამას იოლად მიაღწევდნენ:
გადასახადს ხომ ამჟამად გვიხდის ათასზე მეტი დიდი ქალაქი,
თითოეულს რომ ებრძანოს, ოცი კაცის საკვებზე მაინც იზრუნოს,
ოცი ათასი მოქალაქე ხომ სრულ განცხრომაში ინებივრებდა,

⁷¹⁰ თავზე საყრელად ხომ ექნებოდა რძე და კარაქი,
თაფლი, გვირგვინი,
რაც ღირსეული განცხრომა გახლავს, ჯილდოდ აძლევენ
მარათონისთვის.
ახლა კი თითქოს ზეთისხილს კრეფდეთ, იმას მიჰყვები,
ვინც გადაგიხდით.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა მომივიდა? ხელი გამიხმა და გამიშეშდა მოულოდნელად,
დავუძღურდი და ძალი არ შემწევს, ხელში მახვილი

რომ დავიჭირო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

715 მაგრამ როგორც კი შეშინდებიან, უმაღლეს ევბეას შეგპირდებიან
და აღვითქვამენ, რომ ორმოცდაათ მედიმნ ხორბალსაც
მოაყოლებენ,
მაგრამ არაფერს აღარ გაძლევენ! ახლა არ იყო, ხუთი მედიმნი
ძლივს რომ მიიღე, უცხოელივით; ქენიკი ქერიც
ძლივს გამოლალე.

ამიტომ მყავდი სულ ჩაკეტილი,
720 რამე გეჭამა მსურდა და მათთვის
პირდაბჩენილს რომ აღარ გეცქირა.
ახლა მომთხოვე, რაც გაგიხარდეს,
ყველაფერს მოგცემ,
ოღონდ სამართლის... რძეს ნუ მოითხოვ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

725 რალა თქმა უნდა, ბრძენმა გვიბრძანა: «ორივე მხარეს
უნდა უსმინო,
მერმე განსაჯო», რადგან ახლა შენ, შენ მეჩვენები
გამარჯვებულად.
და რაკი რისხვა დაგვიცხრა ყველას, ამ ჯოხებს დავყრით
ახლა ყველანი.

(ფილოკლონს)

შენ კი მისმინე, ჩემი ასაკის კაცი ხარ, კარგად დამიგდე ყური...

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ. ...უფუნური ნუ იქნები, დაუჯერე.

730 ჯიუტი და შეუვალი ნუ იქნები.
ნეტავ ჩემზე იზრუნებდეს ნათესავი,
ნეტავ ჭკუა დამარიგოს ვინმემ.
ცხადია, რომ ვილაც ღმერთი გეხმარება,
თანაგიდგას საქმეში,

735 რა თქმა უნდა, კარგს გიკეთებს;
მაშ, მიიღე საჩუქარი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მე მას არაფერს აღარ მოვაკლებ,
და რაც ერგება, ერთად მივართმევ,
ჰქონდეს ბურღულიც და მოსასხამიც,

ჰყავდეს მეძავი, რომ დაუსრისოს

740 ასო და წელი.

მაგრამ ხომ ხედავთ, ხმასაც არ იღებს!
არ შეუძლია, რომ გამახაროს.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ა^{ნტ}. შეიგნო, რომ იმ სიგიჟის დრო წავიდა.

სულ ახლახან მიხვდა თვითონ, თავისთავად,
745 ყველაფერი უსუსური შეცდომა რომ ყოფილა,
ნანობს, რომ არ გიჯერებდა უწინ.

ახლა, ალბათ, შენს სიტყვებსაც მიენდობა,
გონიერი გახდება და
ზნესაც გამოისწორებს,
დაგიჯერებს ყველაფერში.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვაი, ვაიმე!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რა, რა გაყვირებს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

750 ამას ნურაფერს ნუ შემპირდები!
მე გული მაინც იქით მიმიწევს,
სადაც მომიხმობს მაცნე: «მიეცით
ხმა და აბრძანდით!»

ავდგებოდი და მერმე ურნაში

755 კენჭს ჩავაგდებდი უკანასკნელი.
იჩქარე, სულო... სადღაა სული?
წავიდა ჩრდილი... ჰერაკლეს ვფიცავ,
როცა ვიქნები კვლავ მოსამართლე,
ქურდი კლეონი ვერ გაიხარებს!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

760 მამავ, დამიჯერე, ღმერთების სახელით!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა გსურს, დაგიჯერო? ერთი რამ არ მთხოვო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაინც?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მსაჯულობა. ჰადესმა განმსაჯოს,
ეგ რომ დავიჯერო, არა, არც მომთხოვო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რაკი ვერ ეშვები მოსამართლეობას,
⁷⁶⁵ იქ მაინც ნუ წახვალ, სახლში დაბრძანდი და
არჩიე, ბატონო, მსახურთა საქმენი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს როგორ? რას ბოდავ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

როგორ და როგორც იქ.

თუკი კარს გაგიღებს მოახლე ფარულად,
შენ ბრძნულად მიუსჯი ჯარიმის გადახდას;
⁷⁷⁰ ასე აკეთებდი იქაც, რა თქმა უნდა.
მგონი, უკეთესიც იქნება: ამოვა
მზე განთიადისას, შენ მზეზე იქნები,
თოვლი თუ მოვიდა, ბუხარს მიუჯდები,
თუკი გაგიწვიმდა, სახლში შებრძანდები,
⁷⁷⁵ არც დაგვიანების არ შეგეშინდება.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

არ მომწონს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ჰო, კიდევ: ვინმე ორატორი
სათქმელს გრძლად თუ იტყვის, არ გადაიღლები
და, რაც მთავარია, შიმშილსაც არ იგრძნობ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რას ამბობ, როგორღა გავარჩევ საქმეებს,
⁷⁸⁰ თუ ამასობაში ჭამა-სმას შევყევი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ბევრად უკეთესად! ნათქვამიც ხომაა,
თუკი მოსამართლეს მოწმე მოატყუებს,
საქმის დაღეჭვაში გაიგებ სიმართლეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგი, დამარწმუნე; მაგრამ რომ არ გითქვამს,

785 ხელფასს ვინ მომიგდებს?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ვინ და მე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგია,

რომ მარტო მივიღებ, ზიარი არც მინდა.

აგერ, ლისისტრატემ რა მიყო, ტუტუცმა! –

ჩვენ ერთად მივიღეთ დრაქმა გასამრჯელოდ,

წავიდა ბაზარში დასახურდავებლად

790 და სამი ნაგლეჯი მომიგდო ტყავისა;

მე პირში ვიტაცე, ფული მეგონა და,

გული ამერია და ამოვარწყიე.

მაშინვე ვუჩივლე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მერედა რა ბრძანა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ბრძანა, შენ კუჭი ხომ მამლის გაქვს, ამიტომ

795 იმ ფულსაც იოლად მოინელებდიო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ხომ ხედავ, ამაშიც მოიგებ, ძვირფასო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ნამდვილად მოვიგებ. აბა, რას აპირებ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლავე შინიდან მოვიტან ყველაფერს.

(გადის)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(თავისთვის)

შეხედე, რა ხდება! ახდა ორაკული!

800 მართლაც, გამიგია, ათენელებიო

სახლში გაარჩევნ დიდ-დიდ საქმეებსო,

პირდაპირ სახლებში აიშენებენო

სასამართლოებსო, ყველა თავ-თავისსო,

როგორც ჰეკატესთვის ნიშას, კარების წინ.

შემოდის ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი მსახურებთან ერთად, რომლებსაც შემოაქვთ მაცალი, ქოთანი, მამალი, თასები, ლიკოსის გამოსახულება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁰⁵ ამაზე რას იტყვი? აი, მოვიტანე,
რაც კი საჭიროა, სხვაც ბევრი რამაა.
ეს ღამის ქოთანი, იქნება დაგჭირდეს,
ამას დაგიკიდებ კედელზე ახლავე.
(*ჰკიდებს*)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁸¹⁰ ეს კარგი საქმეა, ფრიად სასარგებლო,
ბრძნულად გიპოვნია მოხუცის წამალი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ცეცხლზე შედგმულია ოსპის შეჭამადი,
შეხვრიპე, თუ გინდა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგი ამბავია,
სიცხეც რომ დამაცხრეს, ხელფასი მექნება,
აქვე დავრჩები და შეჭამადს მივირთმევ.
⁸¹⁵ კი მაგრამ, მამალი რისთვის მომიყვანე?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

საქმის განხილვისას თუ ჩაგეძინება,
ამან რომ იყივლოს და გამოგაღვიძოს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ერთი რამ მაკლია, სხვა ყველაფერია,
ლიკოსი მომართვით, თუკი შეიძლება.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸²⁰ აქ გახლავს ლიკოსი თავის ბატონითურთ.
(*აძლევს*)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

გმირო მეუფეო, რა საშინელი ხარ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ისევე, როგორც რომ ჩვენი კლეონიძე.

ფილოკლეონი

მართლაც, გმირია და არა აქვს იარაღი.

ბდელიკლეონი

აბა, დაჯექი და იწყე სასამართლო.

ფილოკლეონი

⁸²⁵ შენ მიდი, მოუხმე, ვზივარ, რახანია!

ბდელიკლეონი

(თავისთვის)

რა საქმე ჯობია, ახლა შევთავაზო?

მსახურებს რამე ხომ არ ჩაუდენიათ?

(ხმამალა)

თრატამ ამასწინათ ქოთანი დაგვიწვა.

ფილოკლეონი

მოიცა, შეწყვიტე! კინაღამ დამლუპე!

⁸³⁰ მითხარი, სად არის ჩემი ბარიერი,

ეს ხომ სასამართლოს წმინდა ნაწილია?!

ბდელიკლეონი

მართლაც რომ არ არის.

ფილოკლეონი

მე თვითონ მოვძებნი,

აი, გავიქცევი, ვიპოვი რაიმეს.

გარბის.

ბდელიკლეონი

რა მძიმე რამ არის, თურმე, ჩვეულება!

ქსანთია

(შემორბის)

⁸³⁵ ყორნებს წაუღიხარ! ეს ახლა ძაღლია?!

ბდელიკლეონი

რა ხდება, მითხარი.

ქსანთია

ახლახან ლაბესმა,

ძაღლმა, მოიტაცა სამზარეულოში

ყველის ნაჭერი და შეჭამა კიდევაც.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ამაზე ექნება ახლა სასამართლო

⁸⁴⁰ მამაჩემს, ბრალმდებლად უნდა გამოხვიდე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე არა! მეორე ძალღმა თქვა, ბრალმდებლად
დავდგები, თუ ვინმე საჩივარს აღძრავსო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

წადი, მოიყვანე ორივე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მივდივარ.

ქ ს ა ნ თ ი ა გადის. შემოდის ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი წნულით.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ეს რაა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რაა და ჰესტიას წნულია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁴⁵ ქალღმერთი გამარცხე?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს ხდება იმისთვის,

რომ «გავანადგურო ვინმე ჰესტიასგან.»

ჰა, შემოიყვანეთ, სასჯელი მწყურია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლავე მოვიტან დაფას და ჩხირებსაც.

გადის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(მოუთმენლად)

როგორ აგვიანებ და დროს მაკარგვინებ!

⁸⁵⁰ მე მხოლოდ მიწაზე ხაზს გავატარებდი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(შემოდის ჩხირებითა და დაფით)

აი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დაუძახე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

გავიგოთ, ვინაა

დღეს ჩვენთან პირველი.

(დაფას უყურებს)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ ვიტანჯები!

ურნების მოტანა ხომ დამვიწყებია!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მოიცა, რას შვრები?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ურნისთვის გავრბივარ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁵⁵ არ გინდა, თასები გვაქვს და ეს გვეყოფა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

კარგია. გვქონია უკვე ყველაფერი,

თითქმის ყველაფერი, გარდა კლეფსიდრისა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(დამის ქოთანზე მიუთითებს)

აბა ეს რა არის, კლეფსიდრა არაა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მოგიმზადებია კარგად ყველაფერი.

⁸⁶⁰ სასწრაფოდ შინიდან ცეცხლი მოიტანეთ,

ცეცხლი, საკმეველი და მირტის ტოტები,

რათა ჯერ მოვუხმოთ ღმერთებს უზენაესს.

მსახურებს ყველაფერი მოაქვთ. ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი მსხვერპლშეწირვისათვის ემზადება, ხოლო მსახურები სცენას სასამართლოს მაგვარად აწყობენ.

კორიფეოსი

ჩვენ კი ზედაშე უნდა დავღვაროთ,
ლოცვა-კურთხევით

⁸⁶⁵ კეთილი სიტყვა უნდა გიბრძანოთ,
რადგან ომიდან და კამათიდან
ღირსეულად ხართ გამოსულები.

პირველი ნახევარგუნდი

^{სტრ.} ჯერ მოწიწება და დუმილი დამკვიდრდეს!

ფობოს აპოლონ, კეთილად წავიდეს

⁸⁷⁰ ის საქმე, რომელსაც

ეს კაცი თავისი კარის წინ ეწევა.

ყველას გამოგვადგეს მერმე მაგალითად,

გვაცილე შეცდომა,

იეიე, პეან!

ბდელიკლეონი

⁸⁷⁵ ჩემი წინკარის მფარველო, ღმერთო და მეზობელო

აგიევეს ჩემო,

მბრძანებელო და უფალო ჩვენო, გადამირჩინე მამა,

ბატონო,

იხსენი იგი მძვინვარე ზნისგან, ნულარ იქნება მკაცრი,

სასტიკი

და მის პატარა სულს შეურიე ანტიკირული თაფლი, მეუფევე.

ნეტავ, დღეიდან გაგვიხდებოდეს

იგი კეთილი

⁸⁸⁰ და ბრალმდებლებზე მეტად უყვარდეს

ბრალდებულები,

ცრემლი მოადგეს, თუკი ვინმე შეევედრება,

შეწყვიტოს მტრული კათცმობულება,

ამოიგლიჯოს ბრიყვული სისხლიდან

ჭინჭარი.

მეორე ნახევარგუნდი

⁸⁸⁵ ლოცვას ვუერთდებით, ვაპირებთ, ვიმღეროთ

იმაზე, რაც ბრძანე, გარდაქმნის ამბებზე.

კეთილად განვეწყვეთ შენდამი, როდესაც

გავიგეთ, რომ შენ ხარ

ხალხის მოყვარული, როგორც სხვა არავინ

⁸⁹⁰ ახალგაზრდათაგან.

პირველი ეპისოდინი

მსახურებს ორი ძალი შემოჰყავთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(თავმჯდომარეობს)

ვინმე ხომ არ დარჩა გარეთ მოსამართლე?

საქმე თუ დაიწყო, ვეღარ შემოვუშვებთ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ბრალი ვის ედება?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ძალაზე მიუთითებს)

ამას.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დაისჯება!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁸⁹⁵ უსმინეთ ბრალდებას: «ბრალს კიდათენელი ძალი დებს ექსონელ ლაბესს იმაზედ, რომ მან სიცილიური ყველი შესანსლა და ნამდვილად ღირსია ლედვის ბორკილისა.»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

თუკი დაუმტკიცდა, ძალურად მოკვდება!

სასამართლოსთან მოჰყავთ ძალი ლ ა ბ ე ს ი .

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აი, ბრალდებული ლაბესი ესაა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁰⁰ რა საზიზღარია, ჰო, გამოხედვაც კი ქურდული ჰქონია, კბილებს აკრაჭუნებს! ახლა, მოსარჩელე სად არის, მითხარით.

ძ ა ლ ლ ი

ჰავ, ჰავ, ჰავ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აქ არის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მეორე ლაბესი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

კარგად ყვეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ქოთნებსაც კარგად ამოლოკავს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ფილოკლეონს)

⁹⁰⁵ დადუმდი, დაჯექი!

(ძაღლს)

გამოდი სიტყვაში.

ძ ა ლ ლ ი შემადლებულზე ადის.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(თავისთვის)

ახლა კი შეჭამადს დავისხამ, შევსანსლავ.

(ჭამს)

ძ ა ლ ლ ი

ისმინეთ ბრალდება, რომელიც დავდე მე,
ბატონო მსაჯულნო, ამ ძაღლს და მამაძაღლს.

მძიმეა, მძიმეა ეს დანაშაული!

⁹¹⁰ ამან დაითრია ყველის ნაჭერი და

ჩაისიცილივა, მუცელი გაივსო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ზევსს ვფიცავ, სრულიად ნათელი საქმეა,
ბრალდებულს ყველისგან კიდევ აბოყინებს,
საძაგელს.

ძ ა ლ ლ ი

მე წილი რომ ვთხოვე, არ მომცა.

⁹¹⁵ ეს ახლა რამეში თქვენ გამოგადგებათ,

თუ მე, ძაღლს, მისნაირს, ყველიც კი არ მომცა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ნამდვილად! ჩემთვისაც რომ არ მოუცია!

ამ შეჭამადივით ცხელ-ცხელი კაცია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთების სახელით, ნუ განსჯი, სანამდე
920 ორივე მხარეს არ მოუსმენ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ძვირფასო,
საქმე თუ ცხადია, რას უნდა ვუსმინო?

ძ ა ლ ლ ი

ამას ნუ დატოვებთ დაუსჯელს, ეს არის
ძალთაგან ყველაზე უფრო მარტომჭმელი,
ამან ქვასანაყის ირგვლივ იცურა და
925 ქალაქებიდანაც ქერქი გამოჭამა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მე ქერქიც არა მაქვს, ქოთნის დასაგმანი!

ძ ა ლ ლ ი

უნდა დაისაჯოს, რადგან ვერასოდეს
ერთად ვერ იქნება ორი ქურდბაცაცა.
თუ გინდათ, შემდგომში ცუდად არ ვიყეფო,
930 ან თუ არ გინდათ, რომ სულ აღარ ვიყეფო!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვაიმე, ვაიმე!
რამდენ რაიმეში ედება ბრალი მას!
რად უნდა ძიება, ქურდია ეს კაცი.
ასეა, მამალო? კიო, თვალს მიშვრება.
935 აბა, თესმოთეტო, მომართვი ქოთანი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

თვითონ ჩამოიღე, მე ვუხმობ მოწმეებს.
აბა, მოწმეებო: ჯამო, ქვასანაყო,
დანავ და ღუმელო, ქოთანო, ყველანი
მოზრძანდით, ვინცა ხართ გამომახებულნი.

მსახურებს დასახელებული ნივთები შემოაქვთ.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ფილოკლონს)

⁹⁴⁰ შენ კიდევ შარდავ და ჯერაც არ დამჯდარხარ?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ჯდება და ბრალდებულზე მიუთითებს)

მე კი მოვათავე, ეს კი აქ ჩაისვრის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რა, აღარ მოიშლი საწყალ ბრალდებულთა
სიძულვილს? რა არის, კბილებით გიჭირავს?

(ლაბესს)

ამოდი, როგორმე თავი დაიცავი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁴⁵ მე ასე მგონია, სათქმელი არა აქვს.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, მე მგონია, მაგას მოუვიდა
ის, რაც თუკიდიდეს მოუხდა, ხომ გახსოვს, –
უეცრად ბრალდებულს ყბა რომ გაუხევედა?

(ლაბესს)

გადი და მე თვითონ დაგიცავ, საბრალოვ.

(ბრალდებულის ადგილს იკავებს)

⁹⁵⁰ ძალიან ძნელია, ცილს რომ დაგწამებენ,
იმ ძაღლის დაცვა, თუმც მე მაინც ვაპირებ,
რადგან კეთილია და მგლების მდევნელი.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

აჯობებდა, გეთქვა, ქურდი და შეთქმული.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

საუკეთესოა დღევანდელ ძაღლთაგან,

⁹⁵⁵ ვინც ახლა დიდ ჯოგებს უდგას სათავეში.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მერედა რად ვარგა, ყველი თუ შეჭამა?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

როგორ თუ არ ვარგა? კარებს ხომ იცავს და
შენი გულისათვის რას არ გააკეთებს!

კითარას არ უკრავს, უნდა აპატიო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁶⁰ მაგას აჯობებდა, წერა არ სცოდნოდა,
რომ თავდასაცავი სიტყვა არ ეწერა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ ყური დაუგდე, კარგო, ჩემს მოწმეებს.
აბრძანდი, დანავ, და ხმამაღლა გვითხარი,
შენ ხომ იმ დროისთვის მმართველი იყავი:
⁹⁶⁵ დაჭერი თუ არა მაშინ ყველაფერი?
ამბობს, დავჭერთო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ცოცხალი ტყუილი!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ძვირფასო, ტანჯულნი უნდა შეიბრალო.
ლაზესს რომ უყურებ, სულ თევზის თავები
უწევს შესაჭმელად და კიდევ ეკლები.
(კიდათენელ ძაღლზე მიუთითებს)
⁹⁷⁰ ეს კი, ვიღაცაა, სახლს იცავს მარტოდენ.
მოელის, სახლში ვინ რას შემოიტანს და
იმისგან მოითხოვს წილს; კბენს, თუ არ მისცეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

უბედურებაა! თითქოსდა ვრბილდები!
ბრაზი გადამდის და თან ვრწმუნდებისავით.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁷⁵ მამავ, გევედრები, ძალლი შეიბრალე,
სულ ნუღარ დაღუპავ, ბავშვები სადაა?
(შემოჰყავთ ლეკვები)
მოდით, უბედურნო და წკმუტუნ-წკმუტუნით
ითხოვეთ, ევედრეთ, იქვითინ-იტირეთ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(თანაგრძნობით)

ჩამოდი, ჩამოდი, ჩამოდი!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ჩამოვალ,

⁹⁸⁰ თუმცა ამ «ჩამოდომ» ბევრი მოატყუა,
მაინც დაგიჯერებ, ჩამოვალ, ძვირფასო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ცრემლებს იწმენდს)

ყორნებმა წამიღოს! ჭამა რა ცუდია,
მალე ავტირდები და ასე მგონია,
ეს იმის ბრალია, ჭამით რომ გამოვსკდი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

⁹⁸⁵ გამართლებულია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ტონს იცვლის)

ძნელი სათქმელია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აბა, მიიქეცი უკეთესობისკენ,
ეს კენჭი აიღე და ბოლო ურნაში
ჩააგდე და ამით გაათავისუფლე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(დგება)

არა, კითარაზე არ ვუკრავ, ძვირფასო!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ხელს ჰკიდებს მამამისს)

⁹⁹⁰ მაშ, შემოვუაროთ ურნებს, მამაჩემო.

თასების ირგვლივ დადიან.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

სად არის პირველი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

(ბოლოზე მიუთითებს)

ესაა.

ფილოკლონი

(კენჭს აგდებს)

აქ ვაგდებ.

ბდელოკლონი

(მაყურებელს)

შეცდა, გაამართლა მისდაუნებურად.

მე კენჭებს ამოვყრი.

(თასებს აბრუნებს)

ფილოკლონი

და რა შედეგია?

ბდელოკლონი

(თითქოსდა კენჭებს ითვლის)

ახლავე გავიგებთ. გამართლებულია!

(ფილოკლონი ეცემა)

⁹⁹⁵ ო, მამა, რა მოგდის? წყალი მოიტანეთ!

(მსახურებს წყალი მოაქვთ)

თავი წამოსწიე!

ფილოკლონი

(გრძნობაზე მოდის)

მიტხარი, ნამდვილად

გამართლებულია?

ბდელოკლონი

ზევსს ვფიცავ.

ფილოკლონი

მე მოვკვდი.

ბდელოკლონი

დარდი ნუ გექნება, კარგო, წამოდექი.

ფილოკლონი

ეს ჩემს თავს უბედურს როგორ ვაპატიო?

¹⁰⁰⁰ კაცი გავამართლე! ახლა რა მომივა?

მრავალღირსეულო ღმერთებო, შემინდეთ!

მე ის უნებლიედ შემომესამართლა.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

შენ ნურას იდარდებ, ჩემს ხელში იქნები,
გექნება სმა-ჭამა და წასვლა-წამოსვლა,

¹⁰⁰⁵ სადილი, ნადიმი, სანახაობები,
რომ შენი სიბერე ტკბილად გაატარო,
რომ ველარ დაგცინოს ავმა ჰიპერბოლემ,
მომყევი, შევიდეთ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

იყოს, თუ ასეა.

შინ შედიან. მსახიობებს სცენიდან გააქვთ სასამართლოს მოწყობილობა.

პარაზასისი

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

(მამა-შვილს)

მამ, ახლა წადით გახარებულნი.

(მაყურებელს)

¹⁰¹⁰ ამასობაში კი მირიადნო,
აურაცხელნო,
მასზე იზრუნეთ, რაც აქ ითქმება,
ის უნაყოფოდ ნუ დაეცემა
მიწას.

თუმცა ეს მოსდის ბრიყვ მაყურებელს
და თქვენ არაფრით არ გემუქრებათ.

¹⁰¹⁵ აქ ყურადღებით იყავი, ხალხო, თუ მართლა გიყვარს ჭეშმარიტება,
რადგან ჩემს პოეტს ახლა სურს, მაგრად გაკიცხოს ჩვენი
მაყურებელი.

ამბობს, მომექცნენ უსამართლოდო, სიკეთე სულ არ დამიფასესო;
ზოგი სიკეთე ცხადად კი არა, შეფარვით მაქვსო მე ნაკეთები,
როცა პოეტებს მივაბაძინე ევრიკლესეულ მისნობისათვის,

¹⁰²⁰ სხვების მუცლებში შევაღწიე და კომედიები შევუღვარეო
და ამის შემდეგ ცხადად ჩავიგდე საფრთხეში თავი მე თვითონაო,
როდესაც არა სხვისი მუხების ბაგით დავიწყე მეტყველებაო...

ამაღლებულმა, პატივდებულმა, როგორც არავინ

ყოფილა თქვენგან,

მე მივაღწიე მაღალ მწვერვალებს და მაინც, მაინც არ
ვქედმაღლობო,

1025 არც პალესტრეზში მე არ დავრბივარ ნორჩი ბიჭების
საცდუნებლადო,
არც ვინმეს თხოვნას ვაკმაყოფილებ, კომედიაში გამოვუყვანო
სატრფო ბიჭიო, რადგან მე მაქვსო ამის შესახებ სწორი აზრიო,
მუზებს, რომლებსაც მე ყურს ვუგდებო, მაჭანკლობას ვერ
დავაკისრებო.

როგორც კი გუნდი ჩავიგდე ხელში, ადამიანებს კი არ დავეცი
1030 თავს, მე ჰერაკლეს საკადრი რისხვით თავს დავაცხერი
უდიდეს ხალხსო
და მამაცურად წინ დავუდექი სულ თავიდანვე
თვითონ კბილბასრსო,
რომელიც კინას უუსაშინლეს სხივებს ასხივებს თვალებიდანო,
ირგვლივ კი, თურმე, დასაღუპავი ასი მლიქვნელის ენა ულოკავს
თავსო; ჰქონია ხმა ჩანჩქერივით, დამლუპველია მასთან შეხვედრა –

1035 სელაპის თავი, ლამიას წინა და უკანალი კი აქლემისა.
მე ეს ურჩხული რომ დავინახე, არც შევშინდი და ვერც მომისყიდეს,
თქვენი გულისთვის ახლაც ვიბრძვიო, ასე გიბრძანათ ჩემმა პოეტმა.
ამბობს, შარშან მე თავს დავეციო ციებასაც და ცხელებასაცო,
რამაც მამები დაგვიხრჩო ღამით და დაგვიწამა პაპის პაპები;

1040 რაც ლოგინებში მოგიძვრებოდათ, თუ საზოგადო საქმეს ოდნავაც
აარიდებდით თავს, შეთითხნიდნენ საქმეს, გიხმობდნენ
სასამართლოში,
ბევრი თქვენგანი, შიშით აღძრული უმაღ გარბოდა
პოლემარქოსთან.

ეს ბოროტება რომ აგაცილათ, ჩვენი მხარე რომ გაწმინდა, სწორედ
მას უღალატეთ შარშან, როდესაც თავის უახლეს
აზრებს გითესდათ.

1045 თქვენ ეს აზრები ვერ შეიცანით და არც აცალეთ აღმოცენება.
როცა ზედაშეს სწირავს პოეტი, მაშინ იფიცებს დიონისესაც,
რომ არასოდეს არვის სმენია იმაზე უფრო კარგი სიტყვები.
თვენ შეირცხვინეთ თავი, როდესაც ამ ამბავს მაშინ
ვერ მიხვდით თვითონ...

ხოლო პოეტი მცოდნეთა მიერ იმისთვის ხომ არ გაიკიცხება,

1050 რომ მეტოქეებს ისე გაუსწრო, იმედის ეტლიც კი დაეღეწა.
მომავალში კი, კეთილო ხალხო,
ის პოეტები, ვინაც ცდილობენ,
სიახლის ძებნას შესწირონ თავი,
უფრო გიყვარდეთ და დააფასეთ,

1055 მათი აზრები კი შეინახეთ

და ზანდუკებში ვაშლებთან ერთად
ჩააწყვეთ. ამას თუ გააკეთებთ,
ერთ წელიწადში თქვენი სამოსი
გონივრულობით გაიჟღინთება.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

¹⁰⁶⁰ ოდა ოჰ, ოდესღაც ხომ გუნდებში ტოლს არავის ვუდებდით

და ბრძოლებშიც ვვარგოდით,
სხვა თუ არა, ამაში ხომ ვაჟკაცები ვიყავით!
იყო უწინ, ოდესღაც...
დრო წავიდა, გედის ფრთაზე უფრო თეთრი

¹⁰⁶⁵ დაგვიტოვა თმები.

თუმცა დავრჩით ნარჩენები,
ჭაბუკური ძალა გვინდა,
რადგან ვთვლით, რომ ეს სიბერე
გახლავთ ბევრად უკეთესი
ბევრი ბიჭის კულულსა და

¹⁰⁷⁰ გავასქელობაზედაც.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

¹⁰⁷⁵ თუკი ვინმე თქვენგანს, ჩვენო კარგო მაცურებელო,
უკვირს, როცა ხედავს, რომ მაქვს წელი ავი კრაზანის
და აფიქრებს, თუ რას ნიშნავს ამოდენა ნესტარი,
მე იოლად აღმოვუფხვრი განათლების ხარვეზებს.

¹⁰⁷⁵ ჩვენ, ვისაც ეს ნესტრები გვაქვს დაკიდულნი, გახლავართ
ერთადერთნი ატიკელნი, ნალდი ავტოხთონები,
მოდგმა კეთილშობილი და მოდგმა უმამაცესი,
ვინც დაიცვა ეს ქალაქი ბარბაროსებისაგან,
როცა კვამლით გვავსებდნენ და გადაბუგვას გვიქადდნენ,

¹⁰⁸⁰ როს უნდოდათ, დაერბიათ კრაზანის ბუდეები.
უმალ ფარი ვიფარეთ და შუბით შევიარაღდით,
მძაფრი რისხვით აღვივსეთ და მძიმე ომი გავმართეთ,
კაცი კაცთან დადგა მაშინ, ტუჩი მრისხანებისგან
დაიკბინა, ისრებისგან ცას ვერ დაინახავდი.

¹⁰⁸⁵ შეგვეწივნენ ღმერთები და საღამოსთვის ვაოტეთ,
რაკი სწორედ ზედ ბრძოლის წინ ლაშქარს ბუმ გადუფრინა.
დავედევენეთ, დავუნესტრეთ ტომრებივით შარვლები,
გარბოდნენ და ჩვენც ნესტრებით ყბებს და წარბებს ვწვდებოდით;
კარგად დაგვიმახსოვრეს და ახლა ბარბაროსებში

¹⁰⁹⁰ სიმამაცის ნიმუშია ატიკური კრაზანა.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

^{ანტოლა} იმიტომ, რომ საშინელი ვიყავი და არაფრის,
არაფრის მეშინოდა!

მივაწეე ხომალდებით, გავაქციე ლაჩრები.
იმიტომ, რომ ჩვენ მაშინ

¹⁰⁹⁵ არ ვფიქრობდით ლამაზ-ლამაზ ტირადებზე
და არც მახეზლობაზე.

ჩვენი ფიქრი ეს იყო, ვინ
იქნებოდა უკეთესი
მენიჩზე და უამრავი
ქალაქიც ჩვენ ავიღეთ.

¹¹⁰⁰ გადასახადს ჩვენ გვიხდიან,
ესენი რომ იპარავენ.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ მ ღ ო ლ ი

^{ანტეპირ.} კარგად თუ დაგვაკვირდებით, აღმოაჩენთ უმაღვე,
რომ ზნითა და ცხოვრებით მართლაც ვგავართ კრაზანებს.
ჯერ ერთი, ხომ არ არსებობს სულიერი, ამაზე

¹¹⁰⁵ უფრო მძიმე ხასიათის, უფრო აუტანელი!
ამას გარდა, სხვა რამითაც ვემსგავსებით კრაზანებს:
ტყუილად ხომ არ იქნება, გუნდად რომ ვიკრიბებით,
ბუდეს ვიქმნით არქონტთან და ბუდეს ვიქმნით თერთმეტთან,
ზოგი ოდეონშია და ზოგი კედლებს აწყდება,

¹¹¹⁰ ზუზუნებენ, თავი ყველას დაუხრია მიწისკენ,
როგორც მატლებს, ფიჭაში რომ დამკვრებიან უაზროდ.
სარჩოს შოვნაზე თუ მიდგა საქმე, აქაც რა გვიჭირს,
ვისაც ვნახავთ, დავნესტრავთ და სარჩოც არ მოგვაკლდება;
მაგრამ მუქთამჭამელებიც არ გვაკლია, მამლები,

¹¹¹⁵ ნესტარი არ გააჩნიათ, ხელისგაუნძრევლად რომ
მიირთმევენ, რაც ჩვენ დიდი გარჯის ფასი გვიჯდება.

ესაა, რომ არ გვასვენებს, ომში ვინც არ ყოფილა,
ის ხალხია, ჩვენს ხელფასს რომ ახრამუნებს, ქვეყნისთვის
რომ არც შუბი, არც ნიჩაბი ხელში არ აუღია.

¹¹²⁰ მომავალში, მე ვთვლი, უნდა მოქმედებდეს კანონი:
ნესტარი არ გაგაჩნია? – ვერ მიიღებ ტრიობოლს.

მეორე ეპისოდონი

შემოდინან ფილოკლეონი და ბდელიკლეონი; ფილოკლეონს დაფლეთილი მოსასხამი და ძველი ფეხსაცმელი აცვია. ბატონებს მოჰყვებათ მონა, რომელსაც ახალი მოსასხამი და ფეხსაცმელი მოაქვს.

ფილოკლეონი

(თავის მოსასხამზე მიუთითებს)

სანამ ცოცხალი ვარ, ამას არ გავიხდი,
მტერთან დარჩენილი ამან არ დამიხსნა,
თავზე რომ დაგვეცა დიდი ბორეასი?!

ბდელიკლეონი

(ახალ მოსასხამს აწვდის)

¹¹²⁵ შენ, მგონი, არც გინდა, სიკეთე მიიღო.

ფილოკლეონი

ო, არა, ღმერთმანი, ეგ სულ არ მჭირდება,
ჩემი მოსასხამი თევზით რომ დავსვარე,
მაუდის მთელავის ვალიც კი დავიდე.

ბდელიკლეონი

შენ ხომ მომაბარე თავი სამუდამოდ,

¹¹³⁰ რომ მეკეთებინა სიკეთე ნიადაგ.

ფილოკლეონი

რა გინდა, მითხარი!

ბდელიკლეონი

ეგ გაიხადე და

მვირფასი სამოსი მოისხი ახლავე.

(ძალად აცმევს)

ფილოკლეონი

ღირს კი, გააჩინო შვილები, გაზარდო,
რომ მერმე დაგახრჩონ ამ ჩემი ვაჟივით?

ბდელიკლეონი

¹¹³⁵ მოეშვი ლაყბობას. აიღე, ჩაიცვი.

ფილოკლონი

(მოსასხამს უყურებს)

ღმერთების სახელით, ეს რა ოხრობაა?

ბდელიკლონი

ეს გახლავს პერსისი ანუ კავნაკესი.

ფილოკლონი

მე კიმეტიდური ტყაპუჭი მეგონა.

ბდელიკლონი

რა გასაკვირია, მენ ხომ არ ყოფილხარ
¹¹⁴⁰ სარდეში, რომ გეცნო. რას იტყვი?

ფილოკლონი

ღმერთმანი,

ვერც ახლა ვიცანი, თუმცა მეჩვენება,
მორიქეს ტანსაცმელს წააგავს რაღაცით.

ბდელიკლონი

ეს ეკბატანაში გახლავს მოქსოვილი.

ფილოკლონი

(ფოჩებზე მიუთითებს)

რა, ეკბატანაში ფაშვისგან მოქსოვეს?

ბდელიკლონი

¹¹⁴⁵ რას ამბობ, ძვირფასო? ბარბაროსები ხომ
ამას აკეთებენ დიდი დანახარჯით, –
სულ ცოტა, ტალანტი მატყლი წავიდოდა.

ფილოკლონი

მაშ, უნდა ეწოდოს «მატყლისდამლუპველი»,
არა კავნაკესი.

ბდელიკლონი

გაჩერდი, ძვირფასო,

¹¹⁵⁰ როდესაც გაცმევენ.

(ცდილობს, მოასხას)

ფილოკლეონი

ვაიმე უბედურს!

არ შემომასუნთქა სითბო სამაგელმა?!

ბდელიკლეონი

ჩაიცვამ?

ფილოკლეონი

ო, არა!

ბდელიკლეონი

მაგრამ საყვარელო...

ფილოკლეონი

თუ გინდა, პირდაპირ ღუმელი ჩამაცვი.

ბდელიკლეონი

ახლავე ჩაგაცმევ, ძვირფასო.

(აცმევს. მონას)

შენ წადი.

ფილოკლეონი

(ახალ, თბილ მოსასხამში)

¹¹⁵⁵ ჩანგალიც მოიტა.

ბდელიკლეონი

ჩანგალი რად გინდა?

ფილოკლეონი

იმით ამომიღებ, როცა ჩავიშლები.

ბდელიკლეონი

აბა, ეგ ჯღანებიც სწრაფად გაიხადე

და «ლაკონურები» ჩაიცვი ახლავე.

ფილოკლეონი

გინდა, დავიღუპო თავი და ჩავიცვა

¹¹⁶⁰ მტრული სახელმწიფოს მტრული ფეხსაცმელი?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფეხი ჩაჰყავი და მტკიცედ გაიარე
ამ «ლაკონურებით.»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(ცალ ფეხსაცმელს იცვამს)

უსამართლობაა,

ეს ხომ მტრის მიწაზე ფეხის დადგმასა ჰგავს!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, ახლა მეორეც.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

არა, არასოდეს!

¹¹⁶⁵ ამ ფეხზე სპარტელთა მოძულე თითი მაქვს!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

უნდა გააკეთო!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა უბედური ვარ,

კაცი სიბერეში ფეხსაც ვერ ვიყინავ!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ჩაიცვი ერთი და მერმე მედიდურად
გაივლ-გამოივლი მდიდარი კაცივით.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(მედიდურად დადის)

¹¹⁷⁰ აბა, დააკვირდი გავლა-გამოვლას და
მითხარი, ვის ვგავარ ახლა სიარულით.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ძირმაგარაზე რომ ნიორს დაადებენ.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ოჰ, ერთი სული მაქვს, გავაც გავიქნო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლა შევამოწმოთ, რას ილაპარაკებ,

¹¹⁷⁵ როცა განათლებულ ხალხში აღმოჩნდები.

ფილოკლონი

რადაცას.

ბდელიკლონი

მაინც რას?

ფილოკლონი

სათქმელი ბევრია,

აი, ლამიამ რომ ბუთქა დაჭერისას,

კორდოპიონმა რომ დედამისს...

ბდელიკლონი

არ გვინდა

ეგ ძველი ზღაპრები, რამე ჭკვიანური

¹¹⁸⁰ უნდა თქვა, უბრალო, საყოველდილდურო.

ფილოკლონი

მიგიხვდი. ყველაზე უფრო უბრალოა,

სინდიოფალა და თაგვი რომ იყვნენ და...

ბდელიკლონი

«ბნელო, უმეცარო», უთხრა თეოგენემ

მენაგვეს, როდესაც ლანძღავდა, «თაგვსა და

¹¹⁸⁵ სინდიოფალაზე აპირებ ლაპარაკს?»

ფილოკლონი

მაშ, რა ოხრობაზე?

ბდელიკლონი

ო, დიდ-დიდ ამბებზე,

ვთქვათ, როგორ წაბრძანდი წელს თამაშობებზე.

ფილოკლონი

მერედა, ოდესმე სადმე კი ვყოფილვარ?

პაროსზე ვეგდე და იქაც ორ ობოლად.

ბდელიკლონი

¹¹⁹⁰ და უნდა ჩაურთო ისე, სხვათა შორის,

რომ ეფუდიონი კარგად ჭიდაობდა,

მოხუცი კი არის და ჭაღაროსანი,

მაგრამ მას ფერდები, მკლავები, მუცელი

რკინისებური აქვს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

შეწყვიტე სიბრიყვე!

¹¹⁹⁵ ვინ აჭიდავებდა იქ რკინის ჯავშანით?!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ბრძენი, ჩვეულებრივ, ასე ლაპარაკობს.
მაშ, ესეც მითხარი, ნადიმზე რომ მოხვდე,
სტუმრებს რას ეტყობდი, ყმაწვილკაცობიდან
რას გაიხსენებდი ყველაზე ვაჟკაცურს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹²⁰⁰ ყველაზე ვაჟკაცურს? ყმაწვილკაცობიდან? –
ერგასიონთან რომ პალო მოვიპარე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მლუპავ? რა პალოო? თქვი, რომ ნადირობდი
ტახსა და კურდღელზე, ანდა ჩირაღდნებით
დარბობდი... ირჩიე, რაც სახალისოა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹²⁰⁵ კი, კი, გამახსენდა მართლა სახალისო.
ერთხელ ფაილოსმა მაგრად მაგინა და
მე სასამართლოში საქმე გავურჩიე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არ ვარგა, შეწყვიტე! ერთი, წამოწექი,
ისწავლე სუფრაზე მოქცევის წესები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹²¹⁰ პირდაპირ წამოვწევე?

(წვება)

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, წესიერად!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ, გადავბრუნდე?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, არა-მეთქი!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, როგორ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მუხლები გაშალე და როგორც
ათლეტი, მსუბუქად მიწეე ხალიჩაზე.
მერმე კი შეაქე ბრინჯაოს ჭურჭელი,
¹²¹⁵ ჭერი შეისწავლე, ნოხი შეამჩნიე.
წყალი ხელებისთვის. მაგიდა შემოაქვთ.
ვსადილობთ. ხელს ვიწმენდთ. შევწირავთ ზედაშეს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ღმერთების სახელით, ჩვენ ძილში ვქეიფობთ?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფლეიტამ ნიშანი მოგვცა, ნადიმობენ
¹²²⁰ თეორე, ესქინე, ფანოსი, კლეონი,
ვიდაც უცხოელიც, ძე აკესტორისა.
ამათთან აჰყვები სუფრულს?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა თქმა უნდა!

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მართლა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვით ვერავინ დიაკრიელთაგან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ახლავე გავიგებ. ვთქვათ, მე ვარ კლეონი,
¹²²⁵ ვმღერი «ჰარმოდოსს»; აბა, შენ ამყევი.
(მღერის)

«არასოდეს არ შობილა ათენში...»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(აგრძელებს)

...მსგავსი თაღლითი და ქურდი.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ამას იმღერებ და ქოქოლას დაგაყრის,
ღრიალით აგიკლებს, თან გაგანადგურებს
¹²³⁰ და სულ გაგაძევებს ქვეყნიდან.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

თუ მართლა

მაგიტ დამემუქრა, მე ახალს ვუმდერებ:

«კაცო, რომელიც

დიდს დაემებ ძალაუფლებას,

საცაა დააქცევ

¹²³⁵ სახელმწიფოს, უკვე ირყევა.»

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ხელი თუ ჩასჭიდა თეორემ კლეონს და

ასეთი სიმღერა თუკი წამოიწყო:

«ადმეტე უნდა გახსოვდეს, ძმაო, და ხალხი გიყვარდეს?»

ამას რას მიუგებ პასუხად?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ლირიკულს:

¹²⁴⁰ «მელაკუდობა არ ვარგა,

ყველას მეგობრად ვერ დაუდგები.»

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

მერმე გააგრძელებს ბრძენი მუსიკოსი –

ესქინე, ცნობილი სელოსის ვაჟკაცი:

¹²⁴⁵ «ფული და ცხოვრება

მე, კლიტაგორასა

და თესალიელებს!»

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

«...ობრად გაგვიფლანგავს შენცა და მეც.»

ზ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ამაში ძალიან მაგარი ყოფილხარ.

¹²⁵⁰ სადილზე ვეწვიოთ ახლა ფილოკტემონს.

(მსახურს)

შენ, ბიჭო კროისოს, სადილი მოიტა.

(ფილოკლეონს)

გამოვთვერი კაცურად!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

როგორ შეიძლება!

სმა ბოროტებაა. კარების მტვრევა და

სხვა დავიდარაბა ღვინისგან არ ხდება?

1255 ამიტომ არ გვხდება ჯარიმა ნასვამზე?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

არა, თუ წესიერ ხალხში აღმოჩნდები.
დაზარალებულთან მიხვალ, მოუყვები
რამეს სასაცილოს, რამეს ეზოპედან,
ანდა სიბარიტულს, რაც რამ ვისწავლია

1260 ნადიმზე, მიიყვან საქმეს სიცილამდე,
ისიც გაიცინებს და თავს დაგანებებს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ბევრი სასაცილო რამ უნდა ვისწავლო,
რომ არსად ჯარიმა არ გადავიხადო.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

აბა, ნურაფერი ნულარ დაგაყოვნებს.
გადიან. მონა კალათით მიჰყვება.

მცირე პარაბასისი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

1265 ოდა თავი ხშირად ჩამითვლია
გამჭრიახ არსებად და
ბრიყვად კი არასოდეს.
ამინიას, სელოსის ძეს,
კრობილოსის ნაშიერს,
მაინც ვერ შევედრები,
შიმშილისგან უხმებოდა
კუჭი ანტიფონტივით.

1270 ხილს ვინ მიაშავებდა!
მერმე ელჩად გაგზავნეს
კაცი ფარსალოსში და
იქაური ლატაკები
გაიხადა მეგობრად
თავად უღატაკესმა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

1275 ავტომენე, ბედნიერი კაცი ხარ,
ეპირ. რა ხელმარჯვე ვაჟკაცები დაზარდე!
ერთია და საყვარელი კაცია,

კითარაზე უკრავს გასაგიჟებლად!

მეორე ხომ მსახიობი კაცია!

¹²⁸⁰ მესამე კი, არიფრადე, ბრძენია,
შენ ხომ თვითონ დაიფიცე, არვისგან
უსწავლია, თვითონ დაეუფლაო
ენის ტრიალს კახპა დედაკაცებთან.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტოდა

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

ზოგიერთი ამტკიცებს, რომ კლეონი

¹²⁸⁵ მომაწვა და უკან დამახევიანა,
მანამდე კი ამირია ცხოვრება.

მე ავყვირდი, ხალხი კი ახარხარდა,
ჩემი დარდი აღარ ჰქონდათ, უნდოდათ,
გაეგოთ, ხუმრობას თუ ვაპირებ.

¹²⁹⁰ ეს რომ ვნახე, მეც უკან დავიხიე,
მაგრამ იქნებ სურომ ვაზსაც აჯობოს.

მესამე ეპისოდისონი

ბაზრის მოედანი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

(შემორბის ყვირილით, გვერდებზე ხელს იკიდებს)

რა ბედნიერია კუ ტყავის ბაკანით,
სამეზის ბედნიერი დაჯავშნულ გვერდებით!
რა წინდახედული ყოფილხართ, კუებო,

¹²⁹⁵ მაგარი ზურგი გაქვთ, დარტყმას რომ აიტანს!
მე კი დავილუპე მაგრად გაროზგილი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

შენ, ბიჭო, რა მოხდა? მოხუციც რომ იყო,
«ბიჭოთი» მოგმართავ, თუ გაილახეები.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ჩვენმა ბერიკაცმა მაგრად აურია,

¹³⁰⁰ ის იყო სტუმრებში ყველაზე შემთვრალი;
იყვნენ ლისისტრატე, ჰიპილე, ლიკონი,
თუფრასტე – ფრინიქეს მთელი ძმაცაცობა.

ჩვენმა თავხედობით სუყველას «აჯობა».
 ჯერ იყო, მუცელი რომ ამოიყორა,
 1305 დაიწყო ხტუნვა და უაზრო ჭიხვინი,
 ვირი ხომ გინახავს ქერით გაბერილი.
 მერმე მე მიმპერტყა სულ «ბიჭოს» ძახილით.
 ეს რომ დაინახა, უთხრა ლისისტრატემ:
 «მაგონებ, მოხუცო, მთხლეს მალა ამოსულს,
 1310 ვირს აცუნდრუკებულს და ბზეზე გაქცეულს.»
 ეწყინა ბერიკაცს და უთხრა სანაცვლოდ:
 «შენ თვითონ კალიას ჰგავხარ, ლისისტრატე
 და მოძნებშემოცლილ სტენელეს, საბრალოს.»
 ყველამ გაიხარა, გარდა თუფრასტესი,
 1315 თითქოს ღირსეული კაცი ყოფილიყოს.
 მაშინ თუფრასტესაც მიადგა: «მითხარი,
 აქ რას გვეჭიმები, რას გვედიდგულები,
 მდიდრების მასხარავ, დამპალ-პარაზიტო?»
 ასე დაუარა ყველას რიგრიგობით,
 1320 დასცინა სუყველას, თან სიტყვებს ამბობდა
 უაზროს, როყიოს, ბრიყვულს, უადგილოს.
 კარგად რომ გამოთვრა, სახლში წამოვიდა,
 გზაში ვინც შემოხვდა, თავში წაუთაქა.
 აი, მობრძანდება სულ ბანცალ-ბანცალით...
 1325 მე განზე გავდგები, სანამ მომხვდებოდეს.

ბანცალით შემოდის ფილოკლეონი, ჩირაღდანი უჭირავს და ფლეიტის ტქალს მოათრევს; მათ მოჰყვება ბდელიკლეონი და მომჩივანთა ხროვა.

ფილოკლეონი
 შეწყვიტე! მიბრძანდით!
 კვალდაკვალ თუ გამომყვება
 ვინმე, მაგრად იტირებს!
 თუ ახლა არ წაეთრევით,
 1330 საძაგლებო, ამ ჩირაღდნით
 გადაგბუგავთ სუყველას.

მეინახე

ხვალ სასამართლოში მოხვალ და ყველასთან
 პასუხს გაგებინებთ მაგ თავხედობისთვის.
 ყველანი მოვალთ, რომ შენ გამოგიძახოთ.

(გადის.)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

1335 ვაი, გამომიძახებენ!

ეგ ძველი ამბებია,
არ გამაგონოთ ეგ თქვენი
სასამართლო! ვაი!

(*ფლეიტისტ ქალზე მიუთითებს*)

მე ეს მომწონს! ძირს ურნები!

(*ბრბოს*)

1340 გამეცალეთ! მოსამართლე

სად ბრძანდება? მომშორდით!

(*ბრბო იშლება, ფილოკლონს ფლეიტისტი ქალი სცენაზე აჰყავს*)

ამოდი, ამოდი, ოქროს ხოჭუნიავ,
ამ თოკს ჩაეჭიდე, აგერ რომ მკიდია,
ოღონდ გაუფრთხილდი, თოკი დამპალია,
თუმც ხელის შეხება სულ არ ეწყინება.

1345 მარჯვედ მოგიტაცე, როცა შენ სტუმრებთან

უკვე აპირებდი გალესბოსელებას.
ამ «თოკსაც» ეკუთვნის ამისთვის მადლობა;
მაგრამ შენ ამაზე სულ რომ არ იზრუნებ,
სულაც მოატყუებ და კიდევ დასცინებ,

1350 ეგ ვიცი, ასე ხომ სხვასაც მოქცევინარ.

თუმცა, ცუდ ქალობას თუ არ გამოიჩენ,
როდესაც მოკვდება ჩემი ვაჟიშვილი,
დაგიხსნი და ხარჭად დაგისვამ, ლამაზო.
ახლა ვერ ვპატრონობ საკუთარ ქონებას,

1355 ჭაბუკი გახლავარ და მძეურვეობენ;

ვაჟი მითვალთვალეხს, აუტანელია,
რწყილისგამტყავებელკვლიავისგამრჩევი.
ისიც კი აშინებს, უცებ არ გავირყვნა,
ჩემს გარდა არც ერთი მამა ხომ არა ჰყავს!

1360 მობრძანდა... შეხედე, აქეთკენ მოიწევს.

მოდი, ამ ჩირაღდანს ხელი დაავლე და
აი, აქ დადექი, რომ გავათამაშო,
როგორც მათამაშა ჩემს ზიარებამდე.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ეი, შენ, ბრიყვო და ყველაფრისსრესიავ,

¹³⁶⁵ შე საკუბოვევ, რა გესიყვარულება?!
ვფიცავ დიდ აპოლონს, ეგ აღარ გაგივა!

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
გეტყობა, შეჭამდი მოთუშულ პროცესსაც.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
ეს რა ხუმრობაა, სტუმრებს ფლეიტისტი
ქალი რომ მოსტაცე?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
ვინ ფლეიტისტიო?

¹³⁷⁰ შენ რა, საფლავიდან ამოხტი? რა გინდა?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
ღმერთმანი, ეგაა, შენს გვერდით დამდგარა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
ეს ჩირაღდანია, იწვის ღმერთებისთვის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
მაშ, ჩირაღდანია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
კი, დალდასმულია.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
ეს შავი რაღაა, აქ რომ ამოსულა?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹³⁷⁵ ეს ფისი იქნება, იწვის და გამოდის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
(მოაბრუნებს ფლეიტისტ ქალს)
ეს რაა, უკნიდან, არა უკანალი?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი
ეს – ტოტი გამოდის ჩირაღდნის ტარიდან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი
რის ტოტი? რას ამბობ?
(ფლეიტისტ ქალს)
ერთი, აქ მობრძანდი.

ფილოკლონი

რაო, რას აპირებ?

ბდელოკლონი

რასა და ავიღებ,

¹³⁸⁰ წაგართმევ ახლავე, რაკი დამპალი ხარ
და არც შეგიძლია რამე.

ფილოკლონი

მომისმინე:

ერთხელ ოლიმპიურ თამაშებს ვუყურე,
იქ ეფუდიონმა მიბეგვა ასკონდა,
თუმცა იმ დროისთვის ბებერიც კი იყო,

¹³⁸⁵ მაგრამ ახალგაზრდას ტოლი არ დაუდო;
შენც ფრთხილად იყავი, თვალებს გაუფრთხილდი.

ბდელოკლონი

ღმერთით, ოლიმპია კარგად გისწავლია.

შემოდის პურის გამყიდველი ქალი, რომელსაც ქერეფონტი მოჰყვება.

გამყიდველი

(ქერეფონტს)

მოდის, დამეხმარე, ღმერთების სახელით.

აი, ეს კაცია ჩემი დამლუპველი:

¹³⁹⁰ ჩირაღდანს იქნევდა და გადამიყარა
პურ-ფუნთუშეული ათი ობოლისა.

ბდელოკლონი

ხედავ, რა გიქნია? დაგლუპავს ეგ შენი
სიმთვრალე!

ფილოკლონი

ნუ დარდობ, საქმეს მოვაგვარებ

ახლავე ძველ-ძველი იგავ-არაკებით;

¹³⁹⁵ ამ ქალთან საერთო ენას გამოვნახავ.

გამყიდველი

ორ ქალღმერთს ვფიცავარ, ანკილიონის და
სოსტრატეს ასულთან, ანუ მირტიასთან
პასუხს გაგებინებ იმ საქონლისათვის.

ფილოკლონი

ქალო, მომისმინე, არაკს მოგიყვები

¹⁴⁰⁰ გასართობს.

გამყიდველი

ღმერთმანი, რა მერაკება!

ფილოკლონი

ერთხელ, ნასადილევს, სადამოს, ეზოპეს
თავხედმა და მთვრალმა ძუკნამ დაუყეფა.

მაშინ კი უბრძანა ეზოპემ, შე მართლა
ძუკნავ, ემაგ ყეფას, ხორბალი გეყიდა,

¹⁴⁰⁵ ის არ გერჩივნაო, შე უპატრონო?

გამყიდველი

დამცინი კიდევაც? მოგიხმობ, ვინცა ხარ,
ხვალვე სამართალში აგორანომებთან,
მოწმედ დამიდგება აგერ, ქერეფონტი.

ფილოკლონი

აბა, მომისმინე, რა გითხრა, ძვირფასო.

¹⁴¹⁰ როცა შეეჯიბრა ლასე სიმონიდეს,

უთქვამს, ყველაფერი ფეხზე მკიდიაო.

გამყიდველი

ნუთუ მართალია?

ფილოკლონი

შენ კი, ქერეფონტო,

ჩანს, მოწმედ უდგები ამ ქალს, ჩაყვითლებულს,

ინოს, ევრიპიდეს ფეხებზე გამოზმულს.

პურის გამყიდველი ქალი და ქერეფონტი გადიან. შემოდიან
ბრალმდებელი და მოწმე.

ფილოკლონი

¹⁴¹⁵ კიდევ მომჩივანი გამოჩნდა, მე მგონი,

მოწმესაც მოათრევს, ცუდი ამბავია.

ბრალმდებელი

ვაი მე უბედურს! გიხმობ სამართალში

შეურაცხყოფისთვის.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

დმერთების სახელით,
არ გინდა, მე თვითონ ვიხდი ჯარიმას და
¹⁴²⁰ რასაც კი მოითხოვთ, მოგართმევთ ახლავე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მე თვითონ მინდა, რომ მოველაპარაკო.
დიახ, ვაღიარებ, ვცემე, დავუშინე
ქვები მე სულელმა. აქ მოდი, ძვირფასო,
მინდა, მეგობრულად დავშორდეთ ერთმანეთს,
¹⁴²⁵ ფული გამომართვი. რამდენი მოგართვა?

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

თვითონ თქვი, არ მინდა მაშინ სასამართლო.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ერთხელ სიბარიტი თურმე ოთხთვალიდან
გადმოვარდნილა და თავი მიურტყია,
რაკი ცხენოსნობის არა ესმოდა რა.
¹⁴³⁰ ამ დროს მეგობარი მისულა და უთქვამს:
რაიც გეხერხება, ის უნდა აკეთო.
შენაც გაიქეცი ახლა პიტალესთან.

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

გიცნობ, მამაჩემო, ესა ხარ, რაცა ხარ.

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

(მოწმეს)

შენ დაიმახსოვრე, რაც ჩვენ გვიპასუხა.
(წასვლას აპირებენ)

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

¹⁴³⁵ მოიცა, ნუ ჩქარობ. ქალმა სიბარისში
დოქი დაამსხვრია...

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

(მოწმეს)

შენ მოწმე იქნები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დოქმა გამოძებნა მოწმე და უჩივლა.

ქალს უთქვამს, ვფიცავარ ქალწულ პერსეფონეს,
შენ მაგ მოწმეობას შეეშვა, სჯობია,
¹⁴⁴⁰ რომ სადმე იშოვო კარგი არტახიო.

ბ რ ა ლ მ დ ე ბ ე ლ ი

იცინე, გიხმობენ ხვალ სასამართლოში.
(გადის მოწმესთან ერთად.)

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

დემეტრეს ვფიცავარ, აქ აღარ დავრჩები,
ახლა აგიღებ და...

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რას შვრები?

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

რას ვშვრები?

ახლავე შეგიტან სახლში, მოწმეები
¹⁴⁴⁵ ველარ აუდიან შენს მომჩივანთ უკვე.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

დეღოში ეზოპეს...

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

ფეხზე არ მკიდია?

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

...დასწამეს, აპოლონს ია მოჰპარეო,
მან კი უპასუხა, რომ ხოჭო ნეხვისა...

ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი

დაგლუპავ მაგ ნეხვის ხოჭოებიანად!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

¹⁴⁵⁰ მშურს მოხუცის სიხარული.

რა დღეები დაუდგა!

რა ცხოვრება აქვს ნანახი!

ახლა გაბედნიერდება,

ჩავარდება

¹⁴⁵⁵ დიდ ბედსა და განცხრომაში.

მაგრამ, მგონი, სულ არ უნდა.

ძნელი არის, უარი თქვა

საკუთარ ბუნებაზე;
თუმცა ბევრის ხვედრი არის,
¹⁴⁶⁰ სხვის აზრს დაემორჩილოს და
ხასიათი შეიცვალოს.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი
ჩემგანაც და ბრძენთაგანაც
ქება დაიმსახურა
მამისმოყვარეობისა
¹⁴⁶⁵ და სიბრძნის გულისათვის
ბიჭმა ფილოკლეონის.
ჯერ არავინ არ მინახავს
ასე ნაზი და ჭკვიანი,
აღფრთოვანებული ვარ!
¹⁴⁷⁰ რაც კი უთხრა, ყველაფერი
გამსჭვალული იყო ზრუნვით,
რომ მშობელი საკუთარი
გამოესწორებინა.

ექსოდოსი

ქ ს ა ნ თ ი ა

(სახლიდან გამოდის)

ვიღაც დემონმა საქმე უცნაური
¹⁴⁷⁵ შემოიტანა სახლში ნამდვილად.
მოხუცი, სმით რომ იჯერა გული,
ფლეიტის ხმაზე გადაირია,
მთელი ღამეა, ცეკვავს და ცეკვავს
სულ ძველ-ძველ ცეკვებს, თესპისისეულს;
¹⁴⁸⁰ ამბობს, ნახეთო, რა უბადრუკნი
არიან ჩვენი ტრაგიკოსები.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

(კარებში)

ვინ ზის კარებთან?

ქ ს ა ნ თ ი ა

მოდის ეს ჭირი.

ფილოკლონი

განიხვნეს ბჭენი!

¹⁴⁸⁵ შემოდის როკვა.

ქსანთია

როკვა თუ ბოდვა?

ფილოკლონი

ნეკნი იხრება,

გუგუნებს ნესტო

და მალა მღერის.

ქსანთია

შხამი დალიე!

ფილოკლონი

¹⁴⁹⁰ მაგრად შეშინდა მაშინ ფრინიქე.

ქსანთია

არ გადამთელო!

ფილოკლონი

ცახცახებს ცაში ფეხის აშვერით.

(ხტის)

ქსანთია

საჯდომი მოგიჩანს.

ფილოკლონი

შენსას მოუარე!

ჩემი სხეულის ყველა ნაწილი

¹⁴⁹⁵ სწრაფად ტრიალებს მენჯის გარშემო.

ქსანთია

საბრალო, სულმთლად გაგიჟებულა.

ფილოკლონი

ახლა კი მოვუხმობ მოწინააღმდეგეთ.

ვინმე ტრაგიკოსი ცეკვით თუ იკვებნის,

აქ გამობრძანდეს და ერთიც, შემეჯიბროს.

¹⁵⁰⁰ არავინ არაა?

(შემოდის ტანდაბალი მოცეკვავე.)

ქ ს ა ნ თ ი ა

მხოლოდ ეს ერთია.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ვინაა საბრალო?

ქ ს ა ნ თ ი ა

კარკინეს ვაჟია

შუათანა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მე მაგას ჩავყლაპავ, იცოდეთ,
სახეს გავუსივებ მუშტის ცეკვა-ცეკვით,
რიტმში ვერ ჩაჯდება!

შემოდის ახალი ჯ უ ჯ ა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მაგრამ, უბედურო,

¹⁵⁰⁵ ესეც ტრაგიკოსი გახლავს, წელანდელის
ძმია.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

მაშ, საჭმელი არ შემომაკლდება.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ეს რა საჭმელია, ეს კიბორჩხალები!
კიდევ ვიღაცაა კარკინეს ვაჟთაგან.

შემოდის მესამე ჯ უ ჯ ა.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

ეს რაღა მოხობავს, კიბო თუ ობობა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

¹⁵¹⁰ ამას რომ უყურებ, ოჯახში ყველაზე
პატარა კი არის, მაგრამ ტრაგიკოსობს.

ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი

რა ბედნიერი ხარ შვილებით, კარკინე!
ეს რა სიმრავლეა შენი ნარჩიტების!
უნდა ჩავიდე და შეჯიბრში ჩავება.

(ქსანთიას)

¹⁵¹⁵ როცა დავამარცხებ, კარგად დამიმწნილე.

კორიფეოსი

აბა, ყველანი გადავდგეთ გვერდზე და დავუტოვოთ
ჩვენი ადგილი,
რათა შეიძლონ, რომ თავისუფლად გადაბზრიალდნენ
ცეკვა-თამაშით.

პირველი ნახევარგუნდი

სტრ. სახელგანთქმულო ვაჟებო

ზღვათა მეუფისა,

¹⁵²⁰ უდაბური ზღვის ნაპირთან

იცეკვეთ ყვითელ ქვიშაზე,

კირჩხიბის ძმებო.

მეორე ნახევარგუნდი

ანტ. მაშ, აიქნიეთ ფეხები

ფრინიქესულად!

¹⁵²⁵ უნდა იხილოს ეგ თქვენი

ფეხები მაცურებელმა,

უნდა იხუვლოს!

გუნდი

დატრიალდი და დაირტყი მაგ მუცელზე ხელები.

¹⁵³⁰ ფეხი ცისკენ აიშვირე, დაბზრიალდი სასწრაფოდ,

რადგან თვითონ ზღვის მეუფე მათი მამა მოძვრება,

ბედნიერი ამ თავისი კიბორჩხალა შვილებით.

აბა, ვისაც ცეკვა უყვარს, სასწრაფოდ აქ ამოდით,

ჩვენთან, სწრაფად; ეს ხომ დღემდე არავის არ უქნია,

¹⁵³⁵ ვინმეს გუნდი კომიკოსთა ცეკვით რომ გაეყვანა.

გუნდი და მსახიობები ცეკვა-ცეკვით გადიან.

კომენტარები

ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი

კომედია დაიდგა ძვ. წ. 423 წელს დიდ დიონისიებზე და კომედიოგრაფოსთა ასპარეზობაში მესამე ადგილი დაიკავა. შემდგომში «ღრუბლების» წარუმატებლობით განაწყენებულმა არისტოფანემ, რომელსაც ეს კომედია თავის საუკეთესო ნაწარმოებად მიაჩნდა, მისი გადაკეთება სცადა, მაგრამ, როგორც ჩანს, ეს საქმე ბოლომდე არ მიუყვანია და ამჟამად უცნობია, დაიდგა თუ არა «ღრუბლების» მეორე რედაქცია, რომელმაც ჩვენამდე მოაღწია (პირველი რედაქციიდან უმნიშვნელო ფრაგმენტებია მოღწეული).

სტრ. 7. *მსახურთა ცემაც რომ აღარ შემიძლია* – ომიანობისას პატრონები დაშინებულები იყვნენ, მონები მტრებთან არ გაქცეულიყვნენ ან არ დაებუზლებინათ ისინი.

სტრ. 21. მ ნ ა – ფულის ერთეული ათენში, 1200 დრაქმა.

სტრ. 46. მ ე გ ა კ ლ ე – ეს სახელი ხშირად გვხვდება ალკმეონიდების გვარში.

სტრ. 64. ქ ს ა ნ თ ი პ ე, ქ ე რ ი პ ე, კ ა ლ ი პ ი დ ე – თითოეული ამ სახელის მეორე ნაწილი შეიცავს «ჰიპო-» ძირს («ჰიპპოს» ცხენია): ცხენოსნობა არისტოკრატი ახალგაზრდობის აუცილებელ გასართობს წარმოადგენდა.

სტრ. 96. *ცა არის ღუმელი და ჩვენ ნახშირიო* – აქ და სხვაგანაც არისტოფანე სოკრატეს მიაწერს მუშაობას ნატურფილოსოფიაში, გეომეტრიაში, ლინგვისტიკასა და ა. შ., რასთანაც რეალურ სოკრატეს საქმე არასოდეს ჰქონია. ასევე არ ჰქონია ისტორიულ სოკრატეს ფასიანი სასწავლებელი და არავისთვის უსწავლებია სასამართლო მჭევრმეტყველების ელემენტები.

სტრ. 104. ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი – სოკრატეს ერთ-ერთი ყველაზე ახლობელი და ერთგული მოწაფე.

სტრ. 108-109. *...ლეოგორას გაზრდილი ხობხებიც რომ მომცე...* – ლეოგორა ორატორ ანდოკიდეს მამა იყო. ხობხი მაშინაც იშვიათ და ძვირფას ფრინველად ითვლებოდა.

სტრ. 156. ს ფ ე ტ ო ს ე ლ ი – სფეტოსი ატიკის ერთ-ერთი დემი იყო.

სტრ. 180. თ ა ლ ე ს ი – ძვ. წ. '33 საუკუნის ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი.

სტრ. 211. ე ვ ბ ე ა – უხვმოსავლიანი კუნძული ატიკის აღმოსავლეთით; პელოპონესის ომის პირველ წლებში ერთ-ერთი ლაშქრობის დროს გააცამტვერა პერიკლემ.

სტრ. 257. ათამანტი – ლეგენდარული გმირი. სოფოკლეს ამავე სახელწოდების ტრაგედიაში მას თავი უნდა შეეწირა ზევსისათვის საკუთარი შვილების მიმართ ჩადენილი დანაშაულის გამო. ღვთისთვის შესაწირ არსებას გვირგვინით ამკობდნენ ხოლმე.

სტრ. 270. ოლიმპო (ოლიმპი, ოლიმპოსი) – საბერძნეთის ჩრდილოეთით, თესალიაში მდებარე წმინდა მთა, უზენაესი ღმერთების ადგილსამყოფელი.

სტრ. 273. მეოტისის ჭაობი – მეოტისი თანამედროვე აზოვის ზღვაა. მიმანტი – მთაა მცირე აზიაში.

სტრ. 300. პალასის ქვეყანა – ატიკა.

სტრ. 301. კეკროპის მიწა – ათენი, რომლის დამაარსებლაც ითვლებოდა ლეგენდარული კეკროპი.

სტრ. 323. პარნესი – მთათა ჯაჭვი ჩრდილოეთ ატიკაში.

სტრ. 335. შმდგ. – არისტოფანეს თანამედროვე დითირამბიკოსი და ტრაგიკოსი პოეტების ღვლარჭნილი სტილის პაროდია.

სტრ. 348. ვინმე თმოსანი – იგულისხმება ლირიკოსი პოეტი იერონიმე, ქსენოფონტის ძე.

სტრ. 361. პროდიკე – ძვ. წ. საუკუნის ერთ-ერთი უდიდესი სოფისტი.

სტრ. 408. დიასიები – ზევსისადმი მიძღვნილი ძველებური დღესასწაული.

სტრ. 530. შმდგ. – იგულისხმება არისტოფანეს პირველი კომედია «მეინახენი», რომელშიც გამოყვანილი იყო ორი ძმა; ისინი განასახიერებდნენ აღზრდის ორ სისტემას, პატრიარქალურსა და მოდურს (კომედიამ მეტად უმნიშვნელო ფრაგმენტების სახით მოაღწია ჩვენამდე).

სტრ. 531-532. ბავშვი ვადაცამ აიყვანა ... – არისტოფანე შეახსენებს ათენელ მაცურებელს, რომ თავის პირველ კომედიებს იგი სხვისი სახელით დგამდა.

სტრ. 534. მოვიდა ჩემი კომედია ელექტრასავით ... – ესქილეს ტრაგედია «ქოეფორებში» ელექტრა მამის საფლავზე ნაპოვნი თმის კულულის მიხედვით ხვდება, რომ დაბრუნებულა მისი ძმა, ორესტე.

სტრ. 538. შმდგ. – ჩამოთვლილია ბალაგანური კომედიის ძირითადი ხერხები.

სტრ. 540. კორდაქსი – აღვირახსნილი როკვა.

სტრ. 551-552. ევპოლოსის კომედია «მარიკანტში» წარმოდგენილი იყო ბარბაროსი მონაჰიპერბოლე და მისი გალოთებული დედა.

სტრ. 555-556. ფრინიქე და ჰერმიპე – არისტოფანეს თანამედროვე კომედიოგრაფოსები.

სტრ. 595-596. ...ფოიბოს, დელოსის მკვიდრო – კუნძული დელოსი იყო ფოიბოსის (აპოლონის) კულტის ერთ-ერთი ცენტრი. კინთია – მთაა ამ კუნძულზე.

სტრ. 598. ეფესოსი – არტემისის კულტის ცენტრი ლიდიაში.

სტრ. 603. პარნასოსი – მთა ცენტრალურ საბერძნეთში.

სტრ. 622. მემნონი და სარპედონი – ლეგენდარული გმირები, ღვთისშვილები, რომლებიც ტროასთან დაიღუპნენ.

სტრ. 666. ძველბერძნულ ენაში ცალკე სიტყვები არ იყო «მამლისა» და «დედლის» აღსანიშნავად.

სტრ. 830. ...სოკრატემ ბრძანა, მელოსელმა – მელოსელი იყო არა სოკრატე, არამედ ფილოსოფოსი დიაგორა, ძვ. წ. ' საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო თანმიმდევრული ათეისტი.

სტრ. 836-837. აღარც ნელსაცხებელს ისვამენ – ნელსაცხებლის წასმა საზოგადოდ მიღებული ჰიგიენური წესი იყო ძველ საბერძნეთში.

სტრ. 905. მამამისი რომ შებოროკა ზევსმა ... – ზევსმა ტახტიდან ჩამოაგდო მამამისი კრონოსი და ტარტაროსში დაამწყვდია.

სტრ. 967. «პალასი მძლავრი, ქალაქთმმუსვრელი» – ნაწყვეტი ჰიმნიდან, რომლის ავტორადაც მიიჩნევდნენ ძვ. წ. '3 საუკუნის ლირიკოს პოეტ სტესიქორეს.

სტრ. 970. ფრინისი – ბერძენ-სპარსელთა ომების ეპოქის მიტილენელი კითარისტი.

სტრ. 984. დიპოლიები – მიწათმოქმედთა ძველი დღესასწაული. კუტკალიები – ათენელს ჩვევად ჰქონდათ გრძელი თმის ტარება, რომელსაც კუტკალიის ფორმის აბზინდით იმაგრებდნენ ხოლმე.

სტრ. 985. კეკიდე – ნახევრადმითური მომღერალი.

სტრ. 989. ტრიტროგენია – ათენა პალასის ერთ-ერთი საკულტო სახელი.

სტრ. 1001. ჰიპოკრატეს გოჭები ... – გადმოცემის მიხედვით, პერიკლეს ძმისწულ ჰიპოკრატეს ბრიყვი ვაჟები ჰყოლია.

სტრ. 1005. აკადემიის ჭალა – ჭალა ათენის გარეუბანში, რომელიც ატარებდა მითოსური გმირის, აკადემოსის სახელს. შემდგომში პლატონმა აქ დააარსა თავისი სახელგანთქმული სკოლა.

სტრ. 1051. «ჰერაკლეს წყარო» – თბილი წყლის წყარო თერმოპილეს ხეობაში. გადმოცემის თანახმად იგი შეუქმნია ათენას, რომელსაც სურდა, დაესვენებინა გარჯით გადაღლილი ჰერაკლე.

სტრ. 1956. ნესტორი – ჰომეროსის «ილიადის» ერთ-ერთი გმირი, ცნობილი თავისი მჭევრმეტყველებით.

სტრ. 1063. ...პელევსმა გაინაღდა მახვილი – მითის მიხედვით პელევსი, რომელმაც არ გაიზიარა თავისი მეგობრის ცოლის ვნება, ღმერთებმა დაასაჩუქრეს და მას ზღვის ქალღმერთი თეტისი მიათხოვეს. ამ ქორწინებიდან იშვა უდიდესი ბერძენი გმირი აქილევსი.

სტრ. 1131. მეხუთე, მეოთხე ... – თვის მეორე ნახევარს ძველი ბერძნები უკუღმა ითვლიდნენ.

სტრ. 1134. «ძველი და ახალი» (იგულისხმება «დღე») – ასე ეწოდებოდა თვის ბოლო დღეს, რომელიც «ძველი» იყო გასული და «ახალი» – დამდეგი თვეების მიმართ.

სტრ. 1189. სოლონი – ძვ. წ. '3 საუკუნის ათენელი კანონმდებელი, სახელმწიფო მოღვაწე და პოეტი.

სტრ. 1261. კ ა რ კ ი ნ ე – არისტოფანეს თანამედროვე ტრაგიკოსი პოეტი. რამდენიმე ვაჟის (პოეტებისა და მსახიობების) მამა.

სტრ. 1264-1265. ...ო, გ ა ნ რ ი ს ხ ე ბ უ ლ ო ... – ნაწყვეტი კარკინეს ძმის, ქსენოკლეს ჩვენამდე არმოღწეული ტრაგედიიდან.

სტრ. 1356. ს ი მ ო ნ ი დ ე – ძვ. წ. '3-' საუკუნის ძველი ბერძენი ლირიკოსი პოეტი.

სტრ. 1371. ე ვ რ ი პ ი დ ე დ ა ნ ა დ გ ი ლ ი ა მ ო მ ი რ ჩ ი ა უ მ ა ლ – იგულისხმება ევრიპიდეს ტრაგედია «ეოლე», რომელშიც ტრაგიკოსმა ერთმანეთზე შეყვარებული და--ძმა გამოიყვანა.

კ რ ა ზ ა ნ ე ბ ი

კომედია ვინმე ფილონიდეს სახელით დაიდგა არისტოფანეს სხვა კომედიასთან, «პროაგონთან» («წინასწარი შეჯიბრება») ერთად ლენეების დღესასწაულზე ძვ. წ. 422 წ. და მან კომედიოგრაფოსთა ასპარეზობაში პირველი ადგილი დაიკავა, «პროაგონი» მეორე ადგილზე გასულა.

სტრ. 8. *გაკორიბანტიდი...* – კორიბანტები – ფრიგიელ ქალღმერთ კიბელეს ქურუმები. სოსიას მოძრაობანი ქსანთიას აგონებს უცნაურ ცეკვას, რაც კიბელეს რიტუალის ნაწილი იყო.

სტრ. 9. ს ა ბ ა ძ ი ო ს ი – ღვინის აღმოსავლური (ფრიგიულ-თრაკიული) ღმერთი.

სტრ. 31-38. სოსიას დაესიზმრა სახალხო კრება ათენში: ათენელებს მოკლე ლაბადები ეცვათ და, ჩვეულებრივ, ჯოხით დადიოდნენ ხოლმე.

სტრ. 35. *ყოველთა მთამნთქმელი ვეშაპი* – კლეონი; ამიტომაც, რომ «სიზმარი ამყრალდა... ტყავით» (კლეონი მეტყავე იყო).

სტრ. 42. *...მერმე დამესიზმრა მის ახლოს თეორე...* – აქ ორიგინალში კალამბურია, რომლის ადეკვატურად გადმოცემა თარგმანში ვერ შევძელით. ალკიბიადე «თეორეს» («ღვთისსახიანი») ნაცვლად ენამოჩლექით ამბობს «თეოლეს» («ღვთისმომღვლე»), ხოლო «კორაქსის» («ყორანი») ნაცვლად – «კოლაქსს» («მლიქვნელი»).

სტრ. 51. *გასწევს ყორნებისკენ* – ბერძნული გინება, დაახლოებით შეესატყვისება ჩვენებურს – «ემშაკსაც წაუღია».

სტრ. 93. კ ლ ე ფ ს ი დ რ ა – წყლის საათი, რომლის საშუალებითაც სიტყვაში გამოსულს დროს უთვლიდნენ.

სტრ. 97. *რომ შეხვდეს სადმე დაწერილი...* – ათენში ჩვეულებად ჰქონდათ შეყვარებულის სახლზე სატრფოს სახელის მიწერა.

სტრ. 98. დ ე მ ო ს ი, პ ე რ ი ლ ა მ პ ე ს ძ ე – ლამაზი ათენელი ყმაწვილი.

სტრ. 99. კ ე მ ო ს ი – ურნა, რომელშიც ხმის მიცემის დროს კენჭებს ყრიდნენ.

სტრ. 106. *...ყველას გრძელ ხაზს უსვამს* – ათენურ სასამართლოში სასჯელის ჩვეულებრივი ზომა იყო ჯარიმა სახელმწიფოს სასარგებლოდ; ჯარიმის ზომას, როგორც წესი, იქვე ადგენდა სასამართლო. მოსარჩელე და მოპასუხე (ან მისი დამცველი) ასახელებ-

დნენ ჯარიმის სავარაუდო თანხას. თუკი მოსამართლეები მინიმალურ თანხაზე შეთანხმდებოდნენ, ცვილის დაფაზე მოკლე ხაზს გაუსვამდნენ, ხოლო თუ მაქსიმალურზე – გრძელს.

სტრ. 111-112. ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიის, «სთენებეას» პაროდია.

სტრ. 123. ა ს კ ლ ე პ ი ო ს ი – მკურნალობის ღმერთი; მისი სალოცავი იყო კუნძულ ეგინაზე.

სტრ. 133-134. ფ ი ლ ო კ ლ ე ო ნ ი – «კლეონის მოყვარული» და ბ დ ე ლ ი კ ლ ე ო ნ ი – «კლეონის მოძულე» არისტოფანეს მიერ გამოგონილი, ე. წ. «მეტყველი» სახელებია.

სტრ. 145. *კვამლიო? რომელი შეშისა? – ლელვისა...* – ლელვის ბერძნული სახელწოდება შედის კომპოზიტში «სიკოფანტი» («მაბეზღარი»). ამიტომაც ლელვის კვამლი «ყველაზე უფრო მძაფრია».

სტრ. 157. დ რ ა კ ო ნ ტ ი დ ე – ათენელი პოლიტიკური მოღვაწე, შემდგომში (ძვ. წ. 404 წ.) «ოცდაათთა» ოლიგარქიული გადატრიალების მონაწილე.

სტრ. 181-185. ჰომეროსის «ოდისეას» ცნობილი ადგილის პაროდია.

სტრ. 191. « ვ ი რ ი ს ჩ რ დ ი ლ ო ბ ა » – ბერძნული ანდაზა, რომელიც უმიზნო კამათს ახასიათებს.

სტრ. 210. ს კ ი ო ნ ე – ქალაქი ქალკიდიკაში, რომელიც მრავალი თვის განმავლობაში ალყაში მოქცეული ჰყავდათ მკაცრი კლიმატით შეწუხებულ ათენელებს.

სტრ. 220. ს ი დ ო ნ ო ს ა ა მ ო ფ რ ი ნ ი ქ ო ს ი მ ღ ე რ ე ბ ი ... – პოეტ ფრინიქეს ტრაგედიაში «ფინიკიელი ქალები» ქალაქ სიდონის მკვიდრ ფინიკიელ ქალთაგან შემდგარი გუნდი სალამინთან დაღუპულ ქმრებს დასტიროდა.

სტრ. 230-235. კ ო მ ი ა, ქ ა რ ი ნ ა დ ე, ს ტ რ ი მ ო დ ო რ ე, ე ვ ე რ გ ი დ ე, ქ ა ბ ე ს ი – მამაკაცთა სახელებია.

სტრ. 236. *როდესაც ბიზანტიონში ერთად ვიყავით ყველა* – იგულისხმება ბიზანტიონის ალყა ძვ. წ. 478 წელს.

სტრ. 240. ლ ა ქ ე ს ი – ათენელი სტრატეგოსი, ხელმძღვანელობდა ძვ. წ. 427-426 წწ. ექსპედიციას; 425 წ. თანამდებობიდან გადააყენეს და სამართალში მისცეს ღალატის ბრალდებით.

სტრ. 280. *ტყუილად წყალს ნუ ნაყავ* – ორიგინალშია ბერძნული ადეკვატური იდიომა «ქვას ნუ ხარშავ».

სტრ. 281-285. იგულისხმება კუნძულ სამოსის მცდელობები, თავი დაეღწია საზღვაო კავშირისთვის.

სტრ. 288. თ რ ა კ ი ო ს ს ა ქ მ ე – ათენელები ფხიზლად იცავდნენ საკუთარ ინტერესებს თრაკიაში, სადაც მსხვილი მიწათმფლობელები სპარტას თანაუგრძნობდნენ.

სტრ. 300. *ამ ჩემი გასამრჯელოთი თვითონ ძლივს მიდგას სული* – მოსამართლეებს უხდიდნენ სამ ობოლს, რაც ყველაზე აუცილებელ საცხოვრებელ მინიმუმს წარმოადგენდა.

სტრ. 312-315. ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიის, «თესევსის» პაროდია.

სტრ. 325-326. პ რ ო ქ ს ე ნ ი დ ე და ს ე ლ ო ს ი ს ვ ა ჟ ი ე ს ქ ი ნ ე ცნობილი იყვნენ ათენში, როგორც ქარაფშუტა ბაქიები. არისტოფანე ამიტომაც ადარებს მათ კვამლს.

სტრ. 342. დ ე მ ო ლ ო გ ო კ ლ ე ო ნ ი – ბდელიკლეონის სახელის კომიკური გადაკეთება, რაც მას ახალ აზრს სძენს: «ქუჩის ორატორი».

სტრ. 355. როცა ნაქსოსი ავიღეთ... – მოხუცები იხსენებენ კიმონის ხელმძღვანელობით ჩატარებულ ექსპედიციას ამბოხებული კუნძულის, ნაქსოსის წინააღმდეგ ძვ. წ. 464 წელს.

სტრ. 368. დ ი ქ ტ ი ნ ა – ანუ «ბადეთა მეუფე», ქალღმერთ არტემისის ეპითეტი.

სტრ. 381. დ ი ო პ ი თ ე ს ი – ეს საკუთარი სახელი ავტორს გამოყენებული აქვს მისი ეტიმოლოგიის გათვალისწინებით («ზევის მოიმედე»).

სტრ. 389. ლ ი კ ო ს ი – მგლისსახოვანი მითოსური არსება, სამართალწარმოების მფარველი. მისი ქანდაკებები იდგა სასამართლოების შესასვლელში.

სტრ. 433. მ ი დ ა ს ი, ფ რ ი ქ ს ი, მ ა ს ი ნ ტ ი ა – მონათა სახელები.

სტრ. 436. «ლ ე ღ ვ ი ს ფ ო თ ლ ი ს შ რ ი ა ლ ი» – ლიტონი მუქარის აღმნიშვნელი ანდაზა.

სტრ. 462. ფ ი ლ ო კ ლ ე – ღვლარქნილი სტილითა და მძიმე ენით ცნობილი ტრაგიკოსი.

სტრ. 466. ა მ ი ნ ი ა – ეს სახელი საზოგადო გახდა სპარტის მომხრე არისტოკრატთათვის.

სტრ. 475. ბ რ ა ს ი და ს ი – სპარტელი მხედართმთავარი, იმ დროს თრაკიაში იბრძოდა.

სტრ. 490. ტირანიის ხსენებაც კი არ არის – ათენში ტირანია დაამხეს ძვ. წ. 510 წ. განდევნილმა ტირანმა ჰიპიამ ძვ. წ. ' საუკუნის დასაწყისში სპარტელთა მხარდაჭერით ძალაუფლების დაბრუნება ვერ მოახერხა.

სტრ. 544. შტოებს დაატარებენ... – პანათენეების სადღესასწაულო მსვლელობის დროს ბერიკაცებს ზეთისხილის რტოები ეჭირათ.

სტრ. 569. შემომიყვანენ პატარა ბავშვებს და იმათ საწყლად აატირებენ – ძველ საბერძნეთში საკმაოდ გავრცელებული ყოფილა მოსამართლეებზე ზემოქმედების ეს ხერხი.

სტრ. 578. როდესაც ბიჭებს შემოგვიყვანენ შესამოწმებლად... – ბიჭების აღრიცხვა სამხედროვალდებულთა სიაში შესაყვანად (ე. წ. «დოკიმასია») შედიოდა არა სასამართლოს, არამედ ხუთასთა საბჭოს კომპეტენციაში.

სტრ. 579. ე ა გ რ ე – ტრაგიკული მსახიობი.

სტრ. 580. იგულისხმება ესქილეს ან სოფოკლეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედია «ნიობე».

სტრ. 592. კ ო ლ ა კ ო ნ ი მ ე – სიტყვა «კოლაქსიდან» («მლიქვნელი») ნაწარმოები სახელი, მინიშნება კლეონიმეზე.

სტრ. 615. «ბ ო რ ო ტ ი ს და ც ვ ა», «ი ს ა რ თ ა გა ნ მ ფ ა რ ვ ე ლ ი ფ ა რ ი» – ეპოსისთვის დამახასიათებელი გამოთქმები.

სტრ. 616. « ვ ი რ ი » – იგულისხმება ღვინის ჭურჭელი ორი გრძელი ყურით.

სტრ. 654. *თუნდ მსხვერპლშეწირვას მომკვეთონ მკვლეელი* – მკვლელებს ერთმეოდათ უფლება, მონაწილეობა მიეღოთ წმინდა რიტუალებსა და მსხვერპლშეწირვაში. აქ მინიშნებაა მოკვლის მუქარაზე.

სტრ. 675. კონოსი – ათენელი კითარისტი, სოკრატეს მასწავლებელი.

სტრ. 680. ევქარიდე – უცნობი პირია.

სტრ. 687. ქერეასისძე – უცნობი პირია.

სტრ. 707. *გადასახადს ხომ ამჟამად გვიხდის ათასზე მეტი დიდი ქალაქი* – ძლიერი გადაჭარბება; საზღვაო კავშირში შედიოდა დაახლოებით ორასი ქალაქ-სახელმწიფო.

სტრ. 715. *მაგრამ როგორც კი შეშინდებიან, ევბეას შეგპირდებიან* – ევბეაზე, რომელიც ძვ. წ. 445 წ. დაიპყრო პერიკლემ, ულატაკეს ათენელებს მიწის ნაკვეთები გამოეყოთ.

სტრ. 716. მედიონი – ზომა-წონის ერთეული, დაახლოებით 52 ლ.

სტრ. 750-757. ევრიპიდეს სტილის პაროდიაა, შდრ. მაგალითად, ევრიპიდეს ტანჯვა «ჰიპოლიტოსში».

სტრ. 803 და შმდგ. ყოველ ათენურ სახლში იყო მცირე ნიშა ჰეკატეს ქანდაკებისათვის, რომელიც, ბერძნების წარმოდგენით, ღამით სახლს იცავდა.

სტრ. 828. თრატა – თრაკიელი მონაქალი.

სტრ. 844. ჰესტია – კერის ქალღმერთი.

სტრ. 874. იეიე, პეან! – საკულტო ფორმულა ღმერთ აპოლონის სადიდებელი ჰიმნი «პეანიდან».

სტრ. 875. აგიევსი – სიტყვა-სიტყვით, «ქუჩისა» – აპოლონის, როგორც სახლის დღისით მფარველის, ეპითეტი. მისი ქანდაკება ან მისდამი მიძღვნილი სვეტი, ჩვეულებრივ, სახლის წინ იდგმებოდა.

სტრ. 894-895. კიდათენელი ძალღი – იგულისხმება კლეონი.

სტრ. 895. ექსონელი ლაზესი – იგულისხმება სტრატეგოსი ლაქესი.

სტრ. 924. *ქვასანაყის ირგვლივ იცურა...* – იგულისხმება სიცილია, რომელსაც მისი ფორმის გამო ძველები ქვასანაყს ადარებდნენ.

სტრ. 947. თუკიდიდე – იგულისხმება თუკიდიდე, არისტოკრატიული ოპოზიციის მეთაური პერიკლეს აღზევების პირველ წლებში.

სტრ. 959. *«კითარას არ უკრავს»* – ფრაზა ნასესხებია იონ ქიოსელის (დაახლ. ძვ. წ. 490-422 წწ.) მოგონებებიდან და ეხება თემისტოკლეს, რომელსაც თავისი დროის შესაფერისი სრული განათლება არ მიუღია, მაგრამ გამოჩენილი პოლიტიკური მოღვაწე კი გახდა.

სტრ. 1019. ევრიკლესეული მისნობა – ევრიკლე ათენში ცნობილი წინასწარმეტყველი და «მუცლით მეზღაპრე» იყო.

სტრ. 1030. *თავს დავაცხერი უდიდეს ხალხს...* – არისტოფანე გვახსენებს თავის გამოსვლებს კლეონის წინააღმდეგ ადრეულ კომედიებში – «ბაბილონელებსა» და «მხედრებში».

სტრ. 1035. ლამია – საშინელი კაციჭამია ურჩხული.

სტრ. 1038. *...შარშან მე თავს დავეციო ციებასაც და ცხელებასაცო* – იგულისხმება კომედია «ღრუბლები».

სტრ. 1042. პოლემარქოსი – ათენელთა არქონტების კოლეგიის წევრი, ერთ-ერთი უმაღლესი თანამდებობის პირი. მის კომპეტენციაში შედიოდა კერძო დავათა გარჩევა.

სტრ. 1078-1088. იგულისხმება ბერძენ-სპარსელთა ომის მოვლენები. ძვ. წ. 480 წ. ქსერქსეს ლაშქარმა აიღო და გადაწვა ათენი. ბერძნებმა კი გამარჯვებას მიაღწიეს კუნძულ სალამინთან საზღვაო ბრძოლაში.

სტრ. 1100. *გადასახადს ჩვენ გვიხდიან* – იგულისხმება გადასახადი მოკავშირე ქალაქებისაგან.

სტრ. 1108. არქონტი – უმაღლესი ადმინისტრაციული თანამდებობის პირთა კოლეგიის წევრი; აქ იგულისხმება პირველი არქონტი, რომელსაც სახელმწიფო მნიშვნელობის სასამართლო საქმეები ებარა.

ბუდეს ვიქმნით თერთმეტთან... – თერთმეტკაციანი კოლეგია ზედამხედველობდა საპატიმროებს და აკონტროლებდა პატიმართა მდგომარეობას; ამავე კოლეგიას სასამართლოში შეჰქონდა საქმეები სამოქალაქო უფლებების უკანონო გამოყენების შესახებ.

სტრ. 1109. ოდეონი – მუსიკალური წარმოდგენებისთვის განკუთვნილი შენობა, რომელიც აკროპოლისის სამხრეთ-აღმოსავლეთ ფერდობზე ააშენა პერიკლემ.

სტრ. 1124. ბორეასი – ჩრდილოეთის ქარი.

სტრ. 1137. პერსისი ანუ კავნაკესი – თბილი ტანსაცმელი.

სტრ. 1138. კიმეტიდე – ერთ-ერთი ატიკური დემი.

სტრ. 1140. სარდე – სპარსეთის სამეფოს მდიდარი ქალაქი.

სტრ. 1142. მორიქე, როგორც ეტყობა, სპარსეთში ერთ-ერთ ელჩად ყოფილა.

სტრ. 1158. «ლაკონურები» – სპარტული ფეხსაცმელი.

სტრ. 1178. კარდოპიონი – უცნობი პირია.

სტრ. 1183. თეოგენე – უცნობი პირია.

სტრ. 1187-1189. თამაშობები – იგულისხმება წმინდა ელჩიონი, რომელიც ათენიდან საერთო-ბერძნულ დღესასწაულებზე მიემართებოდა. ფილოკლეონი კუნძულ პაროსზე ელჩად ვერ იქნებოდა, პოპლიტად უნდა ყოფილიყო, რისთვისაც დღიურ საგზაოს მიიღებდა.

სტრ. 1191 და შმდგ. ეფუდიონი და ასკონდა – ათლეტები, რომლებიც პანკრატიაში (ჭიდაობისა და კრივის ერთგვარი სინთეზი) გამოდიოდნენ.

სტრ. 1201. ერგასიონი – მიწათმოქმედის სახელი, სიტყვა-სიტყვით «მუყაითი მშრომელი».

სტრ. 1220. თეორე, ესქინე, ფანოსი – კლეონის მეგობრები.

სტრ. 1223. *...ვით ვერავინ დიაკრიელთაგან.* დიაკრია – მთიანი ოლქი ატიკაში; მისი მკვიდრნი სახელგანთქმულნი იყვნენ მთელს საბერძნეთში, როგორც საუკეთესო მომღერლები. კომედიოგრაფოსს პაროდირებული აქვს ათენელთა ჩვეულება ნადიმებზე სუფრულების, ე. წ. «სკოლიონების» მღერისა (თითოეული მეინახე თითო კუპლეტს მღეროდა).

სტრ. 1225. «*ჰარმოდოსი*» – ცნობილი სკოლიონი ტირანისმკვლელ ჰარმოდოსზე.

სტრ. 1232. *კაცო, რომელიც დიდს დაეძებ ძალაუფლებას...* – ძვ. წ. ³ საუკუნის დიდი ლირიკოსი პოეტის, ალკეოსის პაროდია.

სტრ. 1238. «*დმეტე უნდა გახსოვდეს ...*» – ცნობილი სუფრული სიმღერის დასაწყისი. საუბარია ლეგენდარულ მეფე ადმეტეზე, რომელმაც თავისი მეუღლის, ალკესტისის დაკრძალვის დღეს უმასპინძლა ჰერაკლეს და სტუმარს არაფრით შეამჩნევინა თავისი დიდი უბედურება.

სტრ. 1250. *ფილოკტემონი* – სქოლიასტის მიხედვით, ერთი გარყვნილი და ქეიფის მოყვარული კაცი ყოფილა.

სტრ. 1259. *...მოუყვები რამეს სასაცილოს, რამეს ეზოპედან, ანდა სიბარიტულს* – სიბარიტული იგავები ეზოპესეულისგან იმითაც განსხვავდებოდნენ, რომ მათში ადამიანები მოქმედებდნენ.

სტრ. 1268. *ამინია, სელოსის ძე* – კლეონის მომხრე.

სტრ. 1268. *კრობილოსის ნაშიერი* – ე. ი. დიაცისმაგვარი: კრობილოსი მაღალი ვარცხნილობაა, რომელიც მოდაში იყო ძველ დროში.

სტრ. 1269. *ანტიფონტი* – უცნობი პირი (არა სახელგანთქმული ორატორი ანტიფონტი).

სტრ. 1271. *ფარსალოსი* – ქალაქი თესალიაში; ამინია აქ გაიგზავნა მოსახლეობის ათენელთა მხარეზე გადმოსაბირებლად.

სტრ. 1285. *უკან დამახვინა...* – იგულისხმება სასამართლო პროცესი, რომელიც არისტოფანეს წინააღმდეგ აღძრა კლეონმა «ბაბილონელების» დადგმის შემდეგ.

სტრ. 1302. *ფრინიქე* – თავაშვებულობით ცნობილი მსახიობი და მოცეკვავე.

სტრ. 1313. *სთენელე* – უნიჭო ტრაგიკოსი პოეტი.

სტრ. 1363. *როგორც მათამაშა ჩემს ზიარებადღე...* – თავის «ზიარებას» ნადიმებისადმი ფილოკლეონი სახუმაროდ ადარებს ნამდვილ ზიარებას მისტერიაში.

სტრ. 1397. *მირტია* – ვაჭარი ქალის სახელია.

სტრ. 1410. *ლასე* – ცნობილი ლირიკოსი პოეტი (ძვ. წ. ³-¹ სს.).

სტრ. 1414. *ინო* – ევრიპიდეს ერთ-ერთი ტრაგედიის პერსონაჟი. გონდაკარგული ათამანტისაგან თავის დახსნის მიზნით კლდიდან ზღვაში გადახტა.

სტრ. 1479. *თესპისი* – პირველი ათენელი ტრაგიკოსი პოეტი, რომლის მოღვაწეობა ივარაუდება ძვ. წ. ³ საუკუნის დასასრულისათვის.

სტრ. 1501. *კარკინე* – ბერძნულად ეს სახელი «კიბორჩხალას» ნიშნავს; აქედან მოდის კალამბურთა მთელი წყება, რაზეც აგებულია კომედიის ფინალი.